

DEMOKRACIJA

SLOVENIJA

**Za Gibanjem za
oхранitev javnega
zdravstva stoji politika**

Odkritja spomenika
pokojnemu
Janezu Drnovšku
se je nekoliko
presenetljivo izmed
politikov udeležil
samo premier
Janez Janša.

KDO SE DANES ZGLEDUJE PO DRNOVŠKU

INTERVJU

Dr. Dimitrij Rupel

Del politike se godi v navidezni resničnosti

KOLUMNA

Dr. Janko Kos
Evropa po Nietzscheju

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoapar
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ **vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. avgusta 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno*
 ☐ 4 x letno (9 % popusta)
 ☐ 2 x letno (10 % popusta)
 ☐ 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec ☐ invalid
☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA

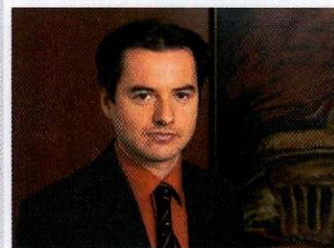
ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**
ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2.50 € (\$99,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Mali veliki mož v škripcih

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

VZagorju ob Savi je zagorski župan Matjaž Švagan v petek odkril spomenik pokojnemu Janezu Drnovšku. Poleg številnih Zagorjanov se je odkritja spomenika nekoliko presenetljivo udeležil tudi predsednik vlade Janez Janša, drugih politikov ni bilo videti. Dogodek je imel zanimivo sporočilno vrednost, saj njegovih domnevnih političnih naslednikov na prireditvi ni bilo.

Medtem se je predsednik države Danilo Türk odločil, da si bo letno rezidenco na državne stroške uredil na Brdu pri Kranju v nekdanji Titovi lovski koči. Te dni tam preživlja svoj dopust. Kočo je nekaj let uporabljal pokojni Drnovšek, vendar le do svoje preselitve na Zaplano, saj ga je motilo tisto močvirje, ki naj bi bilo prežeto z duhom ustrelenih živali. Sedanjega predsednika močvirje in Titov duh očitno ne motita. Lokacija je dovolj skrita, da se lahko tam po nekaterih informacijah diskretno zbira opozicija in načrtuje, kako bi Türka, za katerega je Borut Pahor nedavno dejal, da je njihov, še naprej uporabljali v volilni kampanji. Türk je sicer na sprejemu za urednike medijev v začetku julija zagotovil, da se v volilno kampanjo ne bo mešal. Bomo videli, če bo držal besedo!

Milan Kučan je zadnje tedne nenavadno nervozen in oster. Čeprav se je v preteklosti vedno vmešaval v volilne kampanje in podpiral svoje, je vsaj ohranjal osnovno mero verodostojnosti. V nasprotju z najvplivnejši voditelji Evropske unije, ki hvalijo Slovenijo in njeno vlado, sam ne za Slovenijo in ne za legitimno izvoljeno vlado ne najde dobre besede. V Sloveniji je vse slabo, vlado razglša celo za totalitarno. Pustimo ob strani dejstvo, da nekdo, ki je bil dolga leta predsednik Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, neformalni šef Udbe in je obvladoval praktično vse relevantne medije, soli pamet volivcem na tak enostranski način. Vprašanje ob tem je, zakaj je upokojenec iz Murgelj tako živčen in zakaj vleče poteze, ki objektivno ne koristijo ne njemu ne tistim, ki jih podpira. Prejšnji teden so iz Beograda pricurjale informacije, ki bi znale razložiti takšno nenavadno rav-

nanje. Kučan je bil letos edini vidnejši politik v Sloveniji, ki je javno nasprotoval odločitvi EU in Slovenije, da se prizna samostojnost Kosova. O tem je napisal poseben članek za Delo. Po informacijah naj bi bila ta nenavadna poteza posledica obiska visokega funkcionarja srbske tajne službe (sicer njegovega znanca iz let, ko je bil Kučan redno v Beogradu). Prinesel naj bi mu bil sporočilo določenih krogov iz prejšnje srbske vlade, da bodo srbski mediji objavili podrobnosti iz Kučanovega delovanja v Beogradu, še posebej njegove nastope na zaprtih sejah jugoslovanskega komunističnega vodstva, na katerih je poimensko blatil posamezne intelektualce iz kroga Nove revije v času izida znamenite 57. številke spomladi 1987, ter njegove izjave tik pred aretacijo četverice leto dni pozneje. Nekdanji prvi mož slovenske partije naj bi bil postal po tem obisku izjemno zaskrbljen, nemudoma je nastopil proti priznanju Kosova, njegovi ljudje v policiji in obveščevalni službi pa naj bi skušali na vsak način priti do podrobnejših informacij o namerah srbske tajne službe. Mnogi v teh stikih vidijo tudi vlogo uslužbenca slovenske policije Gorazda Plaperja, atašeja na slovenski ambasadi v Beogradu, ki je bil zaradi dvomljivega obnašanja ob vdoru srbskih protestnikov zamenjan. Zelo burne reakcije nekaterih medijev na to zamenjavo (Plaper je celo vložil ovadbo zoper direktorja policije in ministra za notranje zadeve) so bile svojevrstno presenečenje, vendar posredno potrjujejo informacijo o vpletenosti Plaperja v poskuse nevtralizirati kompromitirajoče vsebine arhivov srbske tajne službe.

Vzrok za Kučanovo izjemno nervozo so očitno torej beograjski arhivi in seveda možnost, da slovenske oblasti slej ko prej uradno prevzamejo tudi gradiva nekdanjih skupnih tajnih služb SFRJ, ki jih danes še vedno hrani Srbija. Diskretni stiki z novo srbsko vlado so bili menda že vzpostavljeni. Zato ne preseneča, da Kučan tako divje napada sedanjo vlado, saj si želi njeno čimprejšnjo zamenjavo. Le tako očitno upa, da zanj neprijetna resnice ne bi prišla na dan. **D**

Pravi vzrok za Kučanovo izjemno nervozo so beograjski arhivi in seveda možnost, da slovenske oblasti slej ko prej uradno prevzamejo tudi gradiva nekdanjih skupnih tajnih služb SFRJ, ki jih danes še vedno hrani Srbija.

UVODNE STRANI

- 9 Pomenljivo odkritje spomenika
10 Pogledi: Pohabljen olimpijada
11 Kolumna: Evropa po Nietzscheju

POLITIKA

- 12 Dobra setev, obilna žetev
16 Nedopustna zloraba civilnih združenj
19 Ujeli bodo svoj rep
20 Nazaj k podeželju

SLOVENIJA

- 22 Urad nič več brezzobi tiger
26 Nakupi orožja za Slovensko vojsko
28 Od Velike planine do rudnikov
30 Nesoglasja v škodo Kroparjev
32 Romanje treh Slovenij

TUJINA

- 34 Ruska ruleta po kavkaško
36 **Globus:** Rastoča letalska družba iz Dubaja
37 **Tuji tisk:** Orwellov dnevnik

INTERVJU

- 38 Dr. Dimitrij Rupel

DOMOZNANSTVO

- 42 Po sili vojaki v nemški vojski
46 **Osebnosti:** Leon Štukelj
50 **Naši kraji:** Padna
54 Orkestra na Festivalu Ljubljana

OGLEDALO

- 56 **Film:** Kako ugrabiti nevesto
58 **Avtomobilizem:** Nissan micra
60 **Tehnologija:** Usoda računalniške miške
62 **Šport:** Pesnik v rokavicah
64 **Črna kronika:** Delavni delomrzneži
66 **Rumeno:** Slavni dojenčki
68 **TV Kuloar:** Avenikov abonma
74 Recenzije

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müller, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: dr. Dimitrij Rupel

Od leta 1990 do danes sem se seveda marsičesa naučil in tudi spremenil kakšno mnenje, vendar nisem spremenil svojega prepričanja in politike. Vedno sem si prizadeval, da bi bila Slovenija čim bolj uspešna. In to se je še kar posrečilo.

12 Dobra setev, obilna žetev

V minulih dneh je večina ministrov predstavila rezultate dela svojih ministrstev v iztekajočem se mandatu 2004-2008. Danes predstavljamo dosežke osmih resornih ministrstev, za katere je skupni imenovalec uspešnost.

16 Zloraba civilnih združenj

Podpredsednik odbora DZ za zdravstvo Ivan Grill (SDS) je minuli teden opozoril na dejstvo, da opozicija za dosego političnih ciljev in diskreditacijo ministrstev zlorablja institut civilne družbe. Izpostavil je Gibanje za ohranitev in izboljšanje javnega zdravstva.

22 Urad nič več brezzobi tiger

Na Uradu za varstvo konkurence pospešeno delajo naprej, čeprav jim je delo najprej precej onemogočila Pirc Musarjeva, zdaj je dvomljiva še odločitev upravnega sodišča.

Lektoriranje: Joža Gruđen

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tisk Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo polno prvo revijo v mesecu. Objave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZM
ZAVAROVALNICA MARIBOR

Objeta srca

Aleksander Škorc

Zdi se, da ni izhoda iz globalne srednjeveške klavnice, v kateri vsakdo želi biti rabelj in vsakogar scvreti na grmadi naftnih derivatov, ali česar koli že. Kakršni koli že ste, morate sodelovati v pokvarjenih igricah, ki jih z veliko sprevržene domišljije vodijo morilsko razpoloženi sebični prevaranti. Če tega ne zmorete, postanete nikomur pomembna žrtev na umazanem bojnem polju. Boljši ste, teže vam je, najboljšim pa je prav pošastno.

A zgodi se, da se v vrtincu krvavega razcveta sodobne inkvizicije pred vami razpre strašljiv plašč ene premnogih grozečih postav in prikaže se vam neverjetno lep, nebeške miline poln obraz, ki vas z obeti prečudovite večnosti prijazno povabi v varno zavetje in vas zanesljivo popelje iz kaosa, v katerem je smrt edina vladarica. Čudovito se čuti ljubezen v objemu božanske matere, a neusahljiva je želja po objemu nekoga, vam enakega, in samo nebeška mati zmore svojemu sinu priskrbeti nevesto, ki bo zmogla sprejeti njegov neskončno veliki dar po materi podedovane ljubezni.

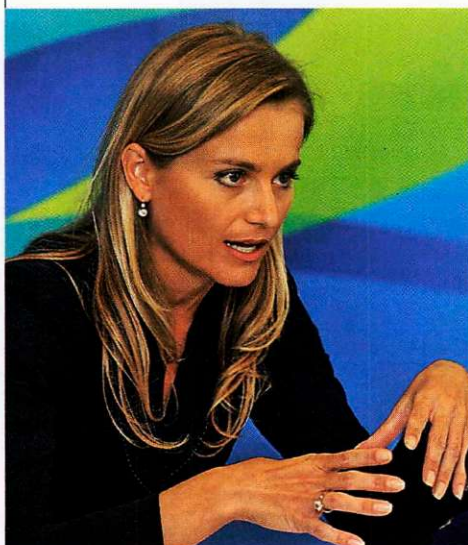
Neopisljivi so občutki, ko se izbrani srca zlijeta v eno. Nebo vztrepeta od radosti in bleščeča nova zvezda se rodi v čast mogočnemu toku združene ljubezni, ki se neustavljivo razlije po ranjenem planetu in mu daje upanje na lepši jutri. Sleherno bitje, celo v levjem gobcu dih izgubljača gazela, zmore začutiti radostno ljubezen, le ljudje so že zdavnaj obrnili hrbet tovrstnim nebeškim darovom. A jutri je velik praznik in Marija je na ta dan še posebno radodarna. Prosite jo torej za vsaj drobcen občutek ljubezni, ki zmore nekoč tudi vas dvigniti in vrniti tja, kamor spadate.

Ne čudite pa se, če se vam bodo nebeška vrata kljub prepričanju v lastno dobroto pred nosom zaloputnila. Če ste "spregledali" poleg vas trpeče, pod težo krivic umirajoče bitje, potem je pot zaprta. Če v vaši prisotnosti ljubosumna oblastna mati "duši" lastno hčer, če ji sebičen brat grobo odreka pravico do česar koli, če ji pokvarjene sestre ob vsaki priliki zarijejo nož v hrbet in če se jim celo vi - v imenu nekakšne v strahopetnosti rojene pravičnosti - pridružite ter odložite nanjo del svoje lažne veličine, potem vedite, da je za nebeške darove še prezgodaj. Lahko pa prosite Marijo za veliko junaško srce, ki vam ga ne bo treba ob vsaki priliki sramežljivo skrivati. Dolgo bo trajalo, da ga boste dobili, a ponosni boste nase, ko se boste na pragu večnosti zmogli v korist "trpečega" še enkrat obrniti.

H-umor

»Ne glede na to, kaj pravi zdaj ena ali druga anketa, sem prepričan v to, da smo socialni demokrati na dobri poti, da prvič v 112-letni zgodovini socialne demokracije na Slovenskem prvič zmagamo.«

(Predsednik SD Borut Pahor je pozabil, čigava naslednica je njegova stranka. Sedaj hodi v zelje Janševi SDS.)

»Ponekod po svetu narobe obrnjena zastava pomeni SOS. Pri nas pa je znak za veliko nevarnost – sodeč po njihovih plakatih za strankin festival – očitno SDS.«

(Predsednica LDS Katarina Kresal se zaradi plakatov, ki vabijo na festival SDS, počuti vse bolj ogroženo.)

»Nisem odhajala, ker jih ne bi marala, ampak zato, ker sem hotela v višji razred rasti.«

(Manca Košir razlaga, zakaj se je naveličala svojih intimnih partnerjev.)

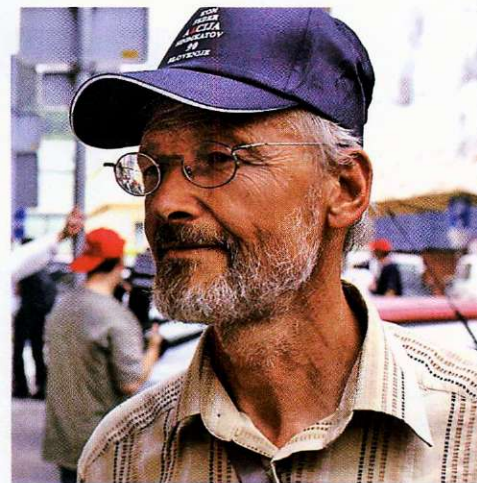

»Ministra za promet naj premier odžaga – ampak šele po tistem, ko bo ta odžagal predsednika uprave Darsa – ampak šele po tistem, ko bo ta odžagal SCT kot izvajalca za vse večne čase.«

(Kolumnist Marko Crnkovič pričakuje, da bo največje slovensko gradbeno podjetje vendarle kmalu dobilo zaslužen brco.)

»Če se želi nekdo osebno maščevati meni tako, da bo uničil tudi SCT, naj to pove naglas in prevzame odgovornost za 30 tisoč ljudi, ki so odvisni od SCT.«

(Gradbeni baron Ivan Zidar bi, kljub temu da se ima za žrtev, za talce vzel tudi delavce SCT-ja.)

»Vse nosim v glavi.«

(Sindikalist Boris Mazalin na potovanjih ne kupuje spominkov.)

»Mislim, da bi bil Drnovšek iz tega njegovega zadnjega obdobja bolj vesel, če bi po njem poimenovali drevo, kot pa mu postavili doprnski kip.«

(Novinar in tekstopisec Drago Mislej Mef ni ravno prepričan, če je postavitve doprnskega kipa pokojnemu predsedniku države Janezu Drnovšku dobra ideja.)

»Sam sebi sem največja konkurenca.«

(Kajakaš Peter Kauzer se ne ozira na tekmece.)

Ogoljufani študentje?

V uredništvu hranimo dokumente, po katerih obstaja utemeljen sum, da s finančnim poslovanjem pravne fakultete ni vse v najlepšem redu. Po nam dostopnih podatkih naj bi se bil 'izgubljal' denar, ki ga študenti sicer plačujejo za različne stvari (opravljanje izpitov in podobno). Nekateri blagajniški zaključki naj bi bili najdeni celo v koših za smeti, za računovodstvo pa naj bi se bila nato prirejela drugačna poročila o prejemu gotovinskih vplačil na blagajni. Na zaključku, to je računovodski listini, ki naj bi jo bili v referatu za študente 4. letnika sestavljali za računovodstvo, naj bi bili napisani nižji zneski od dejansko vplačanih, kar pomeni, da je tudi na poslovni račun s tega referata položenega manj denarja od dejanske prejetega v posameznem dnevu. Razlika naj bi bila včasih tudi več sto evrov dnevno. Po naših podatkih gre večinoma za denar od odločb za nadaljevanje študija in njihovih izpitov. Hkrati na referatu naj ne bi bili vodili obvezne evidence študentov, ki nadaljujejo študij.

Na tajništvu pravne fakultete naj bi se dogajale nepravilnosti.

Tudi v računalniški evidenci naj ne bi bili imeli vpisanih vseh sklepov o nadaljevanju študija, to je odločb, zato imajo študentje velike težave. Ob tem naj bi fakulteta nekatere terjala tudi za dvakratno plačilo dolžnih zneskov in podobno. Z navedenim naj bi se po naših podatkih ukvarjali tudi kriminalisti. Zanimivo pri tem pa je, da naši viri pri tem omenjajo osebo, za katero naj bi bil obstajal utemeljen sum storitve kaznivega dejanja. Gre za Saša Seliškarja Rojca, so-delavca tajništva pravne fakultete. Leta 1974 rojeni mladenič naj bi bil v sorodu z Mojco Seliškar Toš, zdajšnje vodjo kabineta predsednika republike, dr. Danila Türka, pred tem pa zaposleno v tajništvu pravne fakultete. Prav Toševa naj bi bila svojega sorodnika tudi pripeljala na fakulteto. V. K.

Zidarjeva šentviška farsa

Potem ko je v noči na 6. avgust v najdražjem slovenskem predoru Šentvid padel precej velik kos protipožarnega ometa na avtomobil nemške registracije, so predor vnovič zaprli. Spomnimo: že nekaj ur po odprtju je padlo nekaj ometa, nato pa so izvajalci zagotovili, da so stanje sanirali in da je predor varen za vožnjo. Po zadnjem dogodku pa se je razkrilo, da protipožarna zaščita ni bila pravilno nanesena, manjkal je namreč vezni sloj med betonom in zaščito. Iz Družbe za avtoceste RS (Dars) so takoj sporočili, da bo predor do nadaljnjega zaprt, krivdo za to pa pripisali izvajalcu del, to je družbi SCT, ki je v večinski lasti 75-letnega Ivana Zidarja, predsednika uprave. Slednji je molčal več dni, oglašal se ni niti na telefonske klice, podrejeni pa so dejali, da je za slabo delo kriv njihov podizvajalec, angleška družba Ceramicoat. Na vse to se je nemudoma odzval minister za promet Radovan Žerjav in zahteval ustrezna pojasnila, predvsem pa, naj izvajalec del, to je SCT, nemudoma pove, kako naprej. Zidarja še vedno ni bilo nikjer, čeprav je Žerjav menil, da bi bilo pošteno, če bi se slovenskim državljanom vsaj javno opravičil, v SCT-ju pa so zatrjeva-

li, da kot izvajalec del nimajo pristojnosti za dajanje mnenj o varnosti. Že 7. avgusta se je oglašil tudi predsednik vlade Janez Janša in od pristojnih zahteval poročilo o tem. Naslednji dan je vodstvo Darsa ponudilo odstop, le nekaj ur pozneje pa je tega predsedniku vlade ponudil še minister Žerjav. Na novinarsko vprašanje o tem je Janša dejal, da je Žerjav najboljši prometni minister, kar jih je Slovenija sploh imela, svojo funkcijo je nastopil konec leta 2007, in je edini, ki je posegel tudi na področje gradbenih lobijev. Do zaključka redakcije še ni znano, kako bo s ponujenimi odstopi, sicer pa naj bi se vlada seznanila s celotnim poročilom o izgradnji in tudi sanaciji šentviškega predora. Žerjav je poročilo zahteval tudi od SCT-ja, ti so mu ga posredovali, sam pa z njim ni bil zadovoljen in je zahteval dodatna pojasnila. V tem se je oglašil tudi Zidar in povedal, da se ne čuti krivega, sploh pa v SCT-ju krivdo valijo tako na podizvajalca, Dars, nadzornike, nadzorne inženirje in ostale. Le oni niso ničesar krivi, pri tem pa se uporabljajo tudi neresnice. Za konec dodajmo, da je delno zaprt tudi viadukt Tržiška Bistrica, minister Žerjav pa je ob tem dejal, da je tudi v

Modrost tedna

»Razlika med današnjimi besedami vidnih predstavnikov SD, ko priznavajo legitimost in koristnost cerkvene vloge v javni sferi, ter temeljnimi strankarskimi usmeritvami in dejanji iz preteklosti, ki so v Cerкви praviloma videli družbenega zajedavca, torej kaže na izrazito neskladje. Primer izpostavljam kot ponazoritev načelnega prepričanja, da morajo volilni upravičenci predvolilno dogajanje presoati čim bolj celostno in kritično. Podobnih neskladij bo v naslednjih tednih zanesljivo še veliko, zato bi bilo prav, da jih prepoznavamo in – ne nazadnje – tudi sankcioniramo.«

(Novinar Bogomir Štefanič ml.)

»Medij ne naredi predsednika s tem, da očitno navija zanj, ampak tako, da o njem piše kot o predsedniku – spoštljivo hvaleč njegovo kompetenco in modrost. Kar on reče in naredi, je primerno, o tem se ne razpravlja. /.../ Če pa pogledate med vrstice, boste videli, da – kar se medijev tiče – že imamo »predsednike«, čeprav nas do volitev čaka še nekaj mesecev. Tistim, ki nam medijski fast food ne tekne, preostane tolažba, da se tudi novinarji včasih zmotijo. Ljudi pač lahko vlečeš za nos nekaj časa, nekaj ljudi morda tudi stalno, prej ali slej pa prevlada zdrava pamet.«

(Komunikolog dr. Peter Lah)

Afo rizmi

- › Pahor bo preporočil Slovenijo po vzoru Ropa in Potrča; to smo že videli.
- › Današnjim novinarjem je težko, včeraj so služili ideologiji, danes kapitalu, komu bodo jutri?
- › Tito v 30. letih v Moskvi ni likvidiral jugoslovanskih komunistov, temveč antistaliniste.
- › Tito, Kardelj in Kidrič imajo spomnike, Maček, ki je skrbel za revolucijo, pa je po krivici pozabljen.
- › Vsi pokojni komunistični generalni sekretarji so v peklu, samo Jelcin je v tajkunskih vica.

Žarko Petan

tem primeru enaka zgodba kot v šentviškem predoru. Za slabo kakovost izgradnje je več soodgovornih, vsekakor pa nosi glavno odgovornost izvajalec, to je SCT. Dodajmo še, da stvari preiskujejo tudi kriminalisti. V. K.

Obletnica prvega slovenskega tabora

V Ljutomeru so v soboto, 9. avgusta, obeležili 140-letnico prvega slovenskega tabora. Proslava, na kateri je bil slavnostni govornik predsednik slovenske vlade Janez Janša, se je dotaknila tudi 160-letnice ideje o zedinjeni Sloveniji.

Premier Janez Janša je v svojem nagovoru dejal, da tabori govorijo o tedanji državljanski kulturi, ko sta bila presežena kulturni boj in prepričanje v ekskluzivnost določene politične mentalitete. Ob tem je spomnil, da proslave obletnic ne smejo biti usmerjene proti nikomur, ne proti sosedom, še najmanj pa proti rojakom, kajti njihov namen je vztrajanje pri pozitivni zgodovinski dediščini, ki jo moramo spoštovati, hkrati pa ustvarjalno razvijati in nadgrajevati v vedno novih okoliščinah. Janša je sicer opozoril tudi na dejstvo, da je letošnje leto nabito z okroglimi obletnicami. Pri tem smo največji pomen upravičeno namenili 500. obletnici rojstva Primoža Trubarja, medtem ko so nekateri dogodki šli mimo »zelo tiho«. Izjema je mednarodni znanstveni simpozij

Proslava ob 140-letnici tabora v Ljutomeru

v Lenartu, ki je oživil leto 1848. Tega leta so Slovenci doma in v mednarodnem prostoru prvič javno predstavili svoj narodni program, katerega osrednja točka je bila združena Slovenija. To je bil najbolj radikalen in zelo pogumen program med vsemi narodi takratne habsburške monarhije, iz njega je izhajalo vse bitje in žitje Slovencev do slovenske osamosvojitve leta 1991 in do letos, ko je z ukinitvijo schengenskih meja v EU Slovenija v praksi postala združena, je še opozoril Janša. Kot je v svojem govoru še dejal predsednik vlade, je prav, da se večkrat spominjamo obletnice ideje o združeni Sloveniji, kljub temu »da od preteklosti ni mogoče živeti, vendar pa prav tako ni mogoče polno živeti brez narodne identitete«. »Ne zgolj zato, ker je temelj nacionalne kulture, ampak tudi zato, ker je ta

identiteta globoko usidrana v preteklosti. Usoda vsakega naroda je odvisna predvsem od tega, če zna trezno presojati lastno zgodovino, družbo, človeka in svet ter če gradi vrednote na resničnih in trajnih spoznanjih,« je dejal Janša.

Premier je v govoru spomnil, da ni naključje, da je bil prvi tabor ravno v Ljutomeru, saj je na takratnem Štajerskem živela približno tretjina vseh Slovencev, ki je takrat predstavljala tudi tretjino prebivalcev celotne dežele. Udeležba na taboru je bila po njegovem mnenju impozantna tudi za današnje razmere, saj se je zbralo okrog 7000 udeležencev, pa tudi zato, ker so znali velike narodne teme povezati z lokalnimi problemi. Svoj govor je zaključil z mislijo, da biti Slovenec predvsem pomeni hoteti biti Slovenec. G. B.

Umrla je Katja Boh

Iz Slovenske demokratske stranke (SDS) so sporočili, da je prejšnji teden v 79. letu starosti umrla dr. Katja Boh, ministrica za zdravstvo in socialo v Demosovi vladi. Leta 1974 je doktorirala iz sociologije, v svoji doktorski disertaciji pa je obravnavala odnos intelektualnih in političnih delavcev do demografske politike. Pozneje se je v svojem raziskovalnem delu posvečala sociologiji družine. V politično Gibanje za demokratizacijo in osamosvojitve Slovenije se je vključila leta 1989, ko je ob boku Franceta Tomšiča in dr. Jožeta Pučnika delovala kot članica iniciativnega odbora za ustanovitev Socialdemokratske zveze Slovenije (SDZS). Na ustanovnem kongresu SDZS leta 1989 je bila izvoljena v predsedstvo stranke, leto dni pozneje pa je bila na prvih demokratičnih volitvah izvoljena za poslanko. V Demosovi vladi je postala predsednica takratnega republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo, vendar v vladi ni dokončala svojega mandata. Že na dan mednarodnega priznanja Slovenije je postala prva slovenska veleposlanica na Dunaju, to funkcijo je opravljala vse do leta 1997. Kljub nekaterim govoricam, da se s politiko SDS ne strinja, je leta 2004 sodelovala pri nastanku volilnega programa SDS Slovenija na novi poti, in sicer kot članica odbora za zunanje in evropske zadeve. G. B.

Ministrica Demosove vlade Katja Boh

Drobnič izstopil iz NSi

Kot je bilo mogoče pričakovati, je samostojni poslanec Janez Drobnič, ki je 11. junija zapustil poslansko skupino NSi, izstopil še iz stranke, kar je 4. avgusta tudi pisno sporočil predsedniku NSi Andreju Bajuku. Razlogov za izstop Drobnič doslej v javnosti še ni pojasnil. Drobnič je bil sicer poslanec državnega zbora že v prejšnjem mandatu, po volitvah leta 2004 pa je postal minister za delo, družino in socialne zadeve. To funkcijo je opravljal le dve leti, saj je predsednik vlade Janez Janša decembra 2006 predlagal njegovo razrešitev, po razrešitvi pa se je Drobnič vrnil v poslanske klopi. Kot namigujejo nekateri, naj bi bil zaplet z odlaganjem kandidature v ribniškem volilnem okraju zgolj povod za Drobničev izstop. Drobnič naj bi bil s politiko NSi nezadovoljen vsaj od svoje razrešitve, saj bi morala NSi po mnenju nekaterih v tistem trenutku, ko je premier Janša predlagal Drobničovo razrešitev, zapustiti koalicijo. Ugibanja o tem, ali bo Drobnič kandidiral na listi NSi ali ne, so tako končana, postavlja pa se vprašanje, ali bo morda Drobnič, ki ima v Ribnici sicer močno podporo volilnega telesa, kandidiral na listi novoustanovljene Krščansko demokratske stranke (KDS). V tej ne bo Lojzeta Peterleta, ki ostaja v NSi. Slednji se je z Ljudmilo Novak in Klemenom Žumrom v pismu Bajuku zavzel za »rešitev kandidature Janeza Drobnič«. Vsekakor pa je Drobničev izstop poleg ustanovitve KDS še ena klofuta NSi tik pred volitvami. G. B.

Janeza Drobniča ne bo na listi NSi.

Pomenljivo odkritje spomenika

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Doprnski kip Drnovšku Po smrti Janeza Drnovška v začetku leta so začeli predlogi za poimenovanje ulic in trgov po pokojnem predsedniku kar deževati. Lokalni politiki in drugi so tekmovali med seboj s svojimi predlogi. Med drugim je pobudo za preimenovanje Vojašniškega trga v Trg Janeza Drnovška kmalu po njegovi smrti dal mariborski župan Franc Kangler, možnost poimenovanja kakšne ljubljanske ulice po Drnovšku je omenjal tudi ljubljanski župan Zoran Janković in številni drugi. Na to so se odzvali sorodniki pokojnega Drnovška in protestirali proti zlorabi njegovega imena. Zaradi tega je predsednik republike Danilo Türk marca pozval javnost in politike k prekinitvi nepremišljene uporabe njegovega imena. S tem je podprl želje Drnovškove družine, naj se s pokojnim predsednikom ne manipulira.

V mestnem parku v Zagorju so v petek kljub temu odkrili doprnski kip pokojnemu predsedniku vlade in bivšemu predsedniku države Janezu Drnovšku, ki je slovenski in širši jugoslovanski javnosti postal znan, ko je leta 1989 na volitvah presenetljivo premagal partijskega favorita Marka Bulca in bil s tem izvoljen za člana predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije; eno leto je predsedstvo celo vodil. Po razpadu Jugoslavije je leta 1992 postal predsednik Liberalne demokracije Slovenije. Po Drnovšku so v Zagorju poimenovali tudi park. Župan Zagorja ob Savi Matjaž Švagan (je tudi poslanec LDS) je pred tem dejal, da je sicer seznanjen s pozivi o premišljeni uporabi Drnovškovega imena, a je prepričan, da si Drnovšek, ki je bil tudi njihov častni občan, kip zasluži. Spomenik je izdelal ugleden akademski kipar Mirsad Begić. Švagan je sicer že aprila predlagal, da bi kip ob svojem obisku v Sloveniji odkril ameriški predsednik George Bush, vendar se slednje ni zgodilo, saj je njegov predlog naletel na negativen odziv v javnosti. Jasno pa je tudi, da ameriški predsednik samo zaradi tega ne bi prišel v Slovenijo.

Janšev poklon Drnovšku Za številne se je nekoliko presenetljivo odkritja spomenika udeležil predsednik vlade in Slovenske demokratske stranke Janez Janša. V posebni izjavi za našo revijo je dejal: »Menim, da si je dr. Janez Drnovšek spomenik zaslužil. V mnogih stvareh se nisimo strinjali in naše sodelovanje je šlo skozi različne faze. Najbrž tudi nikoli ne bomo izvedeli, koliko je na njegova zadnja ravnanja vplivala zahrbtna bolezen. Toda ostaja nesporno dejstvo, da je bil dr. Janez Drnovšek dolga leta tista stalnica v taboru LDS in SD, ki je kljub odporom v lastnem taboru vztrajala na proevropski in proevroatlantski poti Slovenije. Hkrati je bil človek, ki ni zagovarjal politike izključevanja. Žal te širine pri njegovih političnih naslednikih danes ne najdemo.« Za STA je še dejal: »Osebo bi si želel, da bi tudi v tem polu počasi zrasel voditelj, ki bo sposoben povezovanja.«

Zamenjane vloge Premier Janša ima nedvomno prav. Če je Drnovšek kot politik skušal povezovati razklan slovenski politični prostor in bolj ali manj uspešno presegati delitve, so njegovi nasledniki na tranzicijski levici z njegovo politično govorico in taktiko radikalno prekinili. Če je predsednik

Predsednik vlade Janez Janša in zagorski župan Matjaž Švagan ob otvoritvi Drnovškovega spomenika

Premier Janez Janša: »Menim, da si je dr. Janez Drnovšek spomenik zaslužil. /.../ Hkrati je bil človek, ki ni zagovarjal politike izključevanja. Žal te širine pri njegovih političnih naslednikih danes ne najdemo.«

Socialnih demokratov Borut Pahor pred časom še sledil njegovi politični formi povezovanja in sodelovanja, jo je pod pritiskom nekdanjega predsednika države Milana Kučana in prvega moža pivovarskega imperija iz Laškega Boška Šrota radikalno spremenil. Zadnje mesece tako že vnaprej izključuje možnost sodelovanja z Janšo in njegovo SDS po volitvah. Podobno ravna tudi predsednica LDS Katarina Kresal, čedalje bolj tudi predsednik Zaresa Gregor Golobič, ki je še do nedavnega govoril o preseganju delitev. Na tranzicijski levici so se tako oprijeli taktike izključevanja, ki so jo očitali Janši v prejšnjem desetletju. Na drugi strani ravno Janša zagovarja povezovalno politiko, preseganje delitev in pred septembrskimi volitvami nikogar ne izključuje vnaprej, kar javnost glede na javnomnenjske ankete očitno dobro sprejema. Ob tem se upravičeno postavlja vprašanje, kdo je danes v resnici naslednik Drnovškove politične zapuščine! **D**

Pohabljena olimpijada

Pavel Ferluga

Letošnje olimpijske igre so zares nevredne tega imena, najmanj pa prvotnega zgodovinskega pomena.

Ekonomist dr. Mičo Mrkač je v Financah takole napisal: »Ker nerad ovinkarim, naj pristni liberalni pogled na olimpijske igre razkrijem kar takoj: olimpijske igre so primitivna kolektivistična orgija, zapravljanje denarja davkoplačevalcev, leglo korupcije, pogosta oblika iskanja mednarodnega ugleda za kriminalne režime, odskočna deska za brezobzirne karieriste in poligon za reklamiranje raznoraznih izdelkov s tako imenovanimi športnimi zvezdami.« In prav ima. To le z vidika ekonomista. Če pa zadevo pogledamo še z drugih vidikov, lahko imenujemo te igre kot olimpijado prisotnih »cinično hinavskih demokratičnih« držav zahodnega sveta, ki so pozabile na svoje prisege proti podpiranju totalitarnih zločinskih režimov, kar Kitajska je. Cinizem presega vse mere, ko na TV-ekranih nesramno poročajo, kako so v okolici Pekinga z gumijevkami izgnali 1,5 milijona ljudi (skoraj za eno Slovenijo) iz njihovih domov in jim porušili hiše, da o kršenju človekovih pravic, pobijanju in mučenju političnih nasprotnikov ter okupaciji drugih dežel (Tibet) in vojni v tem svetem olimpijskem času (Gruzija) niti ne govorimo. Vse to je v komentarjih nekaj postranskega in seveda prizanesljivega v luči spektakularnosti prireditev, ki imajo čisto političen namen promocije Kitajske na svetovnem prizorišču. Slovenija bi se zapisala v ta čas z zlatimi črkami demokratičnosti in pokončne moralno etične drže, če se ne bi udeležila teh iger iz legitimnega protesta, a na žalost tega ni storila, kar jo uvršča med veliko družbo moralno etično oporečnih držav zahodne civilizacije, ki ponovno legitimirajo nasilje in totalitarizem iz izključno pridobitniških nagibov ameboidnega materializma. Govoriti o vrednotah olimpijade je tu ogabno. Važen je le prikaz veličastnosti zunanjega videza prireditev v zadoščenje očaranih gledalcev, ne pa tragika zakulisnega podlega manipuliranja teh iger v čisto ekonomskopolitične namene s prikrivanjem grozodejstev na račun nezaščitene prebivalstva, izpostavljenega nasilju, proti kateremu so polna naša retorična usta. Edini, ki je vsaj omenil določene anahronizme, je bil prav ameriški predsednik Bush, na katerega pa so komentarji negativno uperjeni. Utišani in zatirani so pa protestniški shodi, ki edini opozarjajo na grotesknost obnašanja člega sveta v odnosih z državo, ki je najmanj zaslužna, da gostuje nekoč prestižne olimpijske igre, danes degradirane na farso.

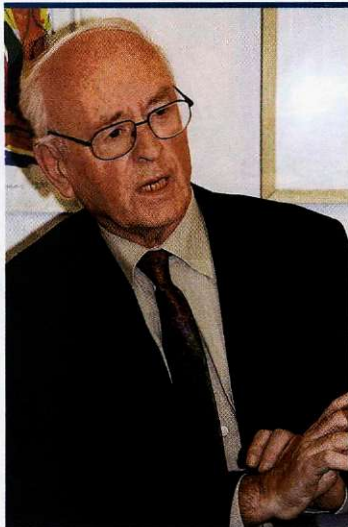
Laž ima kratke noge

Vida Kocjan

Seveda bodo lagali, če pa je to ustaljen način dela tovarišije iz posameznih krogov.

Velika kriza je, ko nekateri politiki za doseganje svojih interesov uporabljajo laži. Običajno se z lažmi ne pride daleč, lažnivci so na političnem področju mrtvi. Tako je v vseh razvitih demokracijah, pri nas pa se spet soočamo s celo vrsto laži. Žalostno pri tem pa je, da lažnivcem nihče ne stopi na prste. Novinarji in mediji so prvi poklicani, da bi temu naredili začetek konca, pa žal ni tako. Kako bi sicer tudi bilo, če pa je en dnevnik v rokah pivovarniškega tajkuna, drug prav tako, tretji v rokah drugega tajkuna in tako naprej. Ko se ta tajkun zlaže, da mu, na primer, predsednik vlade grozi, seveda v njegovih občilih to objavijo na prvi strani. Nепreverjeno, skregano z novinarsko stroko, čeprav je dokazano, da se je njihov lastnik v preteklosti že večkrat debelo zlagal. Zdaj smo priča lažem nekega drugega tajkuna, ki si je svoje bogastvo nakopičil tako, da je gradil predrage avtoceste, viadukte in predore. Zdaj govori, da gre za maščevanje, če mu želi kdo stopiti na prste in ga pobarati za slabo opravljeno delo. Ker je nekdaj posegel v njegov vrtiček, se najprej skriva, nato pa hiti širiti laži, da so krivi drugi, da so mu podizvajalce podtaknili drugi in podobno. Poskuša zanetiti celo mednarodni spor.

Vendar to ne zbujajo začudenja, če pa to taktiko ubira tudi njihov politični boter. Zdaj lahko samo še čakamo, kdaj se bo Milan Kučan oglasil in vzel v bran Ivana Zidarja. Boška Šrota in ostale iz njegovega društva tovarišije je že vzel v bran. Tako je v začetku avgusta za dnevnik v lasti pivovarniškega tajkunskega barona dejal, da je bila zadnja parlamentarna razprava o fenomenu tajkunstva spolitizirana, da je bilo v času te vlade 26 velikih prevzemov podjetij, v prejšnjem mandatu pa le dva. Kučan gladko spregleda, da prevzemov prej res ni bilo veliko, da pa se je razpasla politika parkirišč delnic, nepreglednega lastništva podjetij in skrivanja ter podobno, kar vse je povzročilo, da je bilo to zamegljeno. Kot v starih komunističnih časih. Na papirju je vse 'štimalo', v resnici pa je bilo marsikaj zelo zelo narobe. Kučan ni doslej še niti z besedo obsodil tajkunstva, odkrito pa je pokazal, kako očitno si želi oblasti. Ali, kot je za Radio Ognjišče kmalu po tem dejal profesor Stane Granda: »Mogoče celo bolj posredne kot neposredne.« Zato tudi mobilizira vse sile in deli nasvete, Granda pa se pri tem sprašuje, zakaj se je treba Kučanu po toliko letih političnega dela, ki so za njim, še tako angažirati. Moj odgovor je: Zato, da bo zaščitil tajkune, da bodo lahko v miru uresničili tisto, kar so si Kučanovi izmislili že davnega leta 1992 ali 1996 ali morda že prej.

Evropa po Nietzscheju

Dr. Janko Kos

Marx in Nietzsche sta v 19. stoletju zasnovala ideje, ob katerih so se navdihovali totalitarizmi 20. stoletja. Od teh so najprej propadli tisti, ki so se hoteli sklicevati na Nietzscheja, petdeset let kasneje pa še tisti, ki so udejanjali Marxovo utopijo. Kljub temu se zdi, da od obeh ostaja v dobrem in slabem bolj živ Nietzsche.

Nanj se sklicuje večina modernih filozofov, poststrukturalistov in postmodernistov. Celo tisti, ki hočejo ostati marksisti, mislijo na skrivnem v Nietzschejevem duhu. Za Slovence ostaja ali celo zmeraj bolj postaja aktualen Nietzsche s svojo zamisljivo o prihodnosti Evrope, evropskih narodov in Evropejcev. V teh stvareh je bil kot zmeraj neizprosni, nasilen in daljnovidni.

Na Evropo je gledal v luči prihodnje zgodovine sveta, v katerem se bodo velike države in zgodovinske sile spopadale za svetovno gospodstvo. »Čas male politike je minil, že prihodnje stoletje prinese boj za svetovno gospodstvo – primoranoost k veliki politiki.« Za glavne igralce v igri svetovne volje do moči je imel Ameriko – Američani »rojijo vsevpriek kot čebele in ose« in Rusijo, ki da je »grožnja« Evropi. Če bi živel dandanes, bi med te sile uvrstil še Kitajsko, morda Indijo in ne nazadnje združeni islamski svet. Po Nietzscheju mora v to igro stopiti tudi Evropa. Toda prej mora preboleti stanje današnjega Evropejca, ki je nekaj »dobrodušnega, bolehnega in povprečnega«, Evropejci so v primerjavi z drugimi »miroljubna in uživajoča bitja«. Takšna Evropa ne more biti »grožnja« Rusiji, njena volja do moči je preveč oslABLJENA, da bi lahko vodila »veliko politiko«.

Za kaj takega mora »dobiti enotno voljo, z novo kasto, ki vlada nad Evropo«. To pa bo mogoče smo tako, da se bo nehala »komedija njene malodržavnosti«, priti mora do »izničenja narodov«, njihovih malih nacionalizmov in nacionalnih držav. Nastati mora

»mešana rasa, rasa evropskega človeka«. Ali so bile te ideje samo domišljija osamljenega jasnovidca? Ali pa morda na skrivnem misli podobno marsikdo, ki v 21. stoletju hoče novo, enotno in močno Evropo?

Težava je ta, da se v Nietzschejevi napovedi evropske prihodnosti skriva nevarno protislovje. Če naj bi Evropa dosegla »enotno voljo in moč«,

se mora znebiti vsega, kar jo pri tem ovira. Po Nietzscheju sta takšni oviri krščanstvo in misel grških filozofov, zraven pa še razsvetljenstvo, ki je nastalo iz obojega. Nietzsche se je vse življenje izrekal zoper filozofijo Sokrata, Platona in Aristotela, iz katere so potekle evropska logika, metafizika in znanost.

Strastno je zavračal krščanstvo, ki je Evropi dalo moralo in humanost, v povezavi z grško tradicijo pa še demokratičnost, večnacionalnost in večkulturnost. Paradoks Nietzschejevega oznanjanja močne Evrope z enotno voljo je ta, da bi za ta cilj morali žrtvovati to, kar je za Evropo bistveno, kar iz nje napravlja poseben zgodovinski svet. V evropski ustavi bi morali biti zapisani antika, krščanstvo in razsvetljenstvo kot temelji evropejstva. Brez tega Evrope ni. Evropa, ki naj po Nietzscheju enakovredno stopi med sile, ki hočejo gospodovati nad globaliziranim svetom, bo nehala biti Evropa.

Obstoj države Slovenije in slovenstva, iz katerega smo Slovenci to, kar smo bili, kar smo in bomo, je preživetveno odvisen od tega, da se Nietzschejev evropski načrt ne bo uresničil. Male države, mali narodi in njihove kulture lahko v Evropi in za Evropo obstanejo samo, če bo temelj Evrope tisto troje, kar ji edino daje smisel in pravico do obstoja.

To so antična dediščina, duh krščanstva in socialno-politična misel razsvetljenstva, o kateri je Jože Pučnik presodil, da je tudi novonastali slovenski državi edini mogoči temelj. Brez tega sta

država in narod, za katerega je nastala, zapisana izginu – kot si ga že obetajo levičarski sociologi na Slovenskem. Toda cena, ki bi jo plačala Evropa za »izničenje narodov«, bi bila visoka – anarhija, kaos in razpad. V boju za svetovno gospodstvo bi breztemeljna Evropa postala lahek plen drugačnih, prav nič evropskih volj do moči. Slovenci bi jim podlegli hkrati z Evropo. ■

V evropski ustavi bi morali biti zapisani antika, krščanstvo in razsvetljenstvo kot temelji evropejstva. Brez tega Evrope ni.

Dobra setev, obilna žetev

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

V minulih dneh je večina ministrov predstavila rezultate dela svojih ministrstev v iztekajočem se mandatu 2004-2008. Danes predstavljamo dosežke osmih resornih ministrstev, za katere je skupni imenovalac uspešnost.

Medtem ko se minister za promet Radovan Žerjav spopada s težavami šentviškega predora, so že skoraj vsa ministrstva potegnili črto pod opravljenim delom v preteklem mandatu 2004-2008. Za prvo desnosredinsko vladno koalicijo, ki je bila po oceni poslanca Jožeta Tanko (SDS) šibka, je uspešen in izredno deloven mandat. V koaliciji je bila namreč

izredno dobra komunikacija, spoštovali so se dogovori in koalicijski partnerji, delo pa je potekalo brez pritiskov in discipliniranja. »Rezultati, ki tako motijo opozicijo, so zelo dobri,« je med drugim poudaril Tanko. Je pa bila to nedvomno prva vladna koalicija, ki je pripravila celoten paket pokrajinske zakonodaje in se resno lotila boja proti organiziranemu kriminalu. Tega v prejšnjih man-

datih ni bilo, saj se je vse dogajalo znotraj elitnega kluba, ki ga bolj ali manj podpirajo največje opzijske stranke.

Finance in gospodarstvo Minister za finance Andrej Bajuk je med največjimi dosežki ministrstva v mandatu 2004-2008 izpostavil davčno reformo, uvedbo evra in predsedovanje EU, privatizacijo NKBM in znižanje

javne porabe. Ob tem je napovedal znatno višji proračunski presežek kot ob rebalansu, ta pa naj bi letos dosegel 240 milijonov evrov oz. približno 0,65 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP). Za enega najbolj pomembnih dosežkov je označil davčno reformo. Najprej so po Bajukovih besedah izvedli nujne popravke reforme, ki je bila izvedena v zadnjih mesecih mandata prejšnje vlade, predvsem na področju obdavčitve diplomatov in kapitalističnih dobičkov. Nato so se lotili odprave davka na izplačane plače, zvišali splošno olajšavo in uvedli nižjo progresivnost dohodninske lestvice, znižali ob-

Povprečna neto plača kot tudi pokojnina sta v štiriletnem obdobju Janševe vlade realno zrasli, brezposelnost pa je najnižja v zgodovini samostojne Slovenije.

Odgovor na Janševo vprašanje,
»ali živimo bolje«, se kaže v dejstvih.

Tudi minister za gospodarstvo Andrej Vizjak je z delom na ministrstvu zadovoljen, saj mu je v tem mandatu uspelo narediti pomemben preboj k razvojni naravnosti slovenskega gospodarstva. Po njegovo je bil pred štirimi leti ključni cilj ustvarjanje novih delovnih mest za povečanje zaposlenosti, v prihodnje pa bo ključni cilj, kako narediti preboj podjetij glede produktivnosti in s tem ustvariti prostor, da se dodana vrednost pravično deli za razvoj podjetja in med zaposlene. Izpostavil je zakonodajne novosti in spremembe na področju prevzemov podjetij, udeležbo delavcev pri dobičku, vračanje vlaganj v telekomunikacijsko omrežje, reorganizacijo trga z električno energijo, večjo konkurenco pri telekomunikacijskih operaterjih, razvojno investicijske spodbude za mala in srednje velika podjetja ter več vlaganj v turistično infrastrukturo.

Med prednostnimi nalogami ministrstva v tem mandatu je bilo ustvarjanje ugodnega poslovnega okolja za spodbujanje konkurenčnosti gospodarstva, za kar so namenjali sredstva iz državnega proračuna in evropskih strukturnih skladov. Izvedbo projektov ocenjujejo kot uspešno, saj je od 80 do 90 odstotkov podjetij uresničilo zastavljene cilje glede ustvarjanja delovnih mest in zagotavljanja povečevanja rasti podjetij. Minister Vizjak je omenil tudi večjo dinamiko pri spodbujanju neposrednih tujih investicij, za kar so v obdobju 2000-2007 namenili 23,8 milijona evrov nepovratnih sredstev.

Med dosežki ministrstva v času predsedovanja EU je Vizjak izpostavil sprejem zakonodajnih aktov v zvezi s prostim pretokom blaga, ki sestavljajo t. i. paket za proizvode, kar naj bi podjetjem olajšalo nastop na skupnem notranjem trgu, ter dogovor o direktivi o potrošniških kreditnih pogodbah.

Šolstvo, šport in tehnologija

Šolski minister Milan Zver je kot ključne dosežke ministrstva v tem mandatu najprej izpostavil konkurenčnost znanj in sposobnosti

Minister za finance Andrej Bajuk je napovedal znatno višji proračunski presežek.

»Ključni cilj je bil ustvarjanje novih delovnih mest za povečanje zaposlenosti.«

slovenskih učencev in dijakov v primerjavi z njihovimi vrstniki po svetu. Kot dodano vrednost zastavljenih ciljev ministrstva je navedel brezplačen vrtec za drugega in vsakega nadaljnega otroka ter razpolovitev plačil vrtca za otroke, stare od tri do pet let, do leta 2014. »Slednje je izjemen dosežek, ki ima in bo tudi v bodoče imel vpliv na demografsko politiko,« ocenjuje minister. Glede

dijaške prehrane je Zver pojasnil, da je »njihov cilj vsakemu dijaku zagotoviti tople obroke. Slednje bomo jeseni uresničili do potankosti«. Dodal je, da je »glede realizacije zakona danes mnogo bolj optimističen kot takrat, ko je bil zakon sprejet«. Izpostavil je brezplačno uporabo oziroma izposojno učbenikov v osnovni šoli, na področju srednjega šolstva pa zagotovitev brezplačnega bivanja v dijaškem domu za vsakega drugega in naslednjega otroka.

Poleg tega je poudaril premike na področju domovinske vzgoje in pri utrjevanju narodnega zavedanja. Slednje so po njegovo med drugim dosegli s prenovo učnega načrta. Zver je prepričan, da so »s temi ukrepi naredili korak naprej tudi pri utrjevanju narodnega zavedanja pri učencih in dijakih«.

V tem mandatu so po ministrovih besedah povečali tudi vlaganje sredstev v adaptacijo šol in vrtcev. ►

Vsakemu dijaku bo s septembrom zagotovljen tople obrok.

► Vsoto sredstev v investicijsko vzdrževanje so v tem mandatu povečali za 408 odstotkov. Na področju investicij je bilo po njegovih besedah »v igri« 229 milijonov evrov.

Na področju športa je sicer ministrstvo za eno petino preseglo nacionalni program. Kot je med drugim poudaril Zver, so povečali zaposlovanje vrhunskih športnikov, ob koncu mandata pa 70.000 mladim športnikom omogočili brezplačne zdravstvene preglede.

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT) je v tem mandatu doseglo večino zastavljenih ciljev, je na novinarski konferenci ocenila ministrica Mojca Kucler Dolinar. Na področju izgradnje študentskih bivalnih zmogljivosti je MVZT skupno zgradilo objekte s 1401 študentsko posteljo, prenovilo pa je objekte s 1003 ležišči.

S spremembami zakona o visokem šolstvu leta 2008 so uredili pravni položaj strokovne službe sveta za visoko šolstvo, z visokošolsko novelo leta 2006 pa odpravili pravno praznino glede razmerja med diplomanti starih in novih študijskih programov. Tudi položaj zaposlenih v visokem šolstvu in znanosti se je z reformo plačnega sistema v javnem sektorju izboljšal, saj se bodo te v povprečju osnovne plače na nosilnih delovnih mestih do leta 2010 povečale za okoli 17 odstotkov.

Kucler Dolinarjeva je poudarila tudi pomen trikotnika univerza - raziskovalci - gospodarstvo. Spomnila je, da niso pomembna le direktna vlaganja države, pač pa tudi posredna vlaganja. Pred dve letoma so tako uvedli davčne olajšave za podjetja za vlaganja v

raziskave in razvoj. Čeprav Slovenija po deležu BDP, ki ga namenja za to področje, še zaostaja za nekaterimi drugimi evropskimi državami, je ministrica prepričana, da »se ta krivulja povečuje in jim uspešno sledimo«.

Ministrica je v svojem nastopu omenila še odprtje visokošolskega prostora, sprejetje nacionalnega programa visokega šolstva

Kucler Dolinarjeva je poudarila pomen trikotnika univerza - raziskovalci - gospodarstvo.

naslednjem mandatu pa se bo treba lotiti čakalnih dob. V enoletnem mandatu Mazej Kukovičeve je bilo sprejetih sedem zakonov, ki jih je pripravilo ministrstvo, in resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva do leta 2013. Med njimi je ministrica kot poseben osebni vtis izpostavila zakon o duševnem zdravju. Kot je pojasnila, jo je zelo skrbelo, kaj bo iz tega zakona, in 100-odstotna podpora v DZ je bila zanjo presenečenje. Med svojimi uspehi je ministrica izpostavila tudi nočna pogajanja s Fidesom za povečanje zdravniških plač. Ob tem je navedla, da je ministrstvo pred njenim nastopom ministrske funkcije izdalo 140 koncesij na sekundarni ravni in 164 soglasij h koncesijam na primarni ravni.

Ministrica je izpostavila premik pri investicijah na pediatriji in nevrologiji.

Pokojnine se od leta 2005 dosledneje usklajujejo z rastjo plač.

ter programa za raziskovalno in razvojno dejavnost, implementacijo bolonjske reforme študija (trenutno je akreditiranih več kot 350 bolonjskih študijskih programov) ter skorajšnji začetek gradnje NUK II.

Uspehi zdravstva Ministrica za zdravje Zofija Mazej Kukovič kot največji dosežek svojega mandata vidi to, da so uspeli ministrstvo organizirati kot delujočo institucijo. Med svojimi uspehi je izpostavila tudi premik pri investicijah na pediatriji in nevrologiji, v

V letu njenega ministrovanja pa eno koncesijo zdravilišču Rakitna, 10 aneksov h koncesijskim pogodbam in 19 soglasij za koncesije na primarni ravni.

Kar se tiče najbolj znanih razpisov, je ministrica znova povedala, da bodo dela na pediatrični kliniki dokončana do 15. avgusta, da bo selitev v novo nevrološko kliniko možna spomladi prihodnje leto, da so za onkološki inštitut pridobili garancijo in dosegli odpravo napak v garancijskem roku. Glede otorinolaringološke klinike je Mazej Kukovičeva po-

jasnila, da bo razpis letos jeseni, zaključek novogradnje pa je predviden za prihodnje leto.

Glede gradnje objekta nove urgence oz. DTS pa je ministrica pojasnila, da bi bilo lažje, če bi ga prekinili in začeli znova. Projekt namreč teče, a bo treba premostiti mnoge težave, ki so posledica dejstva, da se je projekt pripravilo kot greenfield investicijo, torej kot da se bo objekt gradil na samostojni parceli, v resnici pa je objekt vezan na druge objekte. Kljub temu bodo z gradnjo nadaljevali, saj bo po besedah ministric tako zadeva končana hitreje.

Kot pomemben dosežek je Mazej Kukovičeva izpostavila tudi to, da so na spletni strani ministrstva objavili podatke o čakalnih dobah za posamezne posege. Kljub temu pa bo ureditev čakalnih dob pomembna naloga, ki jo bo treba speljati v naslednjem mandatu, je poudarila ministrica. Po njenih besedah je cilj ta, da naj ne bi bolnik v čakalnici nikoli čakal več kot eno uro. Sicer je ministrica izpostavila še izboljšanje stikov z ZZZS in bolnišnicami, ustanovitev svetov za bolj kakovostno delo v zdravstvu ter predsedovanje Svetu EU.

Delo, sociala in družina Ministrica za delo, družino in socialne zadeve Marjeta Cotman, ki jo je DZ imenoval za ministrico 18. decembra 2006 po razrešitvi Janeza Drobniča, pa je na predstavitvi dosežkov ministrstva v tem mandatu izpostavila zmanjšanje brezposelnosti, ki je s približno 60.000 brezposelnimi najnižja v zgodovini samostojne Slovenije. Ta je upadla zaradi visoke gospodarske rasti in tudi učinkovitega izvajanja ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Pozitivni trendi pa se kažejo tudi na področju zaposlovanja invalidov, saj se vsako leto zaposli od 1750 do 1930 brezposelnih invalidov, pred tem pa se jih je zaposlilo od 800 do 1000.

Dodeljevanje državnih štipendij se je s prvim sistemskim zakonom o štipendiranju preneslo na centre za socialno delo, dodeljevanje Zoisovih in sofinanciranje kadrovskih štipendij pa prevzema novoustanovljeni Sklad za razvoj kadrov in štipendiranje. Sprejet pa je bil tudi zakon o subvenci-

oniranju študentske prehrane, ki po besedah ministrice zagotavlja trajno subvencioniranje prehrane študentom.

Število prejemnikov denarne socialne pomoči se je v obdobju od decembra 2004 do junija letos zmanjšalo za kar 37 odstotkov, in sicer na skoraj 39.200 prejemnikov. K temu so prispevale spremembe zakona o socialnem varstvu in o zaposlovanju ter zavarovanju za primer brezposelnosti.

Vlada v tem mandatu ni zaostrila pogojev za upokojitev, ni podaljševala delovne dobe ali zaostrila odmere pokojnin. Cotmanova je izpostavila izboljšanje pokojninskega zakona v korist upokojencev, tako da se pokojnine od leta 2005 dosledneje usklajujejo z rastjo plač. Odpravili so premoženjski cenzus za pridobitev pravice do dela vdovske pokojnine. Sprejet je bil zakon o varstvenem dodatku, ki je na novo uredil pravico do tega dodatka, avgusta pa bodo prejemniki pokojnin, nižjih od 500 evrov, prejeli draginjski dodatek.

V tem mandatu je bilo na podlagi koncesij, javno-zasebnega partnerstva ali na podlagi obnove že obstoječih zmogljivosti pridobljenih 3000 novih mest za starejše v institucionalnem varstvu. Teče pa še razpis za 750 mest, namenjenih Ljubljani in Mariboru, kjer so čakalne vrste najdaljše. Ministrica je omenila tudi ukrepe za višjo rodnost, kot so višji otroški dodatek, dodatek za velike družine in uvedba plačila prispevkov zaradi varovanja štirih in več otrok. V letih 2006 in 2007 se je sicer rodilo več otrok kot v preteklih letih.

Med projekti, ki so ostali nedokončani, je navedla spremembe družinskega zakonika, zakon o dolgotrajni negi in zakon o izenačevanju možnosti invalidov.

Kulturni dosežki Ministrstvo za kulturo je izpolnilo vse, kar je bilo v koalicijski pogodbi. V času ministrovanja Vaska Simonitija so sprejeli vrsto zakonov, sam pa je še posebej omenil zakon o RTV, ki je »evropsko primerljiv«, zagotavlja večjo pozornost domači

Minister za kulturo Vasko Simoniti je izpostavil zakon o RTV.

Z znižanjem notarske tarife za polovico smo državljani prihranili 65 mio. evrov.

glasbeni ustvarjalnosti, socialno ogroženi prebivalci pa so plačevanja naročnine oproščeni. V štiriletnem mandatu so bili sprejeti tudi zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o medijih, zakon o obveznem izvodu publikacij, zakon o varstvu kulturne dediščine, zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o Kobi-

sredstva povišala kar za 100 odstotkov, kot pomemben dosežek pa Simoniti šteje vse boljši sistem stipendiranja umetnikov.

V Simonitijevem mandatu je ponovno zaživel tudi sektor za promocijo in mednarodno sodelovanje, ki je odigral pomembno vlogo predvsem v času slovenskega predsedovanja EU. Sektor je po-

Na področju preprečevanja gospodarskega kriminala so dejanja, ki so bila prej opredeljena le kot »velike svinjarije«, zdaj postala kazniva dejanja.

larni Lipica, zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih in zakon o javni agenciji za knjigo RS.

Simoniti se je na novinarski konferenci posvetil predvsem delu direktorata za umetnost. Ta je denimo poskrbel za vzpostavitev kar 15 multimedijskih centrov, za večjo promocijo domače glasbe, za vizualno področje so se

skrbel tudi za novo tujo prestolnico, v kateri lahko bivajo slovenski umetniki. New Yorku in Berlinu se je tako pridružil London. In še: na univerzi v Regensburgu je začela delovati slovenska čitalnica.

Na podlagi zakona o kulturnem tolarju in zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo je bilo sofinanciranih približno 30 objektov občinske infrastrukture letno. Pomembni koraki so bili, tako Simoniti, storjeni tudi na področju zagotavljanja primernih prostorskih razmer institucijam, kot so Narodni muzej, Slovenska kinoteka, Cankarjev dom in SNG Maribor.

Z občino Bled je bil dosežen tudi sporazum o oddaji Blejskega gradu, v celoti je bil obnovljen grad Snežnik, obnovljena je bila ruska kapelica na Vršiču, ministrstvo je tudi pristopilo k sanaciji bolnišnice Franje.

Opravljen naloge Minister za pravosodje Lovro Šturm je med glavnimi dosežki izpostavil zni-

žanje notarske tarife za 50 odstotkov in povečanje števila notarskih mest, med nalogami, ki še ostajajo odprte, pa zakon o materialni vojni škodi. Po besedah ministra za pravosodje so državljani z znižanjem notarske tarife za polovico prihranili 65 milijonov evrov. Z zakonom o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja pa je bilo državi prihranjenih 600 milijonov evrov. Glede projekta Lukenda je minister za pravosodje povedal, da so ga leta 2007 realizirala vsa višja sodišča, sicer pa 30 od 66 sodišč. Kot je pojasnil, to pomeni, da so ta sodišča projekt realizirala 3 leta pred zastavljenim rokom.

Sicer pa so v državnem zboru sprejeli 62 zakonov, ki jih je pripravilo ministrstvo za pravosodje, s področja pravosodja pa sta bila izdana 102 podzakonska predpisa. Delež pravnomočno zaključenih denacionalizacijskih zadev je po trditvah ministra 97,4-odstoten

- pravnomočno rešenih je 38.604 od 39.642 zadev. Komisija za popravilo krivic pa je namesto 858 zadev na leto, kot jih je povprečno rešila od leta 1997 do 2004, v letih od 2005 do 2008 povprečno rešila kar 4731 zahtevkov na leto.

Minister sicer obžaluje napestost, ki je še vedno prisotna med sodniki. Obžaluje pa tudi, da ustavno sodišče še vedno ni odločilo o zadevi. Med neuresničenimi željami pa je tudi ta, da vrhovno sodišče še vedno ni informatiziralo kazenskega vpisnika.

Na področju preprečevanja gospodarskega kriminala je bilo po Šturmovih besedah v okviru novega kazenskega zakonika inkriminiranih več kot deset dejanj s področja gospodarskega kriminala. Dejanja, ki so bila prej opredeljena le kot »velike svinjarije«, so zdaj postala kazniva dejanja, je pojasnil Šturm. Tudi v okviru spremembe zakona o kazenski odgovornosti pravnih oseb so določena dejanja inkriminirala na novo. ■

Zloraba civilnih združenj

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Podpredsednik odbora DZ za zdravstvo Ivan Grill (SDS) je minuli teden opozoril na dejstvo, da opozicija za dosego političnih ciljev zlorablja institut civilne družbe, pri čemer je izpostavil Gibanje za ohranitev in izboljšanje javnega zdravstva.

Grill je na novinarski konferenci pred tednom dni dejal, da se v Sloveniji dogajajo številne zlorabe instituta t. i. civilne družbe: »Pod tem pojmom se za doseganje političnih ciljev, diskreditacije ministrstev in tudi koalicije skrivajo vidni člani opozicijskih strank SD, LDS in Zares.« Eden zadnjih najbolj očitnih primerov je po njegovem Gibanje za ohranitev in izboljšanje javnega zdravstva. »Pod tem imenom se velikokrat predstavlja Nevenka Lekše, za katero se ve, da je aktivna članica SD, članica ženskega foruma SD, članica

predsedstva delovne zveze pri SD ter članica sveta četrtne skupnosti, izvoljena na listi SD.« Po njegovem je namreč »povsem jasno, da je to politično motivirana oseba, ki institut civilne družbe zlorablja za zavajanje dejstev, ki so povsem drugačna, kot jih predstavljajo«. Enako velja za Julijano Bizjak Mlakar, ki je predsednica SD v Kamniku in soavtorica programa stranke SD, ki ga bodo predstavili kot alternativni program. Grill še meni, da se »skušajo take osebe v imenu civilnih družb predstavljati v luči javnosti kot neodvisne, izključno

kot stroka, v resnici pa gre za doseganje političnih ciljev«.

Podeljevanje koncesij Poslanec SDS Ivan Grill se je s tem odzval na očitke omenjenega gibanja, da se v Sloveniji uvaja profitno zdravstvo in da se podeljujejo koncesije v škodo javnega zdravstva. Gibanje je sicer tudi pozvalo odgovorne, med drugim ministrico za zdravje Zofijo Mazej Kukovič, naj še enkrat razmislijo, da bi kar najbolj zaščitili javni interes in pravice državljanov. Pri tem pa ustrahovalo slovensko javnost,

da je zdravstvo tik pred tem, da se sesuje, ker ministrica - enako kot pred njo njen kolega, bivši minister Andrej Bručan - streže apetitom zdravniškega lobija.

Okoli 80.000 članov gibanja se po besedah Nevenke Lekše ne bo sprijaznilo s še nadaljnjim slabšanjem zdravstva zaradi »privatizacijskih teženj različnih iskalcev finančnih koristi«.

Gibanje je tudi zahtevalo, da se odpravijo negativne posledice dosedanje privatizacije zdravstvenih domov in bolnišnic, ki se odražajo v slabši dostopnosti

Koncesije ne pomenijo privatizacije zdravstva.

do zdravstvenega varstva, slabši kakovosti zdravljenja, dražjem zdravljenju in zlorabah zaradi mešanja javnega in zasebnega. Poleg tega zahteva, da se takoj pripravi mreža zdravstvenih izvajalcev v Sloveniji.

Zanimivo pri tem pa je, da podobno mnenje deli tudi stranka Zares, ki trdi, da je v razmerah, ko imajo javni zdravstveni domovi in bolnišnice izgubo, vsako nadaljnje podeljevanje koncesij (na ministrstvu za zdravje je po besedah državnega sekretarja na ministrstvu za zdravje Darka Žiberne trenutno nekaj čez 100 vlog za nove koncesije oz. razširitev programov tako na primarni kot sekundarni ravni) mogoče razumeti kot načrtno siromašenje javne zdravstvene blagajne predvsem na račun preživetja sedanjih in bodočih bolnikov.

Toda Grill je mnenja, da so koncesionariji del javnega zdravstva in v naš sistem javnega zdravstva vnašajo višjo kakovost in bolj učinkovito izvajanje zdravstvenih storitev. Enak model zdravstvenega sistema je po Grillovem mnenju najboljša rešitev tudi v razvitih evropskih državah. »V poslanski skupini SDS smo ponosni, da se je na področju zdravstva dosegel velik napredek.«

Odgovor ministrstva Tudi državni sekretar na ministrstvu za zdravje Darko Žibera je zanikal vse očitke omenjenega gibanja. Dodal je, da so koncesionariji del javne zdravstvene službe, poleg tega pa neodvisne mednarodne študije (HSI indeks) slovenski zdravstveni sistem med 29 državami postavljajo na osmo mesto. Žibera navaja, da je bilo na sekundarni ravni leta 2005 podeljenih 43 koncesij, leta 2006 42 in leta 2007 24 koncesij. Za letošnje leto je Žibera podal podatke o številu prejetih vlog, saj postopki še tečejo. Pojasnil je, da obstajata dve vrsti vlog, in sicer vloge za podelitev koncesije na novo in vloge za razširitev programov. Skupno število vlog je 85, od tega je 56 vlog za razširitev programa podjetjem in posameznikom, ki že imajo podeljeno koncesijo. Vse vloge so v intenzivnem reševanju, še dodaja Žibera. Vloge bodo rešene še letos oziroma še

Ivan Grill (SDS)
zavrača očitke
Gibanja za
ohranitev in
izboljšanje
javnega zdravstva.

Nevenka Lekše
je aktivna
članica SD.

Julijana Bizjak Mlakar
je predsednica SD v Kamniku.

Sanatorij Emona je bil rezerviran za privilegirane funkcionarje.

pred jesenskimi volitvami, »saj smo dolžni rešiti zadeve tekočega poslovanja do konca mandata«. Prepričan je tudi, da se »primarna služba v našem okolju v veliki večini izvaja na koncesionarski način«. Tako državni sekretar zavrača vse strahove gibanja in navaja, da tako poteka tudi zdravstvo v Evropi.

Ključni dosežki Navkljub omenjenim očitkom Gibanja za ohranitev in izboljšanje javnega zdravstva pa dejstva govorijo drugače. V predstavitvi mandata odbora za zdravstvo v letih 2004-2008 je Grill predstavil ključne dosežke na področju

Neodvisne mednarodne študije (HSI indeks) slovenski zdravstveni sistem med 29 državami postavljajo na osmo mesto.

sprejemanja zakonodaje in poudaril, da je bilo s področja zdravstva sprejetih 14 zakonov. Za zasledovanje cilja zmanjševanja in odpravljanja čakalnih dob in zagotavljanja zdravstvenih storitev v javni zdravstveni mreži so bili sprejeti zakon o zdravniški službi, zakoni s področja zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, zakon o zdravstveni dejavnosti, zakon o investicijah v javne zdravstvene zavode. Izpostavil je tudi uvedbo izravnalnih shem, ki so pomembno prispevale k ohranitvi preglednega zdravstvenega sistema in zdravstvenega zavarovanja. Ta projekt je v slovenski prostor poleg medgeneracijske solidarnosti prinesel tudi dodatno konkurenčnost na tem področju, kar koristi pacientom.

Sprejet je bil še zakon o zdravilstvu, ki je na tem področju vnesel nekaj reda in standarde, sprejeli so tudi zakone in uredbe, ki v zdravstveni sistem vnašajo visoke in evropsko primerljive standarde kakovosti in varnosti vseh udeležencev pri opravljanju zdravstvenih storitev. Izpolnjen je bil cilj, s katerim so dosegli učinkovito uporabo zdravil in hitrejše uvajanje zdravil ter zdravstvenih metod in storitev v naš prostor. Grill je še poudaril, da je bilo za uporabo najnovejših bioloških zdravil leta 2007 namenjenih več kot osem milijonov evrov, medtem ko jih je bilo leta 2004 namenjenih le 2,7 milijona evrov. Nova zakonodaja je na področju nabave zdravil prinesla velik prihranek zdravstveni blagajni. Sredstva so se namenjala za nove programe, predvsem pa ►

Pahorjeve »samske deklice«

Je že tako, da politične stranke v predvolilnem času uporabljajo različne načine za pridobivanje podpore. Žal tudi zlorabe mladoletnih. Pred tednom dni se mi je na sprehodu po Mariboru »zgodil Mladi forum Socialnih demokratov«. Tri dekleta študentskega profila so se mi približala in me povabila na koncert »Super dogodka ob svetovnem dnevu mladih«, ki se je odvijal ta torek v Laguni na Mestni plaži v Ljubljani. Če izpolnim obrazec, pa sem celo kandidatka v žrebanju za super atraktivne nagrade, med drugim aranžmaja za koncert Madonne na Dunaju. Mamljivo, a kaj ko me je zmotila rdeča barva letaka in navpična bela puščica na njem. Na hitro preletim tiskovino in na zadnji strani zasledim napis

Pahorjeve deklice v Mariboru

Mladi forum Socialnih demokratov. »Vi ste pa Pahorjevi?« je bila moja prva reakcija. »Ne!« je odločno odvrnilo eno izmed treh

»samskih deklet«. Jasno, formularja, ki naj bi mi omogočil sodelovanje v super žrebanju, nisem izpolnila, saj sem pravočasno opazila droben tisk: »S podpisom se strinjam, da stranka SD uporablja moje osebne podatke za lastne potrebe, jih obdeluje v lastnih zbirkah ter jih uporablja za namene obveščanja o akcijah prek e-pošte. Podatki se uporabljajo in shranjujejo skladno z zakonom o varstvu osebnih podatkov (UL RS, št. 86/2004 do 113/2005).« Je pa prijavnico naivno podpisala mladoletna oseba, ki so jo pritegnile nagrade, v zahvalo pa so ji podarili »frizbi« z logotipom stranke SD. Če to ni višek zlorab osebnih podatkov za pridobivanje strankarske podpore in vse obsodbe vredno dejanje? P. J.

► za nakup novih bioloških zdravil, ki so najuspešnejša pri zdravljenju najtežjih, predvsem onkoloških bolnikov. Med velike dosežke tega mandata Grill šteje tudi sprejem dveh zakonov, namenjenih izključno za zavarovanje pravic pacientov, in sicer zakon o pacientovih pravicah in zakon o duševnem zdravju. Oba sta bila sprejeta z velikim konsenzom v državnem zboru in s podporo strokovne javnosti. »V poslanski skupini SDS smo ponosni, da se je na področju zdravstva dosegel velik napredek,« je dejal Grill. Še več, v naslednjem mandatu si v stranki želijo zdravstveni sistem nadgrajevati. Cilji so zapisani v resoluciji nacionalnega progra-

mu zdravstvenega varstva do leta 2013. Prepričani so, da je Slovenija na pravi poti in verjamejo, da jim bodo volivke in volivci zapuili še v naslednjem mandatu.

Privilegiji funkcionarjev Na zlorabo instituta civilne družbe je pred nedavnim opozoril tudi poslanec Jože Tanko (SDS), ko je pokazal na problem številnih nekdanjih vidnih političnih funkcionarjev na pomembnih mestih v ustanovah civilne družbe. Da gre pri tem za zlorabo, pravi splošna definicija omenjenega instituta. Civilna družba je namreč naziv za nevladne organizacije, ki zastopajo svoje interese in s tem skrbijo za izvrševanje javnega interesa, a so ob tem neodvisne od oblasti in politike. Predstavnike civilne družbe pri nas predstavljajo nevladne in neprofitne organizacije, sindikati, kulturne in verske skupine, človekoljubne in dobrodelne organizacije, naravovarstvene skupine, potrošniki ter ne nazadnje tudi mediji. Države s civilno družbo so države z demokratično tradicijo, v državah brez civilne družbe pa obstaja večja možnost, da oblast začne delovati v dobro same sebe, ne pa v dobro ljudstva. Sicer v Sloveniji navidežno spadamo v prvo skupino, a kaj ko se je levičarska struktura, ki si je do danes ohranila komunistične privilegije, usidrala na najvplivnejša mesta omenjenih organizacij. Tako se ne moremo znebiti občutka, da Gibanje za

Državni sekretar
Darko Žibera

ohranitev in izboljšanje javnega zdravstva, ki združuje vidne člane SD, Zares, LDS in DeSUS, izkorišča civilno platformo le za napade na vladno politiko. Zaradi privilegijev še iz časov, v katerih je vladal titoizem, se postavlja vprašanje, ali je omenjenemu gibanju zares do javnega zdravstva, ki naj bi bil pravičen in dostopen za vse. Sicer omenjeno paradigmo titoizma odlično oriše nekdanji osebni zdravnik predsednika SFRJ Josipa Broza Tita (v letih 1975-79), upokojeni polkovnik, doktor medicinskih znanosti in univerzitetni profesor Aleksandar Matunović, ki v svojih knjigah (Enigma Broz - Kdo ste vi, tovariš predsednik? in Titova sovladavica) opisuje fenomen Titovega vladanja, kjer je bilo vse podrejeno, ne nazadnje tudi partija, narod in država, izključno boju za oblast, njenemu osvajanju in čim daljšemu ohranjanju. Matunović po-

osebljen Nietzschejev nagon po oblasti pripisuje tudi številnim jugoslovanskim voditeljem in nižjim funkcionarjem, ki so se zgledovali po svojem vodji in učitelju. Ti so uživali v privilegijih in razkošnem življenju. Bo že držalo, da so bili »Titovi izbranci« nedotakljivi, saj je tako zapisal nekdo, ki je bil Titu tako blizu, da mu je bilo dovoljeno tisto, kar je bilo drugim prepovedano - da je namreč vprašal in izvedel brez posledic.

Privilegije v zdravstvu sta v Dokumentih o privilegijih političnih in državnih funkcionarjev v Sloveniji v obdobju socializma nedavno objavili Marta Milena Keršič in Neža Stres, kjer je zanimiv poimenski seznam 1180 oseb, ki so se lahko zdravile v Sanatoriju Emona, od srede 60. let pa je bil v novozgrajeni bolnišnici Petra Držaja v Šiški zanje »rezerviran« poseben oddelek. Zanimiva je tudi zgodovina Rimskih toplic, kjer so v času socialistične Jugoslavije okrevali partijski oficirji in drugi privilegirani iz vrst nekdanje JLA.

Sicer pa so letos s terminom »civilna družba« močno prepleteni predvolilni programi treh največjih opozicijskih strank. Tako lahko pri SD kot tudi pri LDS in Zares zasledimo močno poudarjanje pomena civilne družbe in nevladnih organizacij. Le zakaj? ■

FM 102.1
99.5
Radio
VIVA
stereo
RDS
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

Ujeli bodo svoj rep

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Domnevna afera okrog nakupa vojaških oklepnikov znamke Patria naj bi kmalu dobila svoj epilog, izsledki pa naj bi pokazali, da bodo Milan M. Cvikel in njemu podobni kmalu ujeli svoj lastni rep.

Pokazalo naj bi se namreč, da je domnevna afera bolj povezana z ljudmi, ki so že prej skrbeli za vojaške posle. Če se bo to izkazalo za resnično, kakor se zdaj nakazuje, bodo poti vodile k Pahorjevi SD, Golobičevi Zares in LDS.

Novi osumljenci Okrožno sodišče v Helsinkih je julija izdalo nalog za pridržanje dveh novih osumljencev v preiskavi prodaje oklepnikov finske Patrie Sloveniji. Eden od njih je podjetnik slovenskega rodu Walter Wolf, sicer pa avstrijsko-kanadski državljani s stalnim bivališčem v Švici. Osumili so ga dveh kaznivih dejanj, povezanih z dajanjem podkupnin med januarjem 2004 in februarjem 2007. Za Wolfom so izdali mednarodno tiralico, po besedah njegovega slovenskega odvetnika pa so mu blokirali tudi bančne račune. Ob Wolfu naj bi bil kaznivih dejanj osumljen tudi nekdanji zastopnik švicarske podružnice avstrijsko-ameriškega proizvajalca oklepnikov Steyr-Daimler-Pucha Hans Wolfgang Riedl, s tem da slednjega finski organi pregona sumijo tudi industrijskega vohunstva. Pri tem dodajmo, da naj bi bil Wolf v preteklih letih precej sodeloval tudi s Petrom Riglom, nekdanjim vidnim članom LDS, ki je v tej stranki in delu stare nomenklature skrbel za finančne zadeve.

Delo policije Sicer pa se je v zadnjem času okrog domnevne afere spet pojavilo nekaj netočnosti in zavajanj, ost pa je bila usmerjena k policiji. Na nekatere zavajajoče izjave glede preiskovanja oziroma vloge policije pri preiskovanju t. i. zadeve Patria, ki so se pojavile v dnevnih medijih, so se nato odzvali tudi v policiji. Pojasnili so, da je policija s svojim delom začela pravočasno in v skladu

Domnevna afera: Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade, pravi slovenski pregovor.

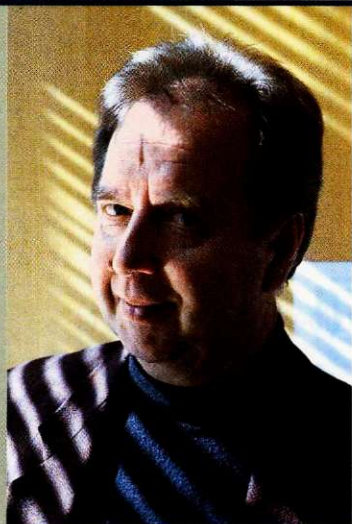
Po naših podatkih naj bi bil afero okrog nakupa oklepnikov znamke Patria povzročil Drago Kos, ki je tudi predsednik mednarodne protikorupcijske zveze Greco, o domnevnih korupcijskih poslih pa naj bi bil prav on obvestil Fince.

s svojimi pooblastili, med Slovenijo in Finsko namreč poteka mednarodno policijsko sodelovanje z vsemi ustreznimi aktivnostmi. Takoj ko so bili obveščeni o aretaciji dveh oseb na Finskem, osumljenih kaznivih dejanj, povezanih s kolesniki 8 x 8 Patria, pa so se prek Interpola povezali s finsko policijo. Naslednje jutro so že prejeli njihov odgovor in nekaj osnovnih podatkov o preiskavi na Finskem. Od takrat med finskimi in slovenskimi kriminalisti poteka sodelovanje v okviru mednarodnega policijskega sodelovanja, prav tako pa je bilo vzpostavljeno sodelovanje med finskim in slovenskim tožilstvom, še pojasnjujejo na generalni policijski upravi. Glede nekaterih navedb, da je bila policija o tem obveščena že lani februarja, pa v upravi navajajo, da so bile

informacije o poskusih sumljivih denarnih transakcij, ki so se odvijale v tujini, in niso vsebovale podatkov, ki bi takrat lahko bile ustrezna podlaga za preiskovanje sumov kaznivih dejanj v Republiki Sloveniji.

Na delu tudi tožilci V generalni policijski upravi tudi poudarjajo, da se je slovenska policija na obvestilo o sumu storitve kaznivega dejanja na Finskem odzvala takoj, brez odlašanja. Rezultat tega je bila takojšnja ustanovitev skupne preiskovalne skupine, sestavljene iz slovenskih in finskih kriminalistov, ki jih na območju Slovenije usmerja državno tožilstvo. Finski kriminalisti namreč pri nas ne morejo sami izvrševati policijskih pooblastil, skupne preiskovalne skupine pa so tudi sicer običajna oblika dela policij in tožilstev v EU.

Preiskava na višku Sicer pa policisti še pravijo, da zaradi operativnega interesa pripeljati kriminalistične preiskave do uspešnega zaključka policija javnosti ne more obveščati o vsakem koraku, ki ga kriminalisti opravijo v preiskavah. Policija mora namreč vse sume kaznivih dejanj utemeljiti, zato lahko razkrivanje posameznih korakov oziroma aktivnosti v konkretnih preiskavah ogrozi uspešnost nadaljnjih kazenskih postopkov. Ob tem dodajmo, da primer preiskave v celoti usmerja vrhovno državno tožilstvo, kriminalistična preiskava pa poteka zelo intenzivno. Po nekaterih doslej znanih podatkih naj bi bili izsledki preiskave v javnosti tudi že kmalu znani. ■

Nazaj k podeželju

Dr. Marijan M. Klemenčič, foto: arhiv Demokracije

V strokovni javnosti, posebno sociološki, ni redko gledanje na podeželje kot na območje s konservativno in tradicionalistično družbo. Na nasprotni strani so nekateri mnenja, da so močni tokovi med mestom in podeželjem pripeljali do urbanizacije podeželja. Vprašanja o vsebini, posebnostih in s tem razlikah podeželja od mest nimajo le teoretičnega pomena; odgovori naj bi usmerjali načrtovalce pri razvoju obeh delov kulturne pokrajine v Sloveniji pa tudi politike, posebno v predvolilnem času, ker bi radi s pravimi vsebinami in načini nagovorili volivce.

Danes je mestnost (urbanost) v Sloveniji vsesplošno navzoče dejstvo: številna mesta, intenzivna vsakodnevna potovanja podeželskega prebivalstva v mesta, počitniška bivališča mestnega prebivalstva na podeželju, množični rekreativni in turistični obiski meščanov na podeželju dajejo vtis o močni urbaniziranosti Slovenije. Dejstva pa govorijo nekoliko drugače.

Kaj je sploh mesto? Če pustimo ob strani številne strokovne opredelitve, lahko zelo poenostavljeno rečemo, da v civilizacijsko-kulturnem pogledu mesta ponujajo dodano vrednost v odnosu do podeželja. Ekstenzivnost rabe tal, razpolaganje z naravnimi viri, razpršenost poselitve in oskrbne dejavnosti nižjih stopenj podeželju omogočajo najbolj osnovne oblike preživetja. Dejavnosti, ki kakovostno bistveno izboljšujejo življenjsko raven prebivalcev, so postavljene v mesta. Po vojni je klasično meščansko družbeno strukturo razbila proletarizacija, ki je vodila k večanju in le malo k rasti mest. Komunalni sistem je promoviral številna občinska središča kot »mesta«, čeprav so bila le lokalna oskrbna središča, politika policentričnega razvoja pa regionalna središča. Raziskava Benkovičeve je pokazala, da so spodnje tri stopnje centralnosti po Vrišerjevi sedemstopenjski hierarhični lestvici centralnih krajev oskrbna podeželska središča in se ne morejo uvrščati med mesta. Okvirni velikostni prag za »vstop« med mesta je 3 000 prebivalcev; nekateri kraji imajo celo več prebivalcev, pa zaradi šibke opremljenosti z oskrbnimi dejavnostmi ne morejo računati na uvrstitev med mesta. Žal se je po vojni mestom in omrežju mest posvečalo premalo pozornosti. Manjka jasna vizija razvoja hierarhije mest kot nadaljevanje koncepta policentričnega razvoja Slovenije. Slovenska mesta, razen največjih in istrskih, ki imajo staro tradicijo mestnega načina življenja, imajo torej razvite le nekatere (manj pomembne) oblike mestnosti. To so kraji z večjo zgostitvijo prebivalstva, priseljenega s podeželja, in njihovih potomcev, že rojenih v teh »mestih«. »Izseljevanje« mestnega prebivalstva ob kon-

cu tedna in težnja po bivanju zunaj mesta kažeta na to, da mestno okolje ne more pokriti vseh potreb meščanov.

Pogledi na podeželje Pogledi na vsebino in obseg podeželja so zelo različni. Vse bolj pogosta so (nekritična) gledanja, da je sodobno podeželje izgubilo nekdanjo istovetnost ter se v načinu življenja poenotilo s širšimi, mestnimi in globalizacijskimi trendi. To pomeni, da je podeželje postalo podaljšek mesta, območje, kjer mestno prebivalstvo zadovoljuje del svojih življenjskih potreb. Na drugi strani pa so nekateri strokovnjaki prepričani, da podeželje ohranja svojo tradicionalno kulturo in istovetnost. Slovensko podeželje kaže tako raznoliko in mozaično sliko, da zagovorniki obeh skrajnih gledanj lahko najdejo dokaze za svoje trditve. Opozoriti je treba na pogosto podcenjujoč odnos mestnega prebivalstva do identitetnih znakov podeželskega okolja, saj so pogosto označeni za nazadnjaške, primitive, zastarele. Podoben odnos do podeželja imajo tudi nekateri družboslovci, čeprav jim zgodovina vsaj od Rousseauja dalje dokazuje, da se družba za obdobji »napredka« ogreva za tesnejši stik z naravo, preprostost življenja, pristnost medsebojnih odnosov itn., kar ji ponuja prav podeželje. Če je navdušenje za podeželje izhajalo iz moralno-etičnih vzgibov in se posledično posebno močno uveljavljalo v kulturi, pa so današnji vzgibi usmerjeni izrazito v iskanje dobička in varovanja (ohranjanja) podeželskih, predvsem naravnih vrednot.

Izkustva podeželskega in mestnega okolja Za koga in zakaj je podeželje privlačnejše kot mesto? Splošno je znan pretežno enosmeren tok prebivalcev s podeželja v mesta. Zakaj? V preteklosti je bil razlog v varnosti in osebnem statusu ter gospodarskih (preživetvenih) prednostih, v sodobnem času pa poleg zaposlitvenih in izobraževalnih možnosti lagodnost življenja (bližina storitev). Obstaja pa tudi povratni tok, vendar je ta mnogo šibkejši. Zanimali so nas ravno ti posamezniki, ki so premagali mičnosti mesta in se preselili na podeželje. Med njimi so še posebno zanimivi tisti, ki so s preselitvijo v mesto in potem nazaj na podeželje sklenili krog bivalnega okolja.

Izbrane intervjuvane osebe so takole opisovale svoje življenjske izkušnje bivanja na podeželju in v mestu ter vrnitev na podeželje.

Moški, 63 let, rojen v majhni vasi v Slovenski Istri: »Doma je bilo slabo, ker ni bilo možnosti za zaposlitev. Če ste niso bile urejene, avtov nismo imeli, tudi telefona ne, niti vodovoda ... Razlog za odhod je bila služba; svoji družini

O avtorju

Marijan M. Klemenčič, izredni profesor za družbeno in regionalno geografijo, je bil rojen leta 1947 v Kobarju. Po osnovni šoli v Kobarju in Trzinu ter gimnaziji v Kranju je leta 1965 vpisal študij geografije in zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Leta 1972 je postal asistent za geografijo na isti fakulteti. V magistrskem delu je preučil socialni prelog kot kazalnik hitrih družbenogospodarskih sprememb v kmetijstvu, z doktorsko disertacijo pa je opredelil prostorske in narodnostne probleme na Tržaškem. Strokovno se je izpopolnjeval na Poljskem in Finskem. Ukvarja se s prostorskimi problemi podeželja in Slovenije ter teoretskimi vprašanji geografije (regija, prostorska struktura in prostorski sistemi).

sem želel nuditi boljše pogoje za življenje... Večina mojih želja se je uresničila, a kljub vsemu z življenjem v mestu nisem bil zadovoljen. Nekdaj me gneča ni motila, ko pa je človek malo starejši, postane bolj občutljiv. Vikend smo si na podeželju zgradili pred nekaj deset leti in sčasoma je postal naš drugi dom, pred kratkim sva se z ženo tja tudi preselila. Vrnil se nisem v domači kraj, ampak bliže mestu. Danes je podeželje modernizirano in imaš vse, kar potrebuješ. Hčerka, ki se je rodila in odrasla v mestu, se je s partnerjem tudi preselila na podeželje.

Moški, 65 let, rojen v Beli krajini: »Kot otrok sem užival na kmetiji. Ko sem nekoliko odrasel, sem začel dojemati, da tu ni možnosti za zaposlitev in se nisem želel vse življenje ukvarjati s kmetijstvom. Po končani srednji šoli sem odšel iskat srečo v Ljubljano. Sprva sem živel v samskem domu, po poroki pa v stanovanju. Našel sem pravo zaposlitev, si ustvaril družino in dom. Ves čas sem si želel, da bi se nekoč vrnil v domači kraj. Tam sem si zgradil vikend hišico, kamor sem se ob upokojitvi preselil. Tu imam vse: mir, zelenje, malo zemlje za obdelavo. Od mesta morda pogrešam le to, da sem imel vse na dosegu roke. Novo podeželje ima pridih mestnega, saj imamo tv, asfaltirano cesto, internet. Otroka sta ostala v mestu, saj se tam več dogaja, kot pravita. Žena z menoj uživa v podeželskem okolju.«

Mlada družina iz Ljubljane, ki se je preselila v majhno vas na Dolenjskem: »Zaradi prostorske stiske smo želeli kupiti večje stanovanje. Izračun je pokazal, da je ceneje zgraditi hišo na podeželju. Zaenkrat nam je v novem domu všeč in ne pogrešamo mestnega vrveža. Navaditi se je le bilo treba vsakodnevne vožnje v Ljubljano. Otroci uživajo v igri v veliki hiši in okoli nje pa tudi prilagajanje na nov vrtec je minilo brez težav.«

Mlada družina iz Kranja, ki se je preselila v vas na obrobju Ljubljanske kotline: »Za odhod na podeželje smo se odločili zaradi premajhnega stanovanja, želje po življenju v lastni hiši in želje po svobodi prostora. Vsi smo neizmerno zadovoljni, ker je življenje v hiši res enkratno. Z bratom sva ob selitvi hodila v osnovno šolo, tako da sva na deželi zares zaživela. Če bi bila deset let starejša, si spremembe okolja gotovo ne bi želela.«

Prvi hip se zdi, da so si številne življenjske zgodbe podobne, a so med njimi velike razlike. Največ skupnih potez bomo našli, če vračajoče osebe razvrstimo glede na obdobje njihovega odhoda z doma. V prvem povojnem obdobju je imel za marsikoga odhod v mesto eksistenčni pomen. Iztrgan iz tradicionalne družine in družbe je čutil tesno vez z domačim okoljem. Tisti, ki so sicer sprejeli način življenja v mestu, v srcu pa ohranjali povezanost z okoljem, v katerem

so preživljali otroštvo, so vzdrževali stike z domom in si v domačem okolju zgradili počitniško hišico. Čas ob upokojitvi je praviloma tisti, ki jih »klic domače zemlje« vrne v domače okolje.

Osebe, ki so se izselile v mesta v času viška industrializacije med 60. in 80. leti 20. stoletja, ter osebe iz prve povojne skupine preseljenih v mesta, ki niso imeli tesnejših stikov z domom, so se po izboljšanju finančnega stanja preselili na podeželje v bližini mest. Z njimi je v dobršni meri povezan razvoj suburbanizacije naselij vzdolž glavnih cest. Mlada generacija se zaradi prometne mobilnosti odloča za bivanje tudi v bolj oddaljenih krajih. Če zelo posplošimo motive za vračanje ali odhajanje na podeželje, so le-ti vedno bolj racionalni; prvo generacijo povratnikov je vodila nostalgija, drugo bližina mesta, mlado pa praktični življenjski razlogi (stanovanje, služba, vzgoja otrok, naravno okolje).

Praktični vidiki razlikovanja Če so med strokovnjaki živahne razprave o meji med mestom in podeželjem, prebivalci takšnih dilem praviloma nimajo. Ob selitvi imajo jasno predstavo o značaju novega bivalnega okolja; želeli so iz mest, tja, kjer jih ne dušijo vsakodnevni hrup, onesnažen zrak, gneča, kriminal ... S tem se pa odločajo za daljšo pot v službo, trgovino, zdravnika, šolo.

Zaradi premajhne pozornosti načrtovalcev prostorskega razvoja se širijo naselja na robu mest, ki so žalostni hibridi – degradirano podeželje oziroma mestna spalna naselja. Načrtovalci prostorskega razvoja bi morali odločnejše varovati posebnosti mestnih in podeželskih naselij. Po obdobju graditve stanovanjskih hiš vzdolž

Da bi podeželje ostalo trajnostna družbena dobrina, mora priti do trdnega sodelovanja med načrtovalci razvoja mest in podeželja.

cest se danes gradijo stanovanjski kompleksi na robu mest, podeželskih naselij ali na odprtem prostoru, kar spominja na koncentracijska taborišča (brez ograje). Tamkajšnja stanovanja so kot kletke, v katere se stanovalci vračajo spat po delu v mestu. So kot kukavičja jajca, iz katerih se bo »izvililo« vse več novogradenj, ki bodo razvednotile gradbeno in identitetno sliko prvotnega naselja.

Marsikaterega »modernega« družboslovca in humanista moti nizka stopnja urbane zavesti Slovencev. Moti jih, da smo v nasprotju z drugimi »naprednimi« narodi še tako »kmetavzarski«, prepojeni s smradom po hlevskem gnoju in z blatnimi čevlji na nogah. Žal ne vejo, da »razvita« urbana družba boleha za samozaupitvijo zaradi prevelike zgoščenosti prebivalstva in dejavnosti ter išče različne izhode; tudi tako, da kupuje bivališča v pokrajinski najlepših delih Slovenije. Če je zahodna družba »utrujena« od napetosti na delovnem, bivalnem, prometnem in drugih področjih, pa razpršena poselitev slovenskega podeželja omogoča, da se večina prebivalcev Slovenije lahko izogne takšnemu položaju. Da bi podeželje ostalo trajnostna družbena dobrina, mora priti do trdnega sodelovanja med načrtovalci razvoja mest in podeželja. Kakovost življenja sodobne družbe, tako mestne kot podeželske, omogoča prav identitetno močno podeželje. **D**

Urad nič več brezzobi tiger

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Na Uradu za varstvo konkurence pospešeno delajo naprej, čeprav jim je delo najprej precej onemogočila Pirc Musarjeva, zdaj je dvomljiva še odločitev upravnega sodišča. Elektronski podatki trgovcev so še vedno začasno zapečateni.

Ob tem pa je UVK v zadnjih dneh sprejel še dve odločitvi. Ena se nanaša na elektrodistributerje in s tem povezane cene elektrike. Urad je namreč izdal odločbo v primeru ugotavljanja morebitnega usklajenega ravnanja na trgu elektrodistribucije, pet elektrodistributerjev (Elektro Primorska, Elektro Maribor, Elektro Ljubljana, Elektro Gorenjska in Elektro Celje) pa je kršilo zakon o preprečevanju omejevanja konkurence. Kot je znano, je urad v začetku decembra lani uvedel postopek, s katerim presoja sum kartelnega dogovarjanja med distributerji električne energije, ki so novembra 2007 napovedali, da bodo s 1. januarjem zvišali cene električne energije v skoraj enakem znesku. Ker je UVK zdaj ugotovil, da je šlo za kartelni dogovor, naj bi bila podražitev civilnopravno nična. Elektrodistributerji so napovedali pritožbe, kako se bodo stvari naprej dogajale, pa za zdaj ni znano. Tako kot tudi ne, ali bodo elektro podjetja odjemalcem električne energije vračala preveč plačane zneske ali ne. Čeprav nekateri svetujejo vse mogoče, tudi to, da naj gospodinjstva, na primer, računov za električno energijo ne plačajo v celoti, pač pa naj si odštejejo 6-odstotne podražitve, pa je dejstvo, da je na tem področju tudi pravna stroka precej neenotna. Zato je najverjetneje najbolje počakati na dokončne odločitve in rešitve, ki se bodo verjetno spet dogajale prek sodišča. V nasprotnem lahko tvegamo izključitev elektrike. Vsekakor pa je dobro, da je varuh konkurence posegel tudi na to področje in dokazal, da je bila zadnja podražitev električne energije med distributerji dogovorje-

Informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar je namreč Uradu za varstvo konkurence (UVK) izdala odločbo, s katero jim je odredila pečatenje pridobljenih podatkov in s tem tudi dokazov. Urad, ki ga vodi Jani Soršak, je pravico poiskal tudi na sodišču. V začetku avgusta pa je upravno sodišče v pretežni meri zavrnilo zahtevo varuha konkurence za izdajo začasne odredbe, s katero naj bi se bilo do pravnomočnosti odločitve v upravnem sporu odložilo izvrševanje odločbe informacijskega pooblaščenca. Z njo je uradu prepovedalo tudi uporabo dela dokumentacije, zasežene v okviru preiskovalnih dejanj v Mercatorju, Sparu in Engrotušu.

Sodišče ne pritrjuje Pirčevi

Odločitev upravnega sodišča so javnosti sporočili iz urada Pirc Musarjeve, sicer pa pojasnili, da je sodišče varuhu konkurence dovolilo le kopiranje trdega diska z računalnika prvega moža Spara Slovenija Igorja Merviča ob prisotnosti informacijskega pooblaščenca. Urad mora s kopijo rav-

nati tako, da jo zapečati, in sicer povsem enako, kot velja za vse ostale že narejene kopije diskov skladno z odločbo informacijskega pooblaščenca. Jani Soršak pa je dejal, da se bodo na odločitev upravnega sodišča pritožili na vrhovno sodišče in pojasnil, da niso zadovoljni s to odločitvijo. Ob tem pa je Soršak še povedal, da je sodišče deloma ugodilo zahtevi urada v primeru Spara. Ob tem je poudaril, da odločitev sodišča ne pritrjuje navedbam informacijske pooblaščenke, ki trdi, da zakon o preprečevanju omejevanja konkurence ne daje

zadostne podlage za poseg v t. i. komunikacijsko zasebnost (vsebinsko pisem in drugih pošilk, torej tudi elektronske pošte), saj je sodišče dovolilo kopiranje podatkov. Soršak je ob tem dejal, da bi na uradu raje videli, če bi sodišče bodisi prepovedalo bodisi dovolilo vpogled v te podatke. Tako bi se na uradu lažje prilagodili razmeram in ukrepali.

Cene elektrike Stvari okrog trgovcev in pregledovanja poslovne dokumentacije glede morebitnega dogovarjanja o usklajenosti cen se torej rešujejo prek sodišča.

Jani Soršak, direktor UVK, ne miruje.

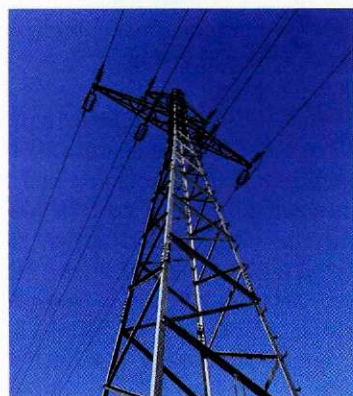

Informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar zakuhalna in odšla na dopust.

Golobičevemu prijatelju Bojanu Petanu se zatika v Termah Čatež.

na, vsi so cene dvignili skoraj na isti dan in za isti odstotek. Odločitev varuha je pomembna, saj imamo sicer v Sloveniji t. i. prost elektroenergetski trg, kjer naj bi se posamezna gospodinjstva samostojno odločala, od katerega distributerja bodo kupovala električno energijo. Tako je na papirju, kot se temu reče, v praksi pa je le manjše število odjemalcev zares zamenjalo dobavitelja energije. Le nekaj deset. Za to tudi ni bilo potrebe, saj se razen zakonskih možnosti ni spremenilo skoraj nič drugega. Celo obnašanja tovrstnih podjetij in poslovne prakse so ostali isti, cene so bile nasploh enake, torej ni bilo nobene potrebe za prehod k drugemu distributerju, kar pomeni, da je konkurenčnost na tem področju še precej na trhlih nogah. Je pa treba povedati, da manjši slovenski odjemalci energije, kamor sodijo tudi gospodinjstva, plačujejo za približno 20 odstotkov nižjo ceno porabljene energije od t. i. gospodarskega sektorja. Cene torej niso izenačene, kar je tudi slovenska anomalija sistema. Poleg konkurenčnosti bo treba urediti tudi to področje.

Elektrodistributerjem so stopili na prste.

Tudi Petanu se zatika UVK pa je sprejel še en sklep, in sicer je družbi DZS, največjemu lastniku Term Čatež (v večinski lasti Bojana Petana, tesnega prijatelja Gregorja Golobiča), in družbi M. B. Satler Investicije - dvema od petih družb, katerima je ob uvedbi postopka zaradi opustitve priglasitve koncentracije do nadaljnjega odvzel glasovalne pravice - izdal soglasje za sodelovanje na skupščini Term Čatež. Razlog za izdajo soglasja je bil v tem, da je

Upravno sodišče ni pritrdilo informacijski pooblaščenki Nataši Pirc Musar glede osebnih podatkov, kljub temu pa ni sprejelo nedvoumne odločitve. Odločalo bo vrhovno sodišče.

na dnevnem redu skupščine od pomembnejših sklepov le delitev dobička. Na dnevnem redu je še sprememba statuta zaradi uskladitve dejavnosti z novo standardno klasifikacijo dejavnosti. Ker so se v javnosti začele pojavljati različne razlage tega sklepa, je Soršak pojasnil, da so predlagani sklepi v interesu tako večinskih kot manjšinskih delničarjev in formalen pogoj ohranjanja vrednosti investicij, izdano soglasje pa je veljalo samo za predlagani dnevni red, tako da o morebitnih drugih sklepih podjetji naj ne bi mogli odločati. Dodajmo še, da je UVK postopek zaradi opustitve priglasitve koncentracije v primeru Term Čatež proti skupno petim lastnikom Term Čatež - poleg DZS še proti družbam Towra, EQT Group, M. B. Satler Investicije in Petpet - uvedel v začetku julija. Ti lastniki imajo skupaj slabih 47 odstotkov Term Čatež, ob uved-

Milijoni in podražitve

Skupina Pivovarna Laško, kamor sodijo med drugim tudi družbe Radenska, Fructal in Union, je v začetku avgusta povečala cene svojih izdelkov. Uradno za nekaj odstotkov, največ pet. Podražitve je družba, ki je v večinski lasti Boška Šrota, pojasnjevala s tem, da so lani cene povečali le dvakrat: februarja in oktobra po pet odstotkov, vzrok pa naj bi bile dražje surovine na svetovnem trgu ter podražitve elektrike, nafte in storitev (bančnih in zavarovalniških) na domačem trgu. To naj bi bila torej tretja uradna podražitev, čeprav velja, da so se izdelki v trgovinah podražili bistveno več. Zaradi marže, seveda. S tem bo skupina Pivovarna Laško imela bistveno večji dobiček, saj je na primer tudi Mercator v njihovi pomembnejši lasti. Ob tem je zbudilo tudi dejstvo, da so v Pivovarni Laško nove podražitve pojasnjevali s tem, da so se menda v skrbi za potrošnika za te odločili na koncu sezone. V resnici pa so izdelke pijač podražili na vrhuncu sezone. Ob tem je za 28. avgusta sklicana tudi seja skupščine delničarjev Pivovarne Laško, ki pa bo med drugim odločala o delitvi bilančnega dobička. Laško bo od 13,1 milijona evrov bilančnega dobička delničarjem razdelilo 8,7 milijona evrov, kar je evro bruto na delnico. Delničarji, največji med njimi, 63-odstotni, je prek povezanih družb generalni direktor Pivovarne Laško Boško Šrot, bodo dobili izplačani dobri dve tretjini bilančnega dobička, to je 5,5 milijona evrov. Samo za primerjavo: dobiček Probanke je lani znašal 5,48 milijona evrov, kar pomeni, da bo Šrot samo iz Pivovarne Laško prejel 20 tisoč evrov več dividend, kot znaša celoten dobiček te mariborske banke. Še to: običajno družbe precejšen del dobička namenjajo za razvoj, manjši del pa za dividende.

Upravno sodišče sprejelo delno odločitev, odloča vrhovno sodišče, čas pa teče.

za glasovanje na skupščini prejel tudi od nekaterih lastnikov Istra-benza in Mercatorja, proti kateremu je urad uvedel postopek, o izdaji soglasja pa še ni odločil.

Za konec Stvari na področju varstva konkurence gredo torej pospešeno naprej. Jani Soršak je vladi tudi predlagal spremembe nekaterih zakonov za lažje delovanje urada. Med drugim je predlagal tudi imenovanje namestnika, saj bi se tako v primerih, ko se mora sam odločati, lažje odločila dva, pa tudi sicer imajo na uradu zelo veliko dela, njihove odločitve pa so zelo pomembne. Urad je torej izgubil sloves brez-zobega tigrja in gre po poti tovrstnih ustanov, kakršne poznamo v razvitem svetu. ■

Posluh za kmetijstvo in kmete

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Zdajšnja vlada je v svojem mandatu ogromno naredila za področje kmetijstva, posebno če pogledamo z davčnega vidika. V tem mandatu je ministrstvo za kmetijstvo najprej vodila Marija Lukačič, sedaj ga vodi Iztok Jarc.

Spomnimo, kako velik udarec za kmete, še posebej s področja dohodnine, je bil sprejem davčne zakonodaje, t. i. Mramorjeve davčne reforme (v času prejšnje Ropove vlade), ki je vključila subvencije v obdavčitev. To sta Dušan Mramor, prejšnji minister za finance, in takratna vlada pod vodstvom Antona Ropa naredila tako, da je bilo predvideno postopno vključevanje obdavčitev subvencij, po letih. V praksi bi bilo to videti tako, da bi bile leta 2008 vse subvencije 100-odstotno obdavčene. Ob tem so predvideli le 25-odstotno normirane, to je neobdavčene odhodke (razlika v višini 75 odstotkov subvencij bi bila obdavčena), kar je bilo z vidika opravljanja kmetijske dejavnosti nedopustno dejanje. Zdajšnja vlada je takoj po svojem nastopu že v prvi davčni reformi leta 2005 neobdavčene, torej nenormirane odhodke popravila na 70 odstotkov, kar pomeni, da je obdavčila

le 30 odstotkov prihodkov z naslova subvencij. Z novelo zakona o dohodnini pa je nato leta 2007 še dodatno olajšala položaj kmetov. Ukrepov je bila cela vrsta, vsi pa so bili v prid kmetom.

Subvencije Zdajšnja vlada je kmete oprostita plačila davkov za vse t. i. investicijske subvencije, čeprav je tudi res, da je kmetom ukinila vse investicijske olajšave. Oprostila pa jih je tudi plačila davkov za odškodnine in pomoči ob naravnih nesrečah. Uredila je sistemsko oprostitev za 30 odstotkov dobljenih subvencij, pri čemer je treba poudariti, da se bo ta delež za oprostitev plačila davkov še povečal, in sicer zaradi deleža okoljskih plačil. V zadnjem letu je vlada sprejela naknadno oprostitev plačila davkov za leto 2007, in sicer je obdavčila le dejanske prejemnike subvencij, ne pa vseh upravičencev do njih, kakor je bilo to pred tem urejeno.

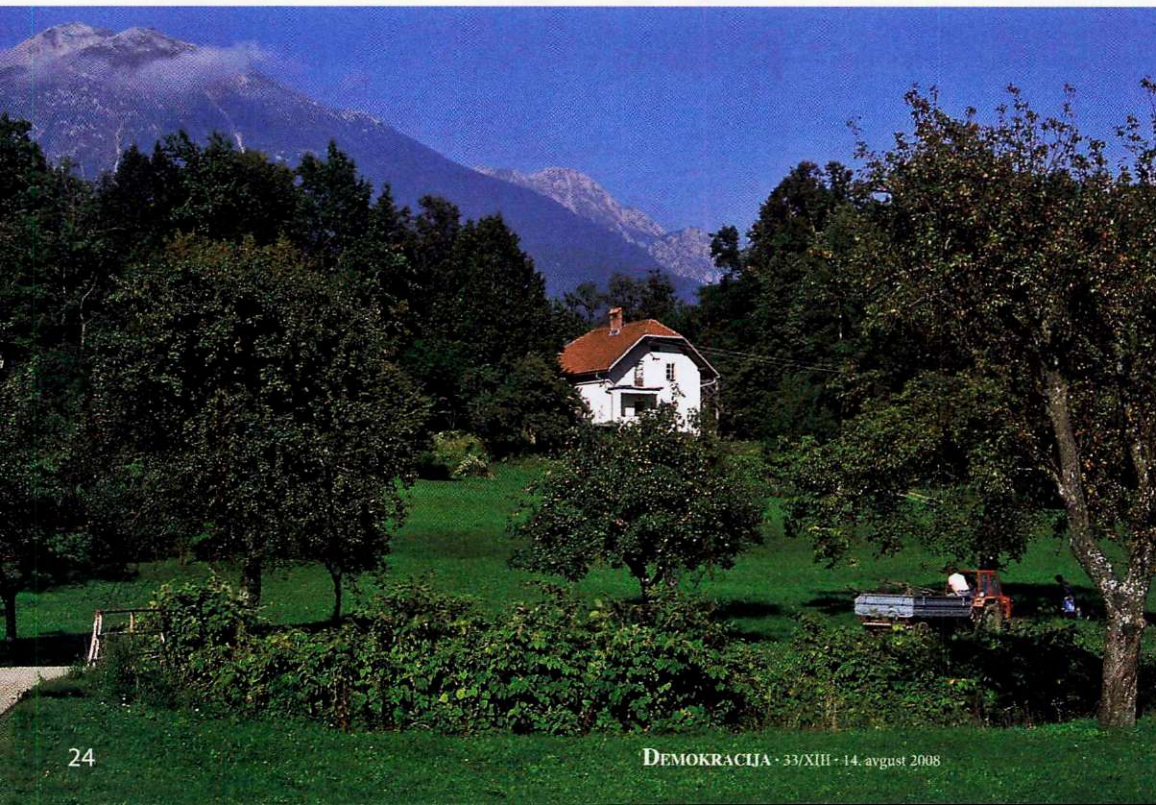
Andrej Bajuk, minister za finance

Spomnimo, da je bilo o tem kar nekaj razprav, da so bili posebej glasni v Pahorjevi SD, kamor je prestopil tudi Anton Rop, ki je bil dejansko glavni akter tovrstnih obdavčitev. Najprej v vlogi nekdanjega finančnega ministra, nato pa v vlogi predsednika prejšnje vlade. Zdajšnja vlada je stvari prejšnje vlade popravila, Pahorjeva SD pa se je dejansko vedla nesprijemljivo, ko je zahtevala popravilo davčnih obremenitev

za stvari, ki jih je tudi ta stranka v prejšnjem mandatu podpirala. Dodajmo, da je po naših podatkih ta sprememba pomenila 90 milijonov evrov manj za državni proračun in na drugi strani toliko več za kmete. Ob tem spomnimo, da je vlada leta 2006 spremenila tudi obdavčitev pridelovalcev vina in oljčnega olja, kar pomeni, da je obdavčenje le-teh po letu 2006 bistveno ugodnejše od prejšnjega. Tovrstni pridelovalci so namreč po novem obdavčeni le s pavšalno določenim zneskom, kar pomeni, da jim ni treba dokazovati prihodkov in odhodkov, torej niso obdavčeni glede na njihov dejanski rezultat.

Naftni derivati Ob tem je vlada leta 2007 spremenila še pravilnik za vračilo trošarine za naftne derivate za kmetijsko mehanizacijo, s katerim je prešla s sistema izračunavanja vračila po katastrskem dohodku na drugačen sistem, s katerim so kmetom priznana višja dovoljena vračila po hektarju. Pravim kmetom, to je tistim, ki se ukvarjajo samo s kmetijstvom in jim to predstavlja glavni vir dohodka, so se zaradi tega povečali zneski vračil trošarine za naftne derivate, to je nafto, ki jo potrebujejo za kmetijsko mehanizacijo. To pa pomeni, da so kmetje uporabljali cenejšo nafto, zaradi česar so bili tudi stroški proizvodnje nižji od siceršnjih.

Mali kmetje in čebelarji To pa še ni vse. S spremenjenim zakonom o dohodnini se je leta 2007 bistveno zmanjšalo tudi število zavezancev za plačilo davka, ki se ukvarjajo s kmetijstvom ali čebelarstvom v manjšem obsegu. Za plačilo davka je vlada določila prag katastrskega dohodka v višini 200 evrov oziroma obseg 40 čebeljih panjev za čebelarja.

Davčna reforma, ki jo je pripravila prejšnja vlada pod vodstvom Dušana Mramorja in Antona Ropa, bi bila za kmete pogubna.

S tem se je število davčnih zavezancev v letih 2005 in 2006 s skoraj 600 tisoč znižalo na okoli 220 tisoč, kar po drugi strani tudi pomeni, da je vlada z zakonskimi spremembami tudi administrativno razbremenila male davčne zavezance, hkrati pa tudi davčno upravo. Vlada je odpravila tudi odmero akontacije dohodnine na subvencije, uvedla

kov. To pomeni, da je namesto 75 odstotkov vseh prihodkov iz t. i. dopolnilne dejavnosti, ki naj bi bili obdavčeni po starem sistemu, zdaj obdavčenih le še 30 odstotkov vseh prihodkov. Povedano drugače, če nekdo opravlja kmetijsko ali gozdarsko dejavnost kot dopolnilno dejavnost na kmetiji, jim država prizna 70 odstotkov stroškov glede na vse prihodke,

Ropova vlada je v t. i. davčni reformi poskušala kmete stisniti do onemoglosti.

je dodatne oprostitve plačila davkov za subvencije, namenjene za naložbe, odškodnine, pomoč v primeru naravnih nesreč in podobno. Ohranila je tudi možnost prehoda kmetije na sistem ugotavljanja dohodka na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih ali pa dejanskih odhodkov, če se je posamezno kmetijsko gospodarstvo pač odločilo za sistem ugotavljanja dohodka na podlagi dejanskih obračunov poslovanja. Hkrati je vlada povečala tudi normirane odhodke za kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnost, in sicer s 25 na 70 odstot-

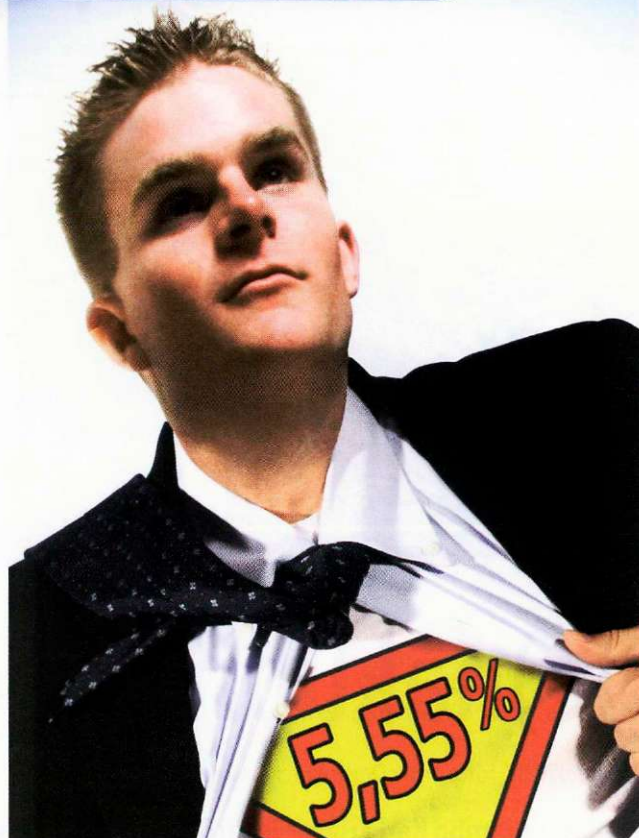
30 odstotkov vseh prihodkov pa šteje kot njihov osebni dohodek, ki je tudi obdavčen.

Za konec Obrazložitev iz gradi-va, ki ga je pripravilo ministrstvo za finance, so zelo obsežne in podrobne. Za tiste, ki se s kmetijstvom ne ukvarjajo, morda celo preveč zapletene, vendar pa je dejstvo, da nobena vlada doslej za področje kmetijstva in kmetov ni naredila toliko kot prav zdajšnja. Vlada je že takoj po nastopu leta 2005 spremenila način obdavčitve subvencij, nato pa je zakone dopolnjevala in spreminjala vsako leto in takoj, ko se je to izkazalo za potrebno, da bi s tem izboljšala stanje v slovenskem kmetijstvu. To se je tudi obrestovalo, kmetijska gospodarstva v Sloveniji so danes bistveno manj obdavčena, kot so bila kadar koli prej, in bistveno manj, kot sta to leta 2004 načrtovala takratni finančni minister Dušan Mramor (LDS) in takratna vlada pod vodstvom Antona Ropa. **D**

Iztok Jarc, uspešen minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Tokrat še močnejši. NLB Super depozit

www.nlb.si/superdepozit

Naj vaša sredstva rastejo še z večjo močjo.

Izberete lahko:

- NLB Super depozit z letno nespremenljivo **obrestno mero 5,55 %** in dobo vezave **24 mesecev** ali
- NLB Super depozit z letno nespremenljivo **obrestno mero 5,25 %** in dobo vezave **13 mesecev**.

Minimalni polog je 1.000 EUR.

Vpisno obdobje traja **od 1. avgusta do 30. septembra 2008, z možnostjo predčasnega zaključka.**

Če boste v času vezave NLB Super depozita potrebovali finančna sredstva, vam nudimo različne ugodne možnosti financiranja.

Za podrobnejše informacije obiščite katero koli NLB Poslovalnico ali pokličite brezplačno telefonsko številko 080 15 85.

NLB

Nem Zakaj.

*Med nesporne
nakupe spadajo
novi ročni netrzajni
minometi RGW 90.*

*Slovenija bo soupora-
bljala antonov An-124
za potrebe logistične
podpore svojih enot na
mednarodnih misijah.*

(Ne)nakupi za Slovensko vojsko

Klemen Kocjančič, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Minister za obrambo Karl Erjavec je tarča očitkov zaradi nakupov za potrebe SV. Opozicija mu očita zapravljanje denarja za nepotrebno in predrago opremo in orožje. Minister se zagovarja, da so nakupi potrebni zaradi obvez do Nata.

Vlada je 30. novembra 2006 sprejela Srednjeročni obrambni program 2007–2012, s katerim je nadomestila prejšnjega (2005–2010) in postavila cilje ministrstva za obrambo pri razvoju Slovenske vojske.

Srednjeročni načrt Glavni cilji načrta so: bataljon RKBO do konca leta 2009; lahka bataljonska bojna skupina do konca leta 2009, ki se preoblikuje v srednjo bataljonsko bojno skupino do konca leta 2011 in začetek vzpostavitve druge srednje bataljonske bojne skupine, ki bo končne operativne zmogljivosti dosegla do konca leta 2014. Da bi to dosegli, je potrebna nova vojaška oprema in oborožitev. Ob sprejetju so bili predvideni naslednji

stroški: za leto 2007 509,9 milijona evrov (1,65 odstotka BDP), 2008 615,2 milijona evrov (1,87 odstotka BDP) in od 2009 do 2012 (2 odstotka BDP). V tem mandatu so bili poleg odmevne afere o oklepnikih 8x8 za opozicijo sporni še nakupi vojaške ladje in oklepnikov 4x4.

Oklepniki 4x4 Marca letos je MORS prek Evropske obrambne agencije objavil razpis za nakup 22 lahkih oklepnih vozil v vrednosti 4,3 milijona evrov. Razpi-

**Kaj je v ozadju
(ne)sklenjenih
orožarskih poslov?**

sno dokumentacijo je dvignilo 25 zainteresiranih podjetij, medtem ko je le eno, Dumida Avto, oddalo ponudbo. Le-to pa je ministstvo konec julija zavrnilo kot cenovno predrago in napovedalo vnovični razpis. V tujini je to vozilo deležno kritike predvsem zaradi slabe stabilnosti (med demonstracijo se je v Angliji prevrnilo na bok) in neoklepljenega motornega dela. Častnik Dnevnik je tako razkril, da je podjetje v lasti Viator & Vektorja, neizbranca oklepnikov 8x8; po mnenju nekaterih naj bi to bil pravi vzrok, da razpis ni uspel.

Ladja namesto dolga Kot delno povračilo ruskega klirinskoga dolga je julija minister podpisal pogodbo o nakupu ru-

ske patrolne ladje razreda svetljak (proizvajalca ALMAZ), pri čemer po njegovih besedah »ne gre za vojaško ladjo, s katero bi delovali ofenzivno, ampak za ladjo, ki bo lahko opravljala tudi funkcije obalne straže«. Odpisanih bo tako 34,9 milijona dolarjev dolga, k temu pa bo Slovenija dodala še 3,2 milijona evrov za nakup sistema za upravljanje oborožitvenih sistemov, usposabljanje in nakup streliva. Ladja bo dobavljena v konfiguraciji 10412, pri čemer bo imela nameščena dva mitraljeza in top 30 mm, dosegla pa bo lahko hitrost 27 vozlov. Ladja bo namenjena tudi za potrebe civilne zaščite, predvsem ob večjih ekoloških nesrečah. Za zdaj še ni znano, kje bo zasidrana, a domnevajo,

Kritike na nakupe V imenu poslanske skupine Zaresa je Matej Lahovnik kritično izpostavil po njegovem mnenju preveliko ceno in smisel kupovanja takega plovila za (majhno) slovensko morje. Ob tem je zapisal, da Slovenija ne potrebuje vojaškega plovila, ampak »pravo večnamensko ladjo, ki bi bila uporabna za različne operacije, tudi s področja zaščite in reševanja«. Hkrati je pozval, »naj razmislijo o ustanovitvi obalne straže«.

Zelena koalicija je izrazila svoje nasprotovanje, da bi bila nova ladja zasidrana ob tretjem pomolu. Po njihovem mnenju so načrti iz leta 1957 zastareli in ogrožajo ekološko ravnovesje v zalivu. Tretji pomol ogroža rastline in živali, školjčne sipine in slane travnike. Hkrati bi onemogočal normalen pretok vode, zaradi česar bi se kopičil mulj.

Anton Anderlič (LDS), predsednik parlamentarnega odbora za obrambo, je 28. julija v javnem pismu predstavil kritiko ministrstva za obrambo. Izpostavil je predvsem delo na področju kadrov, nadzor nad porabo javnih sredstev ter nabavo vojaške opreme. Po njegovih besedah se je strmo upadanje števila pripadnikov Slovenske vojske začelo kmalu po nastopu ministra Karla Erjavca. Kot sporno je označil tudi ministrovo ravnanje pri poročanju državnemu zboru: »Namesto tega smo bili z vaše strani ob postavljanju neprijetnih vprašanj deležni vse od onemogočanja nadzora, zavajanja, ignoriranja do izogibanja odgovornosti ter celo napovedi domnevnih ovadb proti tistemu, ki postavlja vprašanja in je dolžan nadzirati vaše delo«. Anderlič je še zapisal, da je večino sedanjih nakupov spremljala kritika javnosti oz. nepravilnosti, kot najbolj spornega pa je označil nakup oklepnikov 8x8.

Dosežki tega mandata Na tiskovni konferenci 29. julija je minister Erjavac odgovoril na očitke opozicije: »Povsem jasno je, da je Slovenija postala država. Ena od hrbtenic te države je tudi SV, in če želimo uresničiti tisti cilj, ki smo ga zapisali praktično v vseh dokumentih, to je, da želimo pro-

Ministrstvo za obrambo izvaja nakupe po srednjeročnem načrtu.

fesionalno in dobro usposobljeno vojsko, jo je treba tudi opremiti.« Pri tem je poudaril, da so vsi nakupi transparentni, potekajo pod javnim nadzorom in v skladu s sprejetimi načrti. Kakovost vojaške opreme je odločilnega pomena za življenje pripadnikov Slovenske vojske, kar se je najbolj pokazalo, ko je vozilo SV zapeljalo na mino v Afganistanu, pri čemer je posadka utrpela le neznatne poškodbe. Minister je med pomembnejšimi premiki navedel še projekt Provoj, odprodajo nepremičnih, ki jih vojska ne potrebuje, vzpostavitev evidence vojaških stanovanj in ustrezno ukrepanje v primerih naravnih nesreč. V tem mandatu pa je ministrstvo postavilo še druge mejnike: sanacija ostankov Adriine letalske nesreče na Korziki, vzpostavitev Centra vojnih veteranov v Logatcu (deloval bo tudi kot krizni center za žrtve večjih nesreč), razpis vojaških štipendij za dijake in študente, začetek prenove vojaškega letališča Cerklje ob Krki (sodelujejo štiri ministrstva in Nato), prenova strelišča v Mlakah pri Vipavi, skorajšnja obnova mariborske kadetnice (odprtje je predvideno za september). 22. julija je ministrstvo podpisalo še 900.000 evrov vredno pogodbo z agencijo Pristop za »komunikacijsko in medijsko podporo pridobivanja kadrov«. 1

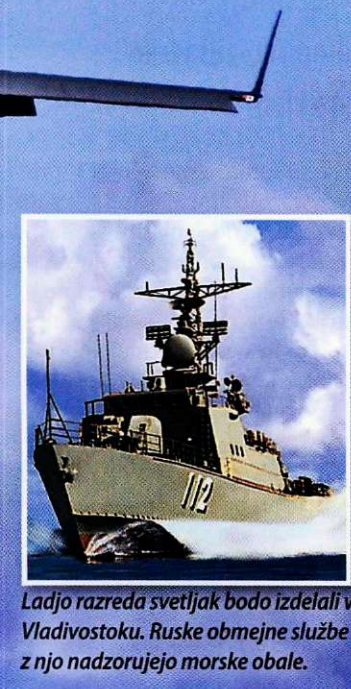
Matej Lahovnik, poslanec Zaresa

Anton Anderlič, poslanec LDS

Dumida Avto je ponudila 22 oklepnikov iveco LMV. Vozilo uporabljajo poleg italijanskih tudi britanske, belgijske, norveške, hrvaške, španske, bosansko-hercegovske, češke in albanske oborožene sile. Za primerjavo: Norveška je leta 2006 za 25 vozil plačala okoli 8 milijonov evrov.

Ladja razreda svetljak bodo izdelali v Vladivostoku. Ruske obmejne službe z njo nadzorujejo morske obale.

da bo to ob prihodnjem tretjem koprskem pomolu.

Brez lastnega letala MORS je januarja na razpisu izbral špansko podjetje EADS Casa kot dobavitelja taktičnega transportnega letala (Casa C 295), toda že 11 dni pozneje je ministrstvo odstopilo od sklenitve pogodbe. Razlog je bila nesreča poljskega letala, ki je strmoglavilo ob pristajanju med slabim vremenom: »Glede na okoliščine se je ministrstvo za obrambo odločilo, da v skladu s proceduralnimi možnostmi, ki jih omogoča postopek nakupa, ustavi proces nabave taktičnega transportnega letala za potrebe Slovenske vojske.« Že prej je Slovenija pristopila k projektu Natove strateške zmogljivosti zračne mobilnosti (NATO Strategic Airlift Capability) in Začasne rešitve zračne mobilnosti (Strategic Airlift Interim Solution; SALIS), pri čemer je z drugimi državami partnericami kupila oz. dolgoročno najela strateška transportna letala boeing C-17 globemaster III oz. antonov An-124.

Od Velike planine do rudnikov

Damjan Popič, foto: Gregor Pohleven, STO, Bobo

Po padcu predloga za Osrednjeslovensko pokrajino na referendumu je nastal nov predlog za Kamniško-zasavsko pokrajino. Kljub željam lokalnih predstavnikov po večji enotnosti pa nova predvidena pokrajina deluje zelo razdeljena.

Na pokrajinskem referendumu so se prebivalci enajstih predlaganih pokrajin odločili za svojo pokrajino, v dveh pa so se odločili proti – to sta bili predlagani Osrednjeslovenska in Južnoprimorska pokrajina. V svoj predlog besedila nove pokrajinske zakonodaje je tako vlada vnesla nekatere spremembe, zlasti na področju osrednje Slovenije, zato sta na področju prvotne Osrednjeslovenske pokrajine nastali dve manjši, Kamniško-zasavska in Notranjsko-dolenjska pokrajina, Mestna občina Ljubljana pa naj bi poleg statusa občine prejela tudi status pokrajine.

Zavrnitev vladnega predloga

Prvotna Osrednjeslovenska pokrajina je zajemala občine Bloke, Borovnica, Brezovica, Cerknica,

Dobrepolje, Dobrova-Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Domžale, Grosuplje, Horjul, Hrastnik, Ig, Ivančna Gorica, Kamnik, Kočevje, Komenda, Kostel, Litija, Logatec, Log-Dragomer, Loška dolina, Loški Potok, Lukovica, Medvode, Mengeš, Moravče, Osilnica, Ribnica, Sodražica, Škofljica, Šmartno pri Litiji, Trbovlje, Trzin, Velike Lašče, Vodice, Vrhnika in Zagorje ob Savi. Skupno naj bi pokrajina imela 332.292 prebivalcev, prejela pa dobrih 165 milijonov evrov državnih

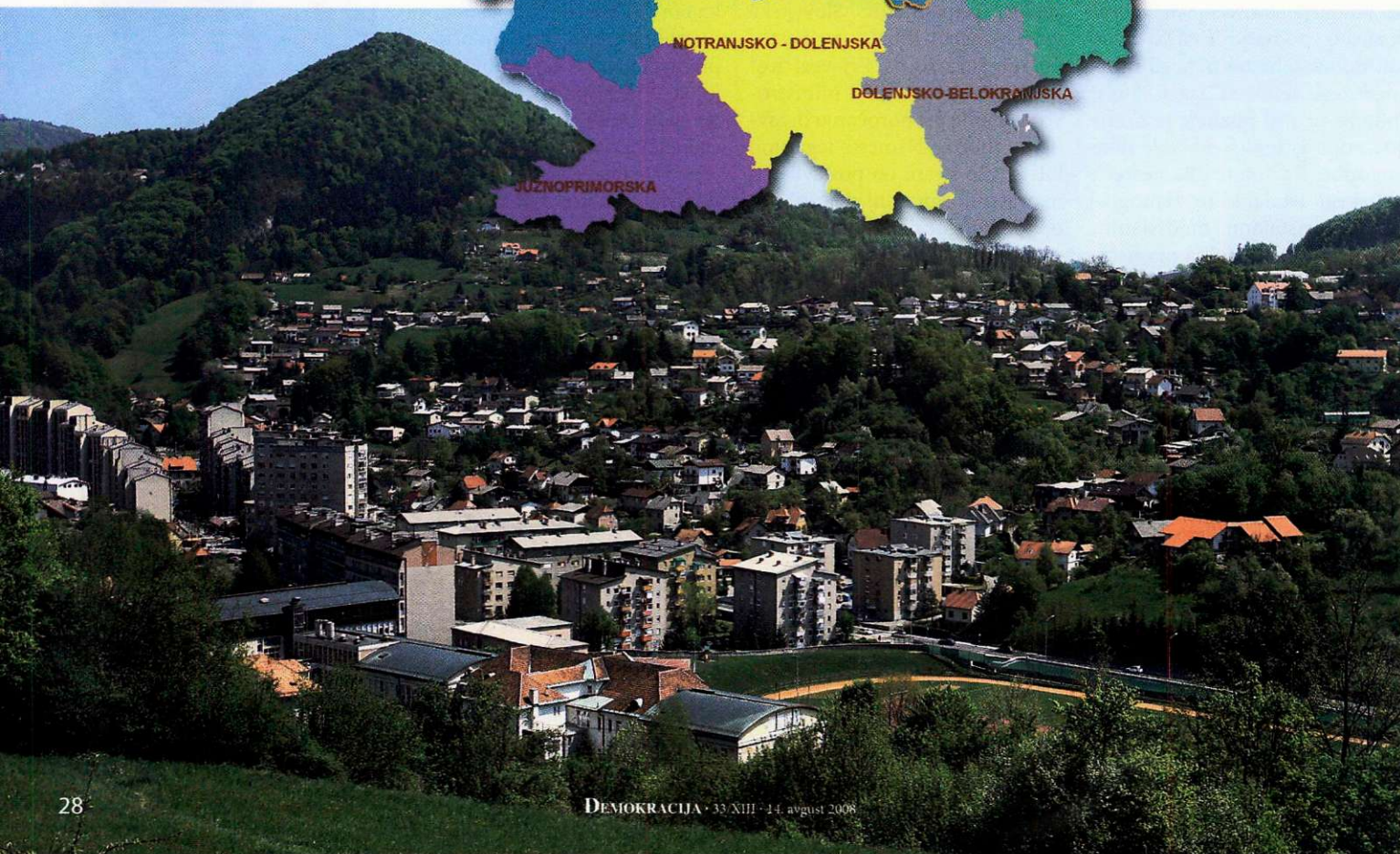
sredstev, od česar naj bi stroški za izvajanje obveznih nalog znesli slabih 80 milijonov evrov, pokrajina pa naj bi pridobila tudi novih 650 delovnih mest, ki naj bi se na pokrajinsko prenesla z državne ravni.

Velikost pokrajine je bila marsikomu trn v peti, saj so številni zagovarjali možnost, da se pokrajina razdeli na dve manjši – kljub vseplošnemu mnenju, da pokrajina ne sme biti preveč. Večina županov je bila mnenja,

da je nesorazmerno velika v primerjavi z ostalimi. Občine severno in vzhodno od Ljubljane so tako predlagale, da bi se povezale v Severnoljubljansko pokrajino, medtem ko se kočevske, ribniške, notranjske in nekatere ostale občine nagibajo k temu, da bi se povezale v Južnoljubljansko.

Nova Kamniško-zasavska pokrajina se bo raztezala vse od Posavja in Dolenjske pa vse do Gorenjske.

Na eni strani industrializirana središča, kot sta Trbovlje in Hrastnik, na drugi pa ena od bolj priljubljenih slovenskih turističnih točk – a skupaj tvorijo pokrajino.

Želje po razdelitvi Občine severno in vzhodno od Ljubljane so zagovarjale ustanovitev lastne, Severnoljubljanske pokrajine. Kamniški župan Tone Smolnikar je bil namreč prepričan, da bi bila pokrajina z okrog 160 tisoč prebivalci veliko bolj primerna. Pri tem je Smolnikar navrgel argument, da imajo občine, ki so v tako imenovani podjetni regiji, poleg njih pa še Litija, Dol pri Ljubljani, Šmartno pri Litiji in pa Zagorje ob Savi »največ skupnih interesov«. Prav tako je bil mnenja, da bi bili skupaj močnejši pri dogovarjanjih in iskanju skupnih perspektiv z Mestno občino Ljubljana, predvsem pri razreševanju problematike prometne infrastrukture, cest in železnice. Župan Trzina Tone Peršak je prav tako podpiral priključitev Trzina v enega od delov Osrednjeslovenske pokrajine, točneje v želeno Severnoljubljansko regijo, v isti sapi pa je zatrdil, da je število predlaganih pokrajin preveliko. Litijski župan Franci Rokavec je pred referendumom prebivalce Litije pozval, naj se udeležijo referendumu, vendar naj glasujejo proti ustanovitvi Osrednjeslovenske pokrajine. S tem je želel pritisniti na zakonodajalca, da bi slednji v nadaljevanju procesa uvajanja pokrajinske zakonodaje upošteval tudi želje občine Litija, to pa je uvrstitev v Severnoljubljansko pokrajino. Poleg naštetih so občane k udeležbi na referendumu in glasovanju proti pozvali še neka-

teri drugi župani. Tudi župani nekaterih občin južno od Ljubljane, predvsem kočevskih, ribniških in notranjskih, so bili mnenja, da bi se hitreje razvijali v okviru manjše, Južnoljubljanske pokrajine.

Interesi posameznih občin so poleg odličnega prikaza različnosti želja pri oblikovanju pokrajinske zakonodaje obenem tudi krepak argument za to, zakaj na referendumu ne bi bilo smiselno spraševati po želenem številu vseh slovenskih pokrajin, saj so tako javnomnenjske ankete kot tudi izjave županov pokazale, da večina prebivalcev podpira avtonomnost svoje pokrajine, drugih pokrajin pa naj bi bilo čim manj. Seveda pa so bili mnogi tudi nasprotnega mnenja, med njimi tudi grosupeljski župan Janez Lesjak. »Samo tako velike regije bodo imele v Evropski uniji težo in pomen, še posebno kar se tiče črpanja sredstev,« je dejal Lesjak, ki se mu zdi drobljenje Slovenije na 13 pokrajin nepotrebno. »Očitno še nismo dojeli, zakaj pokrajine sploh potrebujemo, in se ne znamo dvigniti nad miselnost o majhnosti,« meni Lesjak. Dejaj je še, da tudi izločitev Mestne občine Ljubljana nima pravega pomena, saj se bo

po njegovem mnenju morala povezovati z Osrednjeslovensko pokrajino tako glede prometne kot druge infrastrukture.

Neenotnost nove pokrajine

Razplet referendumu in zavrnitev vladnega predloga je tako na področju osrednje Slovenije naposled le prinesla dve manjši pokrajini namesto ene večje, Osrednjeslovenske pokrajine. Eden glavnih argumentov zagovornikov razdeljene pokrajine je bil predvsem v neenakomernosti in neskladnosti med posameznimi občinami predlagane pokrajine, vendar pa sta na koncu v istem košu pristali območji Zasavja in kamniškega območja, ki prav tako nimata prav veliko skupnega, razen seveda relativne geografske bližine, ki pa ni in tudi ne bi smela biti ključen faktor pri oblikovanju pokrajin. Tako bo nova predlagana pokrajina, Kamniško-zasavska, gospodarsko in reliefno gledano izrazito neenovita. Zasavje zaznamujeta predvsem rudarstvo in industrializacija, ki jo je v tamkajšnje kraje pripeljala železnica v 19. stoletju, Kamniku pa je pečat pustila predvsem dolgoletna obrtniška dejavnost, veliko vlogo pa igra tudi turizem.

Ozki interesi Interese po razdelitvi predlagane Osrednjeslovenske pokrajine pa gre razumeti tudi nekoliko drugače. V primeru, da bi obveljal vladni predlog, bi namreč sosledno z nastankom zgolj ene pokrajine nastalo tudi zgolj eno središče te pokrajine, ki sicer zaradi decentralizacijske narave nove pokrajinske zakonodaje naj ne bi imelo posebno velikih pristojnosti v primerjavi z ostalimi občinami znotraj določene pokrajine, vendar pa je status pokrajinskega centra med občinami očitno še vedno zelo zaželen. Dober dokaz za to je boj med občinama Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec, ki si že dlje časa prizadevata sedež Koroške pokrajine pripeljati v svojo občino. Prav tako pa so zgovorni rezultati pokrajinskega referendumu, ki so bili izrazito negativni predvsem v večjih občinah, denimo v Kamniku je kar 80 odstotkov volivcev glasovalo proti Osrednjeslovenski pokrajini. Vendar pa gre pri tovrstnih bojih za ozke interese v imenu prestiža, ki zaenkrat niso pokazali nobenih pozitivnih rezultatov – dokaz za to je tudi vsiljen nastanek Kamniško-zasavske pokrajine, ki bo kot enota vedno obstajala le na papirju. ■

Prva faza sanacije po neurju na Kamniškem že zaključena

Občino Kamnik je nedavno uničujoče neurje še posebno prizadelo, saj je bilo poškodovanih 126 objektov, škoda pa po sedanjih ocenah znaša štiri milijone evrov. Od skupaj štiri milijone evrov škode je približno dva milijona evrov škode na stanovanjskih objektih in dva milijona evrov škode na gospodarskih objektih. Za 350.000 evrov škode je bilo na Osnovni šoli Marije Vere na Duplici. Občinska komisija bo v 12 dneh pripravila oceno škode, na podlagi katere bodo posameznikom razdelili prvo pomoč. Zanj bodo denar namenili iz občinske proračunske rezerve in sredstev, zbranih s solidarnostno

pomočjo. V okviru solidarnostne pomoči bo občina prizadetim v prvi fazi namenila 50.000 evrov. Kot je po ogledu poteka sanacije škode neurja poudaril premier Janez Janša, prva faza sanacije kaže na dobro organizacijo in solidarnost ljudi. »Po sedanjih ocenah lahko rečemo, da je bila škoda dejansko velika. Solidarnostna pomoč bo zadostovala za prvo fazo sanacije, za dejansko sanacijo pa bo še treba zbrati sredstva,« je dejal premier. Janša je napovedal, da bo vlada v drugi polovici avgusta obravnavala sumarno poročilo o odpravljanju posledic julijskega neurja in odločila o morebitnih dodatnih

Premier Janez Janša na ogledu opustošene vasi Gozd.

sredstvih iz proračunskih rezerv oz. o prerazporeditvi proračunskih postavk.

Nesoglasja v škodo Kroparjev

Maruša Mihelčič, foto: Bor Slana

V Kropi po lanski ujmi še vedno čakajo na sanacijo Koruznega mostu. Bojijo se novih poplav, saj bi lahko ob povišanem stanju vode Kroparica znova ogrozila kraj. Pristojni so se zavzeli za čimprejšnjo sanacijo spornega mostu.

Septembra lani, ko je ta del Slovenije zajelo silovito neurje, se je zaradi slabe pretočnosti Koruznega mostu in številnega naplavljenega materiala Kroparica razlila po starem delu mesta in povzročila veliko škode. Da bi v prihodnje preprečili tovrstne nezaželene dogodke, so krajanji pod vodstvom Slavka Mežka organizirali javno razpravo, ki so se je udeležili predstavniki Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS), območne enote Kranj, pristojni z Agencije Republike Slovenije za okolje (ARSO) in funkcionarji občine Radovljica.

Prelaganje krivde Srečanje je minilo v znamenju prelaganja krivde z ene strani na drugo. Tako radovljiška občina za nastalo situacijo krivi ZVKDS in ARSO, ki naj bi s svojimi okoljskimi oziroma spomeniškovarstvenimi zahtevami onemogočala izbor primerne projekta in s tem ureditev za krajanje nevarnega Koruznega mostu. Nekateri so krivdo pripisali občini, vendar je slednja to zavrnila, saj naj bi bila težava predvsem v pridobivanju soglasij. Sicer pa naj bi se predstavniki občine, agencije in zavoda delno sporazumeli glede idejnega načrta za ureditev mostu.

Pogoj ARSO je samo ta, da investitor zagotovi ustrezno pretočnost pod mostom. Na ZVKDS so zavrgli trditev, naj bi njihova organizacija zavirala odstranitev mostu in s tem posredno ogrožala kraj in njegove prebivalce. Temu naj ne bi nasprotovali, saj most ni spomeniško zavarovan, zahtevajo pa, da se najde lokacija za nadomestni most.

Krajanji se zaradi neustrezne poplavitve varnosti bojijo nove katastrofe.

Sanacija Koruznega mostu se lahko začne šele tedaj, ko bodo usklajeni vsi pogoji.

Usklajevanje ni končano Kljub dobrim obetom naj bi bili predstavniki radovljiške občine na tiskovni konferenci po koncu sestanka precej skeptični glede rešitve problematike. Rado Pintar z občine Radovljica naj bi bil novinarjem pojasnil, da pristojni postavljajo nedopustne pogoje, ki so med seboj diametralno nasprotni, vseh zahtev pa jim še ni uspelo uskladiti. ZVKDS naj bi še vedno zahteval, da se v strugi ohrani obstoječi vodni prag. Tej zahtevi ni ustrezal noben projekt. Pintar je še pojasnil, da bi bilo treba glede na to, kam bi predstavili most, vodni prag za kakšen meter še znižati, s tem pa naj bi se povečala tudi pretočnost. ZVKDS naj bi tudi sam predlagal rešitev, ki bi posegla v vodni prag. Na omenjenem zavodu so predlagali ureditev dviznega mostu, ki bi se ob narasli vodi dvignil. Radovljiška občina se s tem ne strinja, saj je taka rešitev izvedbeno zelo draga, poleg tega pa je potrebnih veliko sredstev za upravljanje in vzdrževanje takega mostu. Na občini bodo iskali tudi druge rešitve in predloge. Eden od njih naj bi bil, da bi razširili profil struge in dvignili lok mostu, s čimer bi zagotovili zadostno pretočnost.

Krivijo občino V dogajanje so posegli tudi krajan, ki so organizirali omenjeni sestanek, da bi s tem spodbudili obnovo Koruznega mostu v Kropi in tako zagotovili varnost prebivalcev. Kroparji so prepričani, da je odlašanje s sanacijo slabo pretočnega mostu nepotrebno in neodgovorno.

Zanikajo trditve občine, da so težave s formalnostmi, za nastalo situacijo pa krivijo občino. Kroparji menijo, da je z obnovitvenimi deli treba začeti hkrati z načrtovano nadaljnjo obnovo državne ceste skozi Kropo. Na sestanku so opozorili še na nekatere obljubljene investicije, kot so prestavitve transformatorske postaje, ureditev celotne mikrolokacije ter odprava napak izvajalcev, ki so nastale pri že obnovljenem 105 metrov dolgem odseku cestišča od Placa do Koruznega mostu. Pristojne z ARSO in ZVKDS so domačini pozvali tudi k odprtemu dialogu in sodelovanju.

Neskladja med pristojnimi

O dogajanju v Kropi smo na radovljiško občino naslovili nekaj vprašanj. Vodja oddelka za infrastrukturo Rado Pintar nam je pojasnil, da gre pri zadevi za zelo zahtevno usklajevanje projektnih pogojev. Pintar je potrdil, da je ZVKDS občini posredoval smernice, po katerih ne smejo posegati v obstoječi vodni prag, ki je pod Koruznim mostom. »Zavedamo se dejstva, da je ta vodni prag ena glavnih vedut starega trškega jedra Kroke in da ga je smiselno maksimalno varovati,« se z zavodom strinjajo na občini. Na drugi strani pa jim je ARSO posredovala pogoje, po katerih morajo pod mostom zagotoviti pretočnost stoletnih voda. Po Pintarjevih besedah se ti dve zahtevi izključujeta do te mere, da jih projektant ne more uspešno vključiti v svojo rešitev. Na občini so izdelali že četrto idejno rešitev, ki predvideva znižanje vodnega pra-

Pogini čebel tudi v prihodnje?

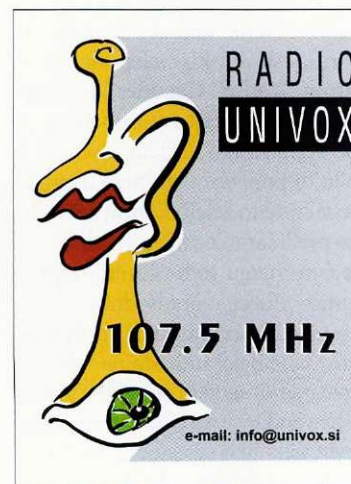
Andrej Zajc iz Ljubljane nas je pred dnevi opozoril na sporna dogajanja v čebelarstvu, s tem pa naj bi bila posledično povezana tudi Veterinarska uprava RS z direktorico Vido Čadonič Spelič. Zajc je patentiral aparat za odmerjanje zdravil v čebelje panje, tako imenovan EKO FOG 2003, za katerega je prejel tudi številna mednarodna priznanja. EKO FOG so strokovnjaki na veterinarski fakulteti testirali hkrati z napravo VAT 1, ki je bila po Zajčevih besedah v Slovenijo iz Češke uvožena nezakonito, brez potrebnih dokumentov. Navodila za uporabo aparata VAT 1 naj bi bili po trditvah Andreja Zajca pristojni prikrili, saj le-ta omejuje uporabo acetona, ki je v Sloveniji prepovedan. Sporno je to, ker so njegovo napravo preizkušali hkrati z aparatom, ki ne ustreza varnostnim standardom, poleg tega pa je bila raziskava nepopolna, saj ni zaobsegla vseh kriterijev, po katerih lahko proizvajalec dobi dovoljenje za prodajo. Zajc svojega patenta ne more uradno prodajati zaradi nepopolne raziskave, ki ne vsebuje analize vplivov na zdravje, prehrano, okolje. Zajc opozarja, da so pristojni popolnoma izgubili nadzor nad pripravi in aparati v čebelarstvu in da so v obtoku številna sredstva, ki škodujejo okolju, veterinarska uprava pa na njegova opozorila ne reagira. Čeprav Zajc nima dovoljenja za prodajo, ker niso bile narejene ustrezne raziskave o vplivih na prehrano in zdravje, so mu kljub temu na veterinarski fakulteti izdali strokovno mnenje, ki pravi, da je njegova naprava primerna za sistematična zdravljenja čebeljih družin v zimskem obdobju. Zajc je zgrožen nad delovanjem veterinarske uprave, češ da ne opravlja svoje pristojnosti, saj bi morala izvajati strog nadzor nad uporabo sredstev in aparatov. Prepričan je, da bo prihodnje spomlad znova prišlo do velikega pogina čebel kot posledice neodgovornega dela pristojnih.

ga za okrog 80 centimetrov, vendar še čakajo na mnenje Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Podpirali bodo vsako rešitev, ki bo sprejemljiva za pridobitev pozitivnega soglasja z vidika varovanja kulturne dediščine in varstva pred visokimi vodami. Ob vsem tem pa si želijo, da bi bila predlagana rešitev izvedbeno in stroškovno čim bolj ugodna.

Zadostna sredstva Vodja oddelka za infrastrukturo zavrača očitke krajanov, ki občino Radovljica obtožujejo, da slednja nima zadostnih sredstev za dokončno sanacijo, kar naj bi bilo vzrok za zaviranje izdelave projektne dokumentacije. Pintar pojasnjuje: »Očitki ne držijo, saj so v občinskem proračunu za leto 2008 za postavitev nadomestnega mostu zagotovljena sredstva v višini 100.000 evrov. Po prvih ocenah ta znesek zadošča za zgraditev novega Koruznega mostu.« Kra-

jani lahko začetek gradbenih in obnovitvenih del pričakujejo šele takrat, ko bodo usklajene vse zahteve in projektni pogoji. Upamo lahko le, da se bodo pristojni že v kratkem dogovorili o načrtih v korist prebivalcev, v katerih še vedno tli strah pred novo katastrofo, ki je še toliko večji zaradi slabe poplavne varnosti. ■

Romanje treh Slovenij

Lucija Horvat, foto: Miran Mihelič

Tretjega avgusta se je v znanem romarskem svetišču na Svetih Višarjah nad Kanalsko dolino zbralo več kot tisoč ljudi. Udeležili so se maše in kulturnega programa na tradicionalnem romanju treh Slovenij. Letos je to že dvajseto po vrsti.

Jubilejno, dvajseto romanje treh Slovenij na Svetih Višarjah

Letos jubilejno, 20. romanje treh Slovenij na Svete Višarje sta priredili Rafaelova družba in Zveza evropskih izseljenskih duhovnikov. Srečanja so se udeležili tudi ministrica za visoko šolstvo Mojca Kucler Dolinar, vodja poslanske skupine NSi Jožef Horvat, poslanec Evropskega parlamenta Lojze Peterle, koprski škof Metod Piriš, slovenski veleposlanik v Rimu Andrej Capuder in vodja urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan. »Nekdaj je bilo to predvsem srečanje tistih, ki so si močno želeli domov, a so lahko prišli samo na njegovo obrobje,« je o romanju treh Slovenij zapisal Janez Pucelj, predsednik Zveze evropskih izseljenskih duhovnikov, ki je dejal tudi, da na višarska srečanja omenjeni še vedno prihajajo, vendar se je njihov prvotni namen nekoliko spremenil: še naprej skušajo srečanje ohranjati in ga

razširiti na vse, ki želijo ta dogodek doživljati kot srečanje Slovencev v duhu edinosti in povezanosti.

Skoraj tisoč Pešpot so romarji začeli že zjutraj pri vznožju gore nad Žabnicami, od koder so se ob premišljevanju križevega pota skupaj povzpeli k priljubljeni romar-

ski cerkvi Matere Božje. Vreme je bilo romanju naklonjeno, zato se je na Svetih Višarjah zbralo skoraj tisoč Slovencev iz domovine, zamejstva in zdomstva. Zbrane je najprej nagovorila zgodovinarica Tamara Griesser Pečar, ki je govorila o negativnem odnosu, ki so ga do slovenske cerkve gojili trije

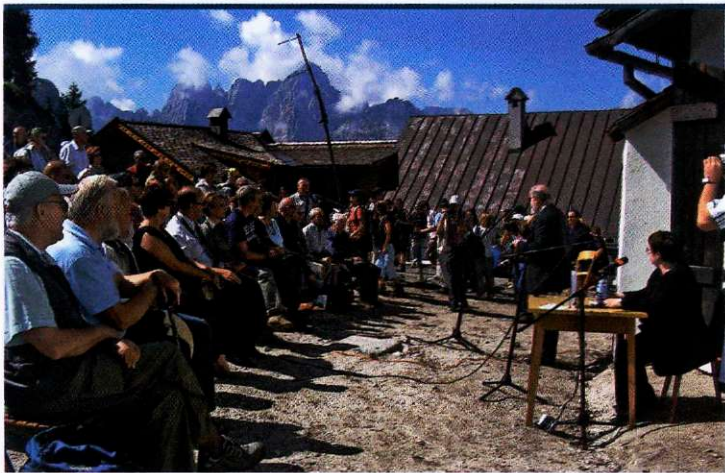
totalitarizmi - fašizem, nacizem in komunizem. Cerkev je po vojni postala sovražnik št. 1 za novi komunistični sistem, je povedala Tamara Griesser Pečar, ker je bila edina organizacija zunaj komunistične partije, ki se je ohranila pri življenju: »Ko je partija ugotovila, da ima Cerkev premočan vpliv, jo je skušala moralno diskreditirati z represijo, množičnimi aretacijami in medijsko gonjo,« je poudarila predavateljica.

Proticerkveni duh Kot je še povedala Tamara Griesser Pečar, so bila tudi sodišča le sredstva za preganjanje cerkve. Na zatožni klopi je bilo kar 429 duhovnikov, devet pa jih je bilo celo obsojenih na smrt. Po mnenju zgodovinarke je bila onemogočena verska svoboda, pa čeprav je bila formalno zagotovljena. Kot je ocenila, se Slovenija še danes ni otresla proticerkvenega duha, ki jo je zaznamoval vse povojno obdobje, pri čemer se skušajo relativizirati zločini komunističnega režima. Predavanju Tamare Griesser Pečar je sledila maša, ki jo je ob somaševanju številnih zdomskih duhovnikov daroval koprski škof Piriš. Piriš je izrekel tri zahvale Slovincem zunaj meja matične domovine: prva je šla za zvestobo narodu, druga za ljubezen do domovine, tretja pa za trpljenje in požrtvovalnost, ki ga vlagajo v svojo narodnost. Pri gojenju ljubezni do domovine in naroda je škof poudaril tudi pomen vere in zaključil z besedami: »Vera v Boga in zvestoba domovini!«

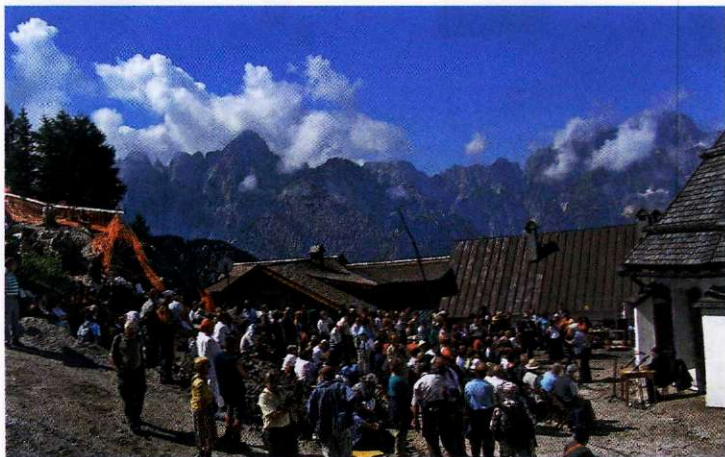
Blagoslov doma Po maši je škof blagoslovil prenovljen Ehrlichov dom na Višarjah, ki je dom vseh Slovencev romarjev na tej romarski poti. Organizatorji so se ob tej priložnosti posebej zahvalili vsem, ki so omogočili prenovalo doma. V drugem delu programa je pred-

Predavala je zgodovinarica Tamara Griesser Pečar.

Na Svetih Višarjah je bilo moč opaziti številne znane obraze.

Pogled na poslušalce in čudovite Alpe v ozadju

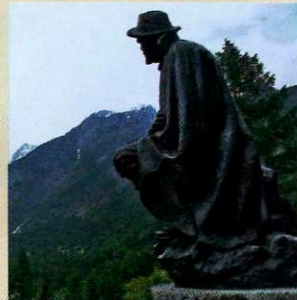
stavnik treh Slovenij nagovoril vodja poslanske skupine NSi Jožef Horvat, ki je dejal, da je Slovenija z vstopom v Evropsko unijo opravila še zadnji korak k vrnitvi domov. Obžaloval je, da je danes v Evropi tako stanje duha, ki se sramuje svojih krščanskih korenin, in dodal: »Mi se tega ne sramujemo in se zavedamo, da je naš narod osnovan na krščanstvu.« Ministrica Mojca Kucler Dolinar pa je zbranim čestitala za vztrajnost, ki jo kažejo v odnosu do domovine. »Menim, da bi morali biti tudi doma v Sloveni-

ji tako vztrajni. K temu stremimo in v določenih projektih, kot je bil zakon za Slovence v zamejstvu in po svetu, tudi uspevamo,« je dejala. Jubilejno romanje treh Slovenij in odprte prenovljenega Ehrlichovega doma sta pozdravila tudi vodja urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan in Lojze Peterle, ki je še posebej pozdravil vse, ki se zunaj slovenskih meja trudijo za slovensko besedo. Popoldne je sledil kulturni program, pri katerem je sodeloval mešani pevski zbor Ambrus.

Tedenski utrip

SLOVENC.SI Za Slovence v zamejstvu in po svetu se pripravlja spletni portal, ki je skupen projekt vseh štirih organizacij civilne družbe za sodelovanje s Slovenci v zamejstvu in po svetu: Svetovnega slovenskega kongresa, Slovenske izseljenske matice, izseljenskega društva Slovenija v svetu in Rafaelove družbe. Koordinacijsko vlogo je v pripravi portala prevzel Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in namerava k sodelovanju pritegniti tudi državni zbor, ministrstva, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik in raziskovalne institucije. Portal, ki bo dosegljiv na spletnem naslovu www.slovinci.si, bo zaživel poleti, pozneje pa se bo glede na potrebe uporabnikov nenehno dograjeval, teksti pa bodo v slovenščini in angleščini. Uporabniki bodo lahko na portalu na enem mestu našli vse informacije o delu vseh vladnih služb in organizacij civilne družbe v Sloveniji. Objavljeni bodo seminarji, posveti in poljudne vsebine o Sloveniji, posebej pa bodo izpostavljena področja slovenski jezik, mediji, arhivska dejavnost in koristne informacije. Na portalu bo dostopna tudi revija za Slovence v zamejstvu in po svetu. Na portalu želijo predstaviti vsa slovenska društva, organizacije in ustanove po svetu, predstavitve pa bodo urejene po državah in vrsti društev. L. H.

JULIUS KUGY Ob 150. obletnici rojstva Juliusa Kugyja so v Trstu, Gorici in dolini Trente pred nedavnim potekale slovesnosti v njegov spomin. Julius Kugy je bil alpinist, pisatelj, pravnik, botanik, filozof in velik humanist in je v sebi negoval najbolj žlahtno izročilo našega prostora: sobivanje različnih kulturnih in jezikovnih izročil, so zapisali v Novem glasu. Goriška slovesnost je potekala v parku Coronijevega dvorca. Slavnostni govor v Gorici je imel Sergio Tavano, ki je spregovoril o Kugyju, Tumi in Seppenhoflju. Govorili in pisali so v različnih jezikih, je povedal Tavano, zrasli pa so iz iste duhovne kulture. V Trstu, kjer je Julius Kugy leta 1944 umrl, so mu pred kratkim na neobdelan nabrežinski kamen, ki simbolizira Kugyjeve ljubljene gore, postavili doprsni bronasti kip. Na proslavi je predsednica Tržaške pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat poudarila, da je Julius Kugy simbol integracije in sožitja med narodi, saj je zgled za sodobnega Evropejca. L. H.

Znameniti gornik Julius Kugy

MED TRSTOM, CELOVCEM IN MONOŠTROM ... Slavko Mežek kot programski vodja ustanove *Poti kulturne dediščine* svojim sodržavljanom približuje delovanje Slovencev, ki živijo v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem. Od leta 1972 se Slavko Mežek srečuje s koroškimi Slovenci in razvija program kulturno-izobraževalnih ekskurzij po slovenskem zamejstvu med Trstom, Celovcem in Monoštrom, pri tem pa sodeluje z osrednjimi kulturnimi in gospodarskimi slovenskimi zamejskimi ustanovami in posamezniki. Tradicijo v ustanovi *Poti kulturne dediščine* pa ima tudi sooblikovanje podobe o slovenski manjšini v medijih v Sloveniji. Objava enojezičnega nemškega zemljevida zvezne dežele Koroške v glasilu Gorenjski glas pred dvema letoma je spodbudila Slavka Mežka k stališču: *Ne barrantajmo z zamejci*. Še vedno pa Mežek kot veliko pomanjkljivost občuti, da se matična domovina vitalnosti Slovencev, ki ne živijo v Sloveniji, premalo zaveda v smislu zamejske ambasade.

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107.8 MHz

RADIO VELENJE

Gruzijski napadi na južnoosetijske cilje in rusko vojaško posredovanje v Gruziji so za seboj pustili popolno opustošenje.

Ruska ruleta po kavkaško

Ana Müllner, foto: Reuters

Tempirana bomba na nemirnem Kavkazu je prejšnji teden dokončno eksplodirala ter Gruzijo in Rusijo pahnila v vojno stanje. Po vojnem obračunu v Južni Osetiji se je novo bojišče odprlo tudi v Abhaziji, kar je krizo le še dodatno zaostro.

Celoten svet te dni z zaskrbljenostjo pogleduje proti Kavkazu, kjer je separatistična pokrajina Južna Osetija postala prizorišče nove vojne na tleh nekdanje Sovjetske zveze. Z vkorakanjem gruzijskih sil na južnoosetijska tla je Mihail Sakašvili razjaril politični vrh v Moskvi, ki se je odzval z vojaškimi napadi na gruzijskih tleh. Po ruski zavrtni gruzijskega mirovnega predloga je postalo jasno, da se bo kriza le še bolj razplamtela in da na Kavkazu še nekaj časa ne bo zelene stabilnosti. Piko na i pa predstavlja odprtje novega bojišča v Abhaziji, kjer so vojaške sile separatistične pokraji-

ne v torek zjutraj začele napadati gruzijske cilje v pokrajini. Čeprav je ruski predsednik Medvedjev odredil končanje vojaške operacije, obstaja sum, da bo Rusija še naprej napadala gruzijske cilje. Južna Osetija in Abhazija lahko še naprej računata na brezpogojno podporo Rusije, predvsem v obliki vojaške pomoči, medtem ko mednarodna skupnost sprti strani poziva k pogovorom. Ali slednji lahko razrešijo aktualno krizno situacijo, ki se je v kavkaškem političnem kotlu pripravljala skoraj dve desetletji?

Propad Kavkaza? Vprašanje, kdo je storil prvi korak v začetku

vojne med Gruzijo in separatistično pokrajino Južno Osetijo, ponuja več odgovorov. V južnoosetijski prestolnici Chinvali za največje izbruhe nasilja v regiji po letu 1990 s prstom kažejo na oblast v Tbilisiju, medtem ko slednja svoj vojaški poseg v pokrajino zagovarja z dejstvom, da je Južna Osetija nesporno del Gruzije in da je že skrajni čas, da to tudi uradno postane. A s pričakovanim vstopom Rusije v vojaški obračun je dolgo pričakovana kavkaška kriza dobila povsem nove dimenzije. Rusija vse od razpada SZ ni skrivala teženj po ohranitvi vpliva v državah nek-

danje SZ, kar je v času vladanja nekdanjega ruskega predsednika in aktualnega premierja Vladimirja Putina postalo le še bolj očitno. Območje Kavkaza se je večkrat izkazalo tudi kot bojišče za prevlado med Rusijo in ZDA.

Gruzijski predsednik Mihail Sakašvili

Slednje so v Gruziji našle enega najpomembnejših zaveznikov v Aziji, gruzijski predsednik Sakašvili je tesen prijatelj (zaenkrat še) aktualnega predsednika Busha in v zameno za pomoč v vojaških operacijah v Iraku in Afganistanu je Gruzija od ZDA dobila precej denarnih nakazil ter predvsem brezpogojno podporo v vseh domenah državnega delovanja.

Prozahodno usmerjen Sakašvili, ki ga je na oblast novembra 2003 prinesla t. i. revolucija vrtnic, je tako nameraval izkoristiti še zadnje mesece, ko v Washingtonu še vlada njegov zaveznik Bush, in hkrati izpolniti svoje obljube o vrnitvi separatističnih pokrajin Južna Osetija in Abhazija nazaj v naročje Gruzije. Pri tem pa ni računal, da se bo stanje tako kritično zaostri. Ključen je bil predvsem vstop Rusije v konflikt, v katerem je pripravljena do konca in z vsemi sredstvi braniti prebivalce Južne Osetije in Abhazije. Ruski politični vrh trdi, da je primorana braniti avtonomijo obeh pokrajin, a v ozadju pri tem skrivajo kar nekaj motivov. Ruski argument, da se zavzema zgolj za ohranjanje avtonomije obeh pokrajin, je tako gladko padel, potem ko so ruske sile začele prodirati vse globlje na ozemlje Gruzije in poleg vojaških ciljev bombardirati tudi ceste, mostove, naftovode in civilno letališče v Tbilisiju.

Zaostrovanje krize Vojna na Kavkazu je svet zajela skorajda povsem nepričakovano in v času, ko naj bi prve strani časopisov polnile zgolj novice z olimpijskih iger v Pekingu. Na odprtju slednjih sta se srečala tudi ameriški predsednik Bush in ruski premier Putin, ki sta si pred kamerami izmenjala zaskrbljene besede glede stanja na Kavkazu in se oba zavezala k čim prejšnjemu končanju konflikta. A po mnenju večine analitikov je rusko vojaško posredovanje v Gruziji predvsem Putinovo maslo. Putin si želi na vsak način onesposobiti Sakašvili, ki predstavlja enega največjih nasprotnikov njegove politike, in to v neposredni ruski bližini. Ruski predsednik Medvedjev je sicer v ponedeljek zavrnil gruzijski mirovni sporazum in ruska letala so nadaljevala z obstreljevanjem gru-

Odvijanje dogodkov na Kavkazu spominja na Putinovo režijo.

Južna Osetija si vse od razpada SZ želi priključiti Rusiji.

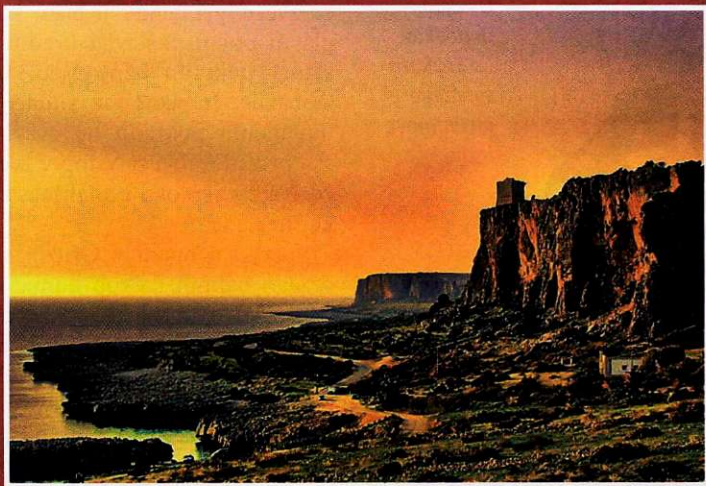
Ruska vojska na Kavkazu začenja novo politiko.

zijskega mesta Gori, a že v torek je Medvedjev (presenetljivo) odredil končanje ruske vojaške operacije v Gruziji. Vendar pa so ruski motivi vprašljivi; prav v torek se je namreč odprla tudi druga bojna fronta, ko so abhazijski vojaki začeli napadati gruzijske sile v severnem delu doline Kodori, ki je sicer edini del Abhazije pod gruzijskim nadzorom. Je mogoče Rusija razglasila prekinitve ognja zgolj zato, da bi boje preselila na drugo bojišče? In četudi bi rožljanje orožja v Gruziji zares potihnilo, ni prav nobena stran od konflikta pridobila ničesar, še najmanj pa se ni s tem rešil status separatističnih pokrajin in njunih prebivalcev.

Ruska sla po prevladi Aktualni dogodki na tleh nekdanje SZ postavljajo v ospredje predvsem vprašanje, kaj se lahko zgodi, če obe strani, vpleteni v konflikt, trmasto vztrajata pri svojih stališčih do te mere, da diplomacija preprosto odpove na celi črti. Pri tem nosi svoj delež krivde tudi mednarodna skupnost z EU na čelu, saj je predolgo zanemarjala krizna središča v svojem neposrednem sosedstvu. Kako zelo sta Južna Osetija in Abhazija razpihali sovraštvo med Moskvo in Tbilisijem, je moč opaziti pri gruzijskih prizadevanjih za včlanitev v zvezo Nato. Gruzija si neizmerno želi postati člani-

ca zveze, pri čemer ji Nato kot glavni pogoj postavlja ureditev statusa pokrajin Južne Osetije in Abhazije. In aktualna situacija omenjenih pokrajin bo gruzijska prizadevanja za vstop v zvezo Nato zagotovo podaljšala za kar nekaj let.

Vojaški spopadi v Gruziji so državo pahnili na rob humanitarne krize in njene posledice bodo v državi odpravljali kar nekaj časa. Aktualna kriza bo tudi bolj težko pospešila ureditev statusa obeh separatističnih pokrajin, kljub temu da se Rusija proglašča za zmagovalko spopada, še najbolj v moralnem smislu. Rusiji je, če ne drugega, uspelo oslabilo gruzijski politični vrh in predvsem pokazati svojo vojaško prevlado. Kremelj se v resnici precej manj zanima za usodo Južne Osetije z njenimi 75 tisoč prebivalci. Da se bo kriza na tem področju močno zaostрила, je bilo napovedano že marca letos ob osamosvojitvi Kosova, proti kateri si je Rusija dolga leta na vse kriplje prizadevala. In ker ji kosovske neodvisnosti ni uspelo preprečiti, je takratni ruski zunanji minister Sergej Lavrov užaljeno napovedal, da se bo tem primeru Rusija pač bolj borila za osamosvojitve separatističnih kavkaških pokrajin. In prav v tem je moč videti Putinov podpis; vse odkar je Putin postal posebitev kremeljske politike (in odkar je Rusija pridobila z nafto in zemeljskim plinom podprto novo samozavest), se za vsako rusko potezo na zunanjepolitičnem področju močno kaže njihova želja po razkazovanju moči zunanjemu svetu in po njihovi sli po prevladi; tako na svetovnem diplomatskem parketu kot tudi na gospodarskem področju. Rusija je z dobro organiziranim vojaškim napadom na Gruzijo pokazala, da to ni Rusija izpred desetletja, ko so bila ruska posredovanja na tleh nekdanje SZ sinonim za vojaški in politični fiasco. Kremelj je tako svetu jasno sporočil, se bo za branjenje svojih interesov (najsi bodo resnični ali zgolj navidezni) posluževal vseh načinov, pri čemer bo najpomembnejšo vlogo igralo razkazovanje mišic in na novo pridobljene samozvesti. ■

Našli ostanke

Pred obalo italijanskega otoka Sicilija so našli ostanke več kot 2500 let stare grške ladje. Ladja verjetno datira v čas okoli 500 pr. n. št. in se je potopila le 800 metrov pred obalo. Ladijske ostanke sta leta 1988 v bližini kraja Gela našla dva ljubiteljska potapljača, in sicer v globini le petih metrov. Mulj na morskem dnu, kjer je ležala, je ladjo skozi nekaj tisoč let zelo dobro ohranjal. Enajst metrov dolgo rebro prvotno okoli 21 x 8 metrov velike ladje bodo zdaj z žerjavom dvignili z dna. Ostanke plovila sodijo menda med redke primerke ladij, pri katerih so uporabljali vrvi iz rastlinskih vlaken, s katerimi so povezovali lesene deske. Najdeno ladijsko rebro bodo nekaj časa pustili ležati v koritu s posebnimi kemikalijami za zaščito lesa, nato pa ga bodo prepeljali v Veliko Britanijo, in to v arheološko raziskovalno postajo v Portsmouthu, kjer od leta 2004 že hranijo nekaj drugih delov te ladje.

Širitev baze Italijansko višje upravno sodišče je odobrilo širitev ameriške vojaške baze v Vicenzi, severnoitalijanskemu mestu s 110 tisoč prebivalci, ki temu nasprotujejo, prav tako so proti tudi okoljevarstveniki. Širitev oporišča na opuščeno letališče Dal Molin je del načrtov ameriške vojske, v skladu s katerimi se želi preoblikovati v lažje, bolj mobilne oborožene sile. Širitev

bi omogočila preselitev štirih bataljonov iz Nemčije, s čimer bi prišlo do združitve 173. letalske brigade, ki je zdaj razdeljena med Nemčijo in Italijo. Število ameriških vojakov v Vicenzi bi se z 2.900 povečalo na 5.000.

Raje v muzeje Nemci trikrat pogosteje hodijo v muzeje kot v gledališča. Leta 2006 so našli slabe 103 milijone obiskovalcev muzejev in okoli 35 milijonov obiskovalcev gledališč. Med zveznimi deželami je na vrhu seveda Berlin z velikimi muzeji in 3,5 obiska na prebivalca, po obisku gledališč pa mesto muzikalov Hamburg z 238 obiski na 100 prebivalcev. V povprečju gredo štirje od desetih Nemcev v gledališče

enkrat na leto. Število obiskov muzejev in gledališč je v Nemčiji med letoma 2002 in 2006 ostalo približno enako. Pri obiskih muzejev, gledano na prebivalca, se je za mestnimi deželami Berlin in Bremen uvrstila nižinska Saška. Na repu te skale sta pristala Hessen in Posarje.

Vojaki v mestu Italijanski vojaki so začeli pomagati pri zagotavljanju varnosti v italijanskih mestih. Za začetek so jih namestili v pet večjih mest – Rim, Milano, Neapelj, Padovo in Verono, če bodo rezultati uspešni, jih bodo napotili še v druga mesta. Sicer pa bodo vojaki v naslednjih šestih mesecih skrbeli za varnost institucij in stavb. S

tem bodo razbremenili policijo, da bo lahko več sil namenila za patroliranje po ulicah. Napotitev vojakov za potrebe varovanja v mestih je italijanska vlada sprejela v okviru varnostnega svežnja za boj proti kriminalu in nezakonitemu priseljevanju.

Še več sankcij Ameriški predsednik George Bush je podpisal

TUJI TISK

The New York Times

Grški računalnik

Ko so natančno proučili čudež starogrške tehnike, ki se je ohranil do današnjih dni in se imenuje antikitski mehanizem, so znanstveniki odkrili, da ta naprava ni napovedovala samo Sončevega gibanja, ampak je bilo z njo mogo-

če tudi urejati koledar in izračunavati štiriletne cikle olimpijad. Ideja za tak instrument se je rodila v korintskih kolonijah, morda v Sirakuzah na Siciliji. Dalo bi se sklepati, da je imel prste zraven celo Arhimed, ki je živel v Sirakuzah in je izumil tudi planetarij za izračunavanje premikov Lune in takrat znanih planetov, napisal pa je tudi knjigo o astronomskih zakonitostih, ki pa se žal ni ohranila. Prej so antikitski mehanizem, ki ga sicer imenujejo tudi prvi analogni računalnik in so ga našli pred sto leti na krovu ladje, ki se je potopila blizu otoka Antikitera, povezovali z Rodosom in astronomom Hiparhom, ki je raziskoval odklone v Lunini orbiti.

Le Mode

Spolitizirani praznik

Rusko-ukrajinska napetost se je prenesla na cerkveno podlago. Med 25. in 27. julijem so v Kijevu praznovali 1020. obletnico pokristjanjenja Kijevske Rusije, ki se je teritorialno raztezala na ozemlju današnje Ukrajine in Rusije. Prav

zato sta v ukrajinsko prestolnico prispela patriarh ruske pravoslavne cerkve Aleksej II. in konstantinopelski patriarh Bartolomej I. Njun obisk je bil za državo, kjer je večina prebivalstva pravoslavna in kjer je pravoslavna cerkev od osamosvojitve Ukrajine doživela že dvojni razkol, več kot simboličen. V Ukrajini delujejo kar tri pravoslavne cerkve: ena spada pod moskovski patriarhat, druga pod kijevski, tretja, avtokratska, pa se naslanja na zahodne države. V Ukrajini religiozno vprašanje morda še bolj kot vprašanje jezika odraža probleme, povezane z nacionalno identiteto, saj so pravoslavne cerkve, posebej moskovska in kijevska, v Ukrajini med seboj sprte.

zakon, s katerim ZDA razširjajo sankcije proti vojaškemu režimu v Mjanmaru. Gre za prepoved uvoza rubinov in drugih dragih kamnov v ZDA. Ameriško finančno ministrstvo je prav tako zamrznilo premoženje v ZDA desetim mjanmarskim podjetjem. Bushu je ob podpisu stala ob strani prva dama Laura Bush, ki si aktivno prizadeva za opozarjanje na krivice v Mjanmaru, kjer se že od leta 1962 na oblasti vrstijo vojaški režimi. Zadnji je prišel na oblast leta 1988, potem ko je nasilno zatrl demokratične demonstracije. Mjanmar pridobi 90 odstotkov vseh svetovnih zalog rubinov, režim pa ohranja na oblasti tudi trgovina z drugimi dragimi kamni. Največ jih prodajo na Kitajsko.

Papež na počitnicah Papež Benedikt XVI. si je za letošnje dvotedenske počitnice izbral Južno Tirolsko, natančneje mesto Bressanone na severu Italije, ki ga je v času, ko je bil še

kardinal v Münchnu, pogosto obiskoval. Da bi ga ob njegovem prihodu pozdravili, se je na ulicah Bressanona zbralo več sto ljudi. Papež je bil vidno zadovoljen in jim je vrnil pozdrav tako v italijanščini kot v svojem maternem jeziku, nemščini.

Baby boom Na Kitajskem so se v razmiku 14 ur skotile štiri pande, kar je pravi baby boom za to ogroženo živalsko vrsto. V centru za pande v mestu Čengdu na jugozahodu province Sečuan, kjer skrbijo za razmnoževanje in preučevanje pand, je najprej devetletna Qiyan skotila dvojčici. Le eno uro pozneje je mladiča skotila še osemletna Čenggong, naslednji dan pa še prav tako

osemletna Zhuzhu. Po mnenju kitajskih strokovnjakov v divjini živi približno 1.600 pand, večina jih živi v provincah Sečuan, Shanxi in Gansu, v ujetništvu pa jih ta čas vzgajajo približno 180.

Bogastvo

Hitro rastoča letalska družba Emirates Airlines s sedežem v Dubaju je v Airbusovi tovarni v Hamburgu slovesno prevzela prvo od skupno 58 naročenih največjih Airbusovih letal A 380. Hkrati je napovedala, da je podpisala pogodbo za nakup dodatnih 60 drugih letal tega evropskega proizvajalca. Njihovo prvo letalo A 380 s sedeži za 489 potnikov naj bi s 1. avgustom začelo leteti na liniji Dubaj–New York. Airbus je doslej izročil že dve letali A 380, obe letalskemu prevozniku Singapore Airlines. Ta je letali prevzel oktobra lani in januarja letos v Airbusovi tovarni v francoskem Toulousu, letita pa na linijah Singapur–Sydney in Singapur–London. Družba Emirates Airlines je imela v zadnjih letih visoko rast na račun ugodnih cen, velikih naložb, ki temeljijo na naftnem bogastvu Združenih arabskih emirats, in okleščenih stroškov dela. Družba svojo delovno silo najema po vsem svetu – njeni piloti so po državljanstvu iz kar 83 držav.

VIR: STA

TUJI TISK

Die Zeit

Druga plat

Novo zdravilo opazno povečuje vzdržljivost laboratorijskih miši, znanstveniki pa se bojijo, da se bodo zlorabe tega sredstva pojavila že na olimpijskih igrah v Pekingu. Kalifornijski znanstveniki so odkrili snov, ki navadne laborato-

rijske miši spreminja v neutrudne maratonce v vrtenju kolesca. Pravzaprav gre za dve zdravili, ki sta bili najprej namenjeni za zdravljenje mišične atrofije in debelosti. Posebne snovi se vključijo v procese mišičnega tkiva in spremenijo celo aktivnost določenih genov. Posledično začnejo mišične celice namesto sladkorja za izvor energije uporabljati maščobne kisline in si s tem povečujejo kapaciteto celo za toliko, da so tudi znanstveniki začuden. Eno od sredstev brez kakršnega koli treninga poveča vzdržljivost za več kot 40 odstotkov česar do sedaj niso opazili pri nobenem preparatu. To dejstvo so sanje vsakogar, ki se mu ne ljubi trenirati, a za zdaj še ne vedo, kako to vpliva na ljudi.

Mignews

Orwellov dnevnik

Dnevnik angleškega pisatelja Georgea Orwella, ki ga je pisal med drugo svetovno vojno, dan za dnem objavljajo kot blog na internetu. Tako so se odločili administratorji spletne strani za Orwellovo nagrado. Prva objava

je bila 9. avgusta letos na strani theorwellprize.co.uk. Datum ni izbran po naključju, 9. avgusta je minilo 70 let, odkar ga je pisatelj začel pisati. Dnevnik, ki ga objavljajo kot spletni blog, je datiran med letoma 1938 in 1942, v njem pa je Orwell opisal svoje potovanje v Maroko, potem ko se je udeležil državljanske vojne v Španiji, ter tudi svoj povratak v Veliko Britanijo. Pisatelja vznemirjajo tako resne kakor tudi vsakdanje teme. »To so zapiski očividca s frontne linije v tridesetih letih, priče brezposelnosti, fašizma, komunizma in različnih pogovorov na to temo,« je dejala Jin Siton, direktorica Orwellove nagrade, ki jo podeljujejo za literaturo o politiki.

INTERVJU

Dr. Dimitrij Rupel

Del slovenske politike se godi v navidezni resničnosti

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Dr. Dimitrij Rupel je eno najbolj prepoznavnih imen v slovenski politiki. Rodil se je leta 1946 v Ljubljani, po diplomii iz primerjalne književnosti in sociologije pa je leta 1976 dosegel doktorat iz socioloških znanosti na univerzi Brandeis v Bostonu. Pozneje je predaval na nekaterih tujih univerzah, sicer pa se je ukvarjal predvsem s pisateljskim, publicističnim in uredniškim delom. Bil je tudi med ustanovitelji in uredniki Nove revije ter avtorji nacionalnega programa, ki je bil objavljen v 57. številki Nove revije. Leta 1989 je ob ustanovitvi Slovenske demokratične zveze postal njen prvi predsednik, leto dni pozneje pa je po prvih demokratičnih volitvah postal zunanji minister v Demosovi vladi. Pozneje je bil poslanec v državnem zboru, župan Ljubljane in veleposlanik v Washingtonu. Leta 2000 se je na povabilo tedanjega premierja dr. Janeza Drnovška ponovno vrnil v politiko kot zunanji minister.

Počasi se izteka vaš štiriletni mandat zunanjega ministra v vladi Janeza Janša. Kako bi na kratko ocenili skoraj štiri leta dolgo obdobje? Kot minister ste začeli delati v začetku decembra 2004.

Mislim, da je bilo to izjemno zanimivo, srečno in plodno obdobje za Slovenijo. Veseli me, da smo v tej vladi to obdobje preživel v skladu s svojimi pričakovanji ali celo presegli svoja - pa tudi tuja - pričakovanja. Mandat sem začel s predsedovanjem OVSE (2005), končujem ga kot predsednik Sveta EU (prvo polletje 2008). V imenu EU sem se recimo udeležil srečanja zunanjih ministrov skupine G8 v Kijotu. V času predsedovanja EU smo prepričali 26 držav glede mandata za nov sporazum med EU in Rusijo, glede Kosova in Srbije. V tem mandatu smo dosegli vabilo v OECD in se uveljavili v EU kot sredozemska in srednjeevropska država ... Slovenija je tako članica srednjeevropske skupine, ki se imenuje *Strateško partnerstvo*, kot tudi sredozemske skupine, ki se imenuje *Oljna skupina*. V prvi skupini so poleg Slovenije še Avstrija, Češka, Madžarska, Poljska in Slovaška, v drugi je deset obmorskih držav, od Bolgarije, Cipra, Francije in Grčije do Italije, Malte, Portugalske, Romunije, Španije in Slovenije. Skratka, tesno sodelujemo s

srednjeevropskimi in sredozemskimi državami, našli smo svoje mesto. To je glede na preteklost velik premik. Slovenija je bila nekoč ujeta v Jugoslavijo, v njej se je povezovala v glavnem z balkanskimi in slovanskimi državami. Tu vidimo, da smo se glede povezav in zavezništov bistveno premaknili, kar nam je v korist. Hkrati pa smo v teh štirih letih doživeli veliko težav, ker se je Slovenija končno oddaljila od preteklosti, stopila na novo pot, zapustila stare modele in neuporabne usmeritve, od socializma in neuvrščenosti pa vse do povezav z Balkanom. Danes gre za to, da se Balkan približa Evropi, ne da bi se mi prilagajali starim ideologijam in nižjim standardom! Skratka, zaradi teh sprememb smo - v nekaterih slovenskih krogih - doživeli veliko kritik in napadov, bilo je precej polemik. Vendarle je na koncu rezultat izjemno pozitiven, Slovenija je sedaj na novi oziroma na pravi poti.

Kako bi sicer orisali odnose znotraj vlade glede na to, da ste bili minister že v prejšnjih vladah? Leta 2004 ste bili, potem ko ste nastopili na javni tribuni Zbora za republiko, odslovljeni iz vlade.

Glejte, morda je to dobra priložnost, da nekaj rečem o tem. Leta 2001 me je v vlado povabil Janez Drnovšek. Ne morem se pritožiti glede sodelovanja z njim. Vendar je sredi mandata prišlo do spremembe. Kot veste, je Drnovška, ki je bil izvoljen za predsednika države, zamenjal Rop. To ni bila več ista vlada in ista politika. Začele so se težave. Skušal bom biti čim manj polemičen, vendar sem v tisti situaciji doživel precej stresov in neprijetnosti. Spomnite se silovitega napada gospoda Penka in gospe Cerarjeve name zaradi načrta o ustanovitvi diplomatske akademije, ki je očitno ogrožal nekatere fevde. Zadeva je bila tudi smešna, saj se v resnici ni nič zgodilo. Hoteli so me kaznovati zaradi namena. Velik del slovenske politike se godi v navidezni resničnosti. Ker ni šlo drugače, so naši nasprotniki začeli vojno z dejstvi, to se pravi, da so lagali. To je bilo vse koordinirano in blagoslovljeno z vrha. Gotovo se tedaj nisem dobro počutil. Tista vlada mi ni bila posebej pri srcu in mislim, da je Rop delal napake. LDS (ka-

tere član sem postal po združitvi nekdanje Liberalnodemokratske stranke z demokrati) se je vse bolj nagibala v »levo«, to se pravi v smer nekdanjega komunističnega režima. Na to sem opozarjal na sestankih stranke. Povedal sem, da v LDS vse bolj prevladuje miselnost stare ZSMS. O tem sem javno govoril in bil kritičen do predsednika vlade. Ko je LDS razpadla, se je pokazalo, da sem imel prav. Zbor za republiko pa je bil mišljen kot alternativa tisti politiki. Bolj kot LDS me je zanimala država. Ko me je Rop izključil iz vlade, so se potrgale še zadnje vezi s to ekipo. Spomine na tisti čas sem popisal v knjigi *Prevzem zgodbe o uspehu*. Ničesar ne obžalujem, kajti to, kar se je zgodilo, se je moralo zgoditi.

Kako pa bi odgovorili tistim, ki pravijo, da ste nekakšen »večni« minister in človek za vse politične opcije?

To oceno, ki pomeni, da sem sposoben sodelovati v različnih ekipah, jemljem kot kompliment, čeprav sem bil na položaju ministra, če seštejete vse mandate, vsega okrog 10 let. Slovenija je imela tudi druge zunanje ministre, katerih portreti so razstavljeni v sprejemnici MZZ: Peterleta, Thalerja, Kračuna, Frleca in Vajgla. Dejansko sem sodeloval s štirimi predsedniki vlade: Peterletom, Drnovškom, Ropom in Janšo. Če dobro premislite, boste ugotovili, da so si bile ekipe kljub različnim kombinacijam podobne. Začetna Demosova in najnovejša Janševa vlada sta v bistvu enaki. Prva Drnovškova vlada (1992), v kateri so bili poleg mene tudi Bavčar, Janša in Pučnik, je bila prehodna, v naslednjo (1993-1996) pa je Drnovšek sprejel velik del Demosa, vendar brez demokratov. V vlado sem se vrnil spet po osmih letih, vendar le za kratek čas, saj je leta 2000 nastala Bajukova vlada. Edina »napačna« vlada je bila Ropova, v njej pa sem vztrajal - od leta 2003 do izključitve leta 2004 - iz prepričanja, da moram storiti vse, kar je v moji moči, da dosežemo članstvo v Nato in EU. Leta 2003 smo, kot se boste spomnili, doživeli usoden pozitivni referendum. Sicer pa Kučanu, ki je bil na oblasti vsaj 30 let in ki je bil celo predstavnik jugoslovanske komunistične opcije, nihče ni rekel, da je večni ►

► predsednik. Tudi Drnovšku ni nihče rekel, da je večni predsednik. Tako da je to zbadanje brez pomena. Jaz si štejem v veliko čast, da sem uspel voditi zunanjo politiko v usodnih časih. Danes vodi vlado ekipa, ki je Slovenijo pripeljala v neodvisnost in do mednarodnega priznanja. Od leta 1990 do danes sem se seveda marsičesa naučil in tudi spremenil kakšno mnenje, vendar nisem spremenil svojega prepričanja in politike. Vedno sem si prizadeval, da bi bila Slovenija čim bolj uspešna. In to se je še kar posrečilo.

Letošnje leto je minilo v znamenju slovenskega predsedovanja Evropski uniji. Lahko poveste kaj o dolgoročnih posledicah predsedovanja Evropski uniji? Je Slovenija v zunanjepolitičnem smislu ob koncu predsedovanja enaka kot na začetku?

Veste, zaradi predsedovanja Evropski uniji se položaj Slovenije ni spremenil iz belega v črno ali iz črnega v belo. Ni bila kakšna drastična sprememba. Predsedovanje EU je pač naraščanje pomena Slovenije v Evropi in svetu.

sem članek v The Economistu, ki je sicer zelo kritičen do EU, vendar je pohvalil slovensko politiko do Zahodnega Balkana. Hipoteza pri podpisu sporazuma s Srbijo je bila pravilna: v Srbiji so zmogle proevropske sile, prišlo je do močnejšega sodelovanja z mednarodnim sodiščem v Haagu.

Na Zboru za republiko julija letos ste dejali, da je Slovenija s predsedovanjem Evropski uniji doživela svoj zgodovinski vrhunec. Ali to morda pomeni, da ne more doseči ničesar več?

Govoriti o tem, da Slovenija ne more ničesar več doseči, zelo spominja na tezo o »koncu zgodovine«, ki jo je lansiral Francis Fukuyama. Menim, da ni nobenega konca zgodovine in da bo Slovenija dosegla še marsikaj. Naslednje leto Slovenijo čaka predsedovanje Svetu Evrope, kar sicer ni tako izpostavljena vloga. Poglejte, mi smo v preteklih letih začrtali traso, nato smo se lotili gradbenih del, mostov in tunelov, zdaj nas čaka še veliko drobnega dela z vinjetami, urejanjem prometa, s fino povr-

teba še razviti. Po uveljavitvi Lizbonske pogodbe pa bo treba začeti graditi na področju evropske diplomacije. Kot veste, Lizbonska pogodba predvideva skupno »zunanjo službo«. Treba se bo pripraviti, da bodo Slovenci dosegli primerne položaje v tej službi.

Med zunanjepolitičnimi dogodki, ki so zaznamovali obdobje slovenskega predsedovanja, je tudi osamosvojitev in priznanje Kosova. Kosovo kot samostojno državo je priznala tudi Slovenija. Je ta poteza ogrozila slovensko-srbske odnose?

To, da je Slovenija priznala Kosovo, ni nič izjemnega. Enako je ravnalo še devetnajst članic EU. EU je tako rekoč v celoti priznala Kosovo. Treba je poudariti, da se naši odnosi s Srbijo niso poslabšali. Srbi nam danes priznajo, da smo jim pomagali pri sporazumu o pridružitvi in stabilizaciji. Evropska unija je to, kar je storila s Kosovom, tudi napovedovala.

V zvezi s Srbijo je v zadnjem času sporna tudi novela uredbe srbske vlade o zaščiti premoženja delov podjetij s sedežem na ozemlju nekdanjih republik SFRJ.

Ta uredba je morda še zadnji ukrep prejšnje vlade pod vodstvom Vojislava Koštunice. Tu ne gre samo za Slovenijo, pač pa gre za sukcesijsko zgodbo, ki se tiče vseh bivših jugoslovanskih republik. Ta zgodba se ne odvija, kot bi se morala. Pa ne zaradi Slovenije, ampak zaradi Srbije, ki dolgo časa ni priznala, da je Jugoslavija razpadla, in se zato ni udeleževala sukcesijskih razprav. Ta uredba je povezana z zakonom iz začetka letošnjega leta. Mi smo proti temu zakonu protestirali in opozarjali, da ni v skladu s sukcesijskim sporazumom in mednarodnimi obveznostmi, ki iz tega izhajajo. Ta zgodba se bo še nadaljevala, vendar upam, da se bo kmalu uspešno končala. Včeraj sem dobil seznam srbskega premoženja v Sloveniji. Menim, da morajo za vse veljati enaka pravila in ne dvomim, da se bomo o tem sporazumeli. Nekateri tudi slabo poznajo zadevo in morda malce pretiravajo. Predstavniki ministrstva so dovolj podrobno pojasnili naša stališča v medijih. Res pa je, da so sedaj dopustili, kar terja dodatno potrpežljivost.

Srbija je v zvezi s približevanjem članstvu v Evropski uniji naredila velik korak naprej, ko je aretirala in haaškemu sodišču izročila nekdanjega voditelja bosanskih Srbov Radovana Karadžića ...

To je bil pogoj, da lahko sploh začne veljati sporazum o pridružitvi in stabilizaciji. Pot v EU pa se bo začela tedaj, ko bo Srbija izpolnila vse pogoje. So še drugi kandidati za haaško sodišče. Kot veste, mora vsaka država, ki kandidira za članstvo v EU, izpolniti mnoge pogoje in za to potrebuje nekaj let. Jaz verjamem, da je Srbija sposobna uspešno skleniti ta pogajanja.

Danes vodi vlado ekipa, ki je Slovenijo pripeljala v neodvisnost in do mednarodnega priznanja.

To naraščanje se je začelo z našo osamosvitvijo leta 1991, se okrepilo leta 2004 z vstopom v EU in Nato in se krepilo, ko smo prevzeli še nekatere višje obveznosti. Predsedovanje je Sloveniji dvignilo »rating« in omogočilo boljši dostop, predvsem v odnosu do vodilnih držav EU. Kot sem povedal, Slovenija deluje kot članica EU v okviru različnih svetov in tako naprej, medtem ko je bila v času predsedovanja izenačena z vodilnimi državami EU. Tedaj je bila namreč naša moč podeseterjena, mnogo večja kot pred tem. Uspehi govorijo sami zase. Bral

šino, varnostjo, črpalkami, restavracijami ... Treba bo tudi položiti vse račune. Zdaj je treba veliko več pozornosti kot doslej posvetiti vprašanjem regionalnih povezav v Evropski uniji in na njenem robu. Pred sabo imamo nekaj sitnih problemov s Hrvaško in ostalimi državami nekdanje Jugoslavije, predvsem glede sukcesije. Vprašati se moramo tudi, kaj država najbolj potrebuje. Po mojem mnenju potrebuje spodbude na gospodarskem področju. Na zunanjem ministertvu imamo oddelek za gospodarsko diplomacijo, ki ga je

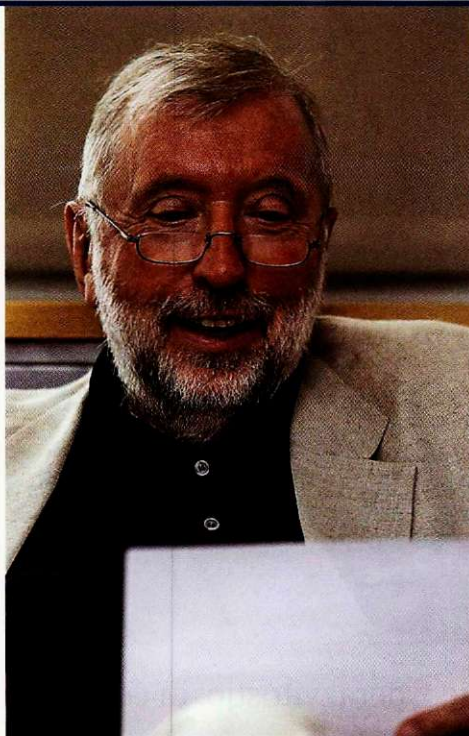
Kako pa komentirate odzive na Karadžićev izročitev? V Srbiji zaradi tega celo grozijo predsedniku Borisu Tadiću, češ da ga lahko doleti podobna usoda kot ubitega Zorana Đinđića ...

Menim, da je Srbija v zadnjem času naredila pomembne korake v smeri pravne države evropske usmeritve. Ta usmeritev gre na živce določenemu številu ljudi, podobno kot pri nas. Tako da je logično, da obstajajo odpori in da imamo opravka tudi z grožnjami. Srbija je ne nazadnje v zadnjem času doživela veliko pretresov. Situacija v Srbiji seveda ni preprosta, to je namreč država, kjer še vedno obstajajo elementi, ki so pripeljali do vojne. Ljudje, ki so to povzročili, so še vedno živi. Težko jih je prepričati, da je evropska pot tudi prava pot. Vendar pa upam, da se kaj takega, kot se je zgodilo z Đinđićem, ne more več ponoviti.

Med žgočimi temami so tudi odnosi s Hrvaško, predvsem v zvezi z neurejenim mejnim vprašanjem. Kljub rešitvi zapleta ob Dragovnji z zapornicami ostaja problem razmejitve nerešen. Ali to štejete kot osebni neuspeh ali je to morda neuspeh sosednje države?

Na to vprašanje si znate sami odgovoriti. Ne vem, zakaj bi bil to osebni neuspeh. Mi smo uspeli obdržati odnose med Hrvaško in Slovenijo na neki dostojni ravni, kljub težavam. Ponovil bom to, kar sem že večkrat rekel: gospodarsko sodelovanje med Slovenijo in Hrvaško je odlično, obstaja blagovna menjava v vrednosti nekaj več kot 2 milijardi evrov. Milijon Slovencev hodi na dopust na Hrvaško. Slovenija veliko investira na Hrvaškem. Torej smo nekako obsojeni drug na drugega. Imamo pa nerešenih nekaj problemov. Glavni problem je meja, še zlasti meja na morju. Slovenija je glede meje na morju in kopnem ves čas po osamosvojitvi zelo aktivna, dajala je predloge, rešitve, med drugim tudi sporazum Drnovšek-Račan, ki ga je Hrvaška najprej sprejela, nato pa zavrnila. Sedaj smo pred tem, da zadevo predamo tretjemu, tj. arbitraži. Slovenija je hrvaški strani povedala, da želi problem meje rešiti še pred vstopom Hrvaške v EU. Če je treba rešiti mejno vprašanje pred vstopom v EU, bo treba pohiteti in najti to rešitev. Če bi bilo treba predolgo čakati na arbitražo ali razsodbo mednarodnega sodišča, lahko še enkrat poskusimo s sporazumom Drnovšek-Račan. Vendar ne smemo popustiti, ampak mora biti problem dokončno rešen še pred vstopom Hrvaške v EU.

Omenili ste sporazum Drnovšek-Račan. Kaj je po vaše temeljni nacionalni interes pri slovensko-hrvaški meji v Istri? Civilnodružbene institucije opozarjajo, da bi morala državna meja potekati po še vedno veljavni stari meji občine Piran po sredini Savudrijskega polotoka.

ceduro, ki se je nadaljevala v državnem zboru in v državah sprejemnicah. Ta procedura še ni dosegla predsednika republika. Če sem dobro informiran, naj bi si predsednik republike želel, da bi prišlo do imenovanja nekaterih veleposlanikov pozneje. Jaz ne vidim kakšnega posebnega problema. Ko bodo prišli dokumenti na predsednikovo mizo za podpis, se bo predsednik odločil. Ne poznam nobenega predsednika države v Evropi, ki bi na pamet zavračal podpise listin, ki izhajajo iz pravno korektnih procedur drugih državnih organov. Saj delamo za isto državo! Predsedniku države smo pred obravnavo na vladi predstavili kandidate in ni imel do njih nobenih resnih pomislekov. Res je tudi, da je vlada pravzaprav odlašala z imenovanjem veleposlanikov, saj smo tistim, ki jih je predlagala prejšnja vlada, podaljševali mandat zaradi predsedovanja Evropski uniji.

Je takšna poteza tudi posledica dejstva, da je med kandidati tudi nekdanji direktor

Ne poznam nobenega predsednika države v Evropi, ki bi na pamet zavračal podpise listin, ki izhajajo iz pravno korektnih procedur drugih državnih organov.

Spomnili se boste, da smo Hrvatje in Slovenci leta 1991 v svojih ustavnih dokumentih zapisali, da bo državna meja med državama tam, kjer je bila prej republiška meja. Kje je bila doslej republiška meja, se ve. Kjer se pa ne ve, je to mogoče ugotoviti. Obe državi sta se strinjali, da je za razmejitve treba upoštevati stanje na dan 25. junija 1991. Resno vprašanje pa je, kako postaviti mejo na morju, da bo Slovenija ohranila teritorialen dostop do odprtega morja. Druga vprašanja so manj bistvena. Dostop do odprtega morja je naš temeljni strateški interes. Ne poznam nobene stranke, ki bi od tega odstopila. Na tej konceptualni ravni so zadeve rešene in so jasne. Želim si, da bi tiste organizacije civilne družbe razumele, da je treba nastopati enotno, kajti neenotnost slabi naše pozicije. Razumem, da bi rade za Slovenijo naredile čim več. So pa seveda tudi posamezniki, ki so manj dobronamerni in jim ne gre za rešitev vprašanj, ampak želijo probleme izkoristiti za politično promocijo in osebne ambicije.

Vrniva se k domačim temam. Nedavno so mediji izpostavili konflikt med vami in predsednikom države zaradi imenovanja veleposlanikov, saj naj bi bil predsednik države podpis odloka o imenovanju zadržal do volitev. Se vam zdi to primerno?

Najprej bi rad kar najbolj energično zanimal, da je prišlo do kakršnega koli konflikta. Nobenega konflikta ni. Vlada je začela pro-

Sove Matjaž Šinkovec? Zaradi slednjega se je odzvala tudi opozicija.

Jaz verjamem, da so vam razmere v slovenskih medijih dobro znane in da mediji večinoma navijajo za opozicijo. Dokler je bila le-ta na oblasti, so seveda navijali za oblast. Mediji so večinoma pod kontrolo opozicijskih strank in delajo, kar jim naročijo v njihovih forumih. Kar se tiče Šinkovca, ga spoštujem, bil je naš prvi veleposlanik v Londonu in pozneje dolgo let veleposlanik pri Natu, uživa veliko zaupanje pri svojih kolegih in bi bil dober veleposlanik. Vendar ga ne mislim omenjati v zadevi, ki ste jo izpostavili. Zakon mi namreč ne dovoljuje javnega izrekanja o kandidatih za veleposlanike, dokler ne pridejo agremeni iz držav sprejemnic. Kljub temu pa bi Šinkovec lahko postal veleposlanik kjer koli.

Boste na jesenskih volitvah kandidirali za poslanca?

To je mogoče.

In če ne boste izvoljeni za ministra ali poslanca, kje vidite svoje mesto? V diplomaciji, morda na univerzi?

Zahvaljujem se vam za vašo skrb, vendar mislim, da je nepotrebna. Kot veste, me čaka stalna zaposlitev na zunanjem ministrstvu, sicer pa imam veliko ponudb za predavanja na različnih univerzah. Moj prvi poklic je seveda profesura.

Tajkunstvo se dejansko povezuje z nerazvitostjo, in če hoče Slovenija opraviti s to nerazvitostjo, mora ta problem rešiti.

► **Kaj sicer pričakujete od volitev glede na to, da se obeta veliki dvoboj med Janševo SDS in Pahorjevo SD?**

Zelo bi me veselilo, če bi šlo za takšen dvoboj. Najbrž ne dvomite, za katero stran bi se opredelil v tem dvoboju. Na žalost pa pri nas nimamo večinskega sistema, zato nimamo dvoboja največjih strank, ampak imamo mnogoboj vseh mogočih strank zoper vse mogoče stranke. Koalicije so tako odvisne od pogajalskih spretnosti predstavnikov strank, ne od tega, kdo je zmagovalec. Pri nas se na dan volitev ne ve, kdo je zmagovalec volitev. Drugod se ve, pri nas pa je vse odvisno od koalicijskih pogajanj.

V predvolilni boj se je vmešal tudi nekdanji predsednik države Milan Kučan, ki je do sedanje vlade zelo kritičen. Mnogi analitiki – tudi s tranzicijske levice – pa svarijo, da Kučan s prevelikim angažiranjem svoji politični opciji dela medvedjo uslugo. Menite, da lahko Milan Kučan vpliva na izid volitev?

Milan Kučan pogosto preseneča, vendar me ne bi presenetilo, če bi se on še bolj angažiral v tem predvolilnem boju. Sicer pa mislim, da bi morali nekako preseči politiko, ki jo predstavlja Kučan: Jugoslavija, socializem, tranzicija, tajkuni ... Mislim, da to niso zmagoviti simboli. Vsaj upam, da niso.

Kučana so v preteklosti mnogi povezovali s t. i. paradržavo, torej mrežo neformalnih povezav med politiko, gospodarstvom in mediji. Ste morda to imeli v mislih, ko ste na Zboru za republiko omenjali »globoko državo«?

»Globoka država« je izraz, ki ga uporabljajo v Turčiji. Z veseljem ugotavljam, da tudi v

Turčiji globoka država nima več take moči, kot jo je imela nekdaj. Turško ustavno sodišče ni prepovedalo stranke, ki je zmagala na volitvah, tako da ta stranka ni doživela blokade globoke države. Pri nas je situacija nekoliko drugačna. Morate vedeti, da je ta prelom, o katerem sva govorila malo prej, usoden in pomemben. Marsikoga je prizadel in marsikdo se je čutil ogroženega. Pravi paradoks pa je, da se je ta ogroženost povežala s finančno in gospodarsko močjo in da imamo precej asimetrično situacijo. Tisti, ki so nekoč najbolj zaničevali kapitalizem (in demokracijo), niso postali filantropi in samaritani, ampak so se dokopali do velike gospodarske in finančne moči, tudi s pomočjo državnih bank. To je velik problem, ki me skrbi. Zato sem o tem govoril na Zboru za republiko. Jaz spoštujem bogastvo in ne nasprotujem bogastvu, ki je rezultat dela, prizadevanja, iznajdljivosti, pameti in tako naprej. Zgodbe, ki jih v teh dneh poslušamo o t. i. tajkuni, pa presegajo običajno domišljijo in jih na Zahodu ne najdete. O tajkunstvu se dejansko povezuje z nerazvitostjo, in če hoče Slovenija opraviti s to nerazvitostjo, mora ta problem rešiti. V Rusiji imajo ta problem, ravno tako na Balkanu. Slovenija tega problema ne bi smela imeti.

Izraz »globoka država« spominja na »globoka grla«, s tem pa ste imeli opravka ob objavi dokumentov zunanjega ministrstva pred nekaj meseci v Dnevniku ...

O tem sem že nekaj rekel, tako da ne bi rad ponavljal. Nikoli ne bomo izvedeli, kdo je ta dokument spravil ven in uporabil za takšne ali drugačne namene, ker nam je pooblaščenka

preprečila preiskavo. In najbrž je bil njen nastop namenjen temu, da se prepreči iskanje odgovornih. Toda s tem se da živeti in ta cmok bomo morali požreti. Toda v resnici je šlo za koordinirano akcijo med srbskimi službami oz. političnimi agenti iz Srbije in pa iz Slovenije. Kot veste, je bila objava te t. i. washingtonske depeše najprej napovedana na spletni strani srbskega ministrstva in šele nato v nekem ljubljanskem časniku. Gre za to, da so nekateri v času predsedovanja EU želeli doseči, da bi se Slovenija umaknila iz procesa mednarodnega priznanja Kosova in da bi Evropska unija na tej točki odpovedala. Da je bilo to vseh nekaterim v Srbiji, razumem, ne razumem pa, da je bilo to vseh nekaterim v Sloveniji.

Omenjali ste tudi javnomnenske voditelje in forume, ki »uporabljajo vse sredstva, da bi spodkopali demokratično izvoljeno oblast«.

Kar se tiče forumov in mnenjskih voditeljev, ki se angažirajo politično – dobro, to je pač nekaj, kar se dogaja. Tega ni mogoče preprečiti. Tisto, kar me zanima, pa je, odkod tem ljudem pooblastilo. Jaz imam pooblastilo državnega zbora, da sem minister. Državni zbor нареkuje politiko, podpira vlado ali pa jo razreši. Za vsako svojo potezo se moramo zagovarjati, jo pojasnjevati. Po drugi strani pa imamo privilegiran sloj, ki lahko politično odloča in doseže zelo pomembne učinke v politiki, ne da bi ga za to kdo pooblastil. Jaz nisem rekel, da tega ne smejo delati, ampak želim vedeti, kam spadajo. Je to četrta veja oblasti? Od kod ta oblast nenadoma? V Turčiji vsi vedo, da ima »globoka država« puške, topove in tako naprej. Pri nas pa ni jasno, kdo je kdo. To je moje vprašanje, ne ugotovitev.

Kako sicer gledate na položaj slovenskih medijev? V nekem članku ste omenjali »vojno proti dejstvu«, predlagali ste tudi, da se morajo nezdravi odnosi med mediji in oblastjo končati.

To je zelo težko. Poglejte, v čem je poanta. Imate lahko strankarske medije. Ena stran ima ene medije, druge stran spet svoje. Potem je to razmerje enakopravno. Tako je na primer v Italiji. V Italiji se je pred časom tudi rodila polemika o »par condicio«, torej o enakih pogojih. Pri nas imamo medijsko sceno, ki je 90-odstotno na strani opozicije in ki si z vsemi sredstvi prizadeva, da bi ta opozicija zmagala na volitvah. Pustimo ob strani dejstvo, da je ta scena res brezobzirna in neverjetno domišljava. Ena rešitev bi bila uravnoteženje medijskega prostora. Delna rešitev je bil zakon o RTV. Ali pa to doseči s tem, da se ta poklic medijskih voditeljev profesionalizira in kultivira ... Da se zavedajo nekih profesionalnih pravil. Nisem pa naklonjen strankarskim glasilom: predvsem v času pred volitvami bi morali paziti, da bi bili argumenti za in proti enakovredni. ▮

Z vetrom do nagrad!

Sodelujte v veliki
poletni nagradni igri in
doživite Indijski ocean!

Poiščite več informacij v vašem
izvodu Primorskih novic.

primorske novice
'Besede nam tečejo.'

Simbolika s spomenika mobilizirancem v Kranju

Po sili vojaki v nemški vojski

V. M.

Prisilna mobilizacija Slovencev v nemško vojsko med drugo svetovno vojno spada med hujše okupatorjeve zločine nad slovenskim prebivalstvom. Gre za številčno in pogosto prezrto populacijo žrtev druge svetovne vojne.

Zaradi nerazumevanja razmer in okoliščin, v katerih so nacisti izvajali mobilizacijo, so bili prisilni mobiliziranci po vojni dolgo stigmatizirani kot »švabski vojaki«, skoraj »izdajalci slovenskega naroda«. Temu primerno se je kar nekaj desetletij obnašala tudi slovenska zgodovinska stroka, ki se zelo občutljive teme prisilne mobilizacije ni lotevala. Edino veljavna zgodovina obdobja po letu 1941 je bila komunistična revolucija s svojim partizanstvom.

Literatura nekoč in danes Pomembno prelomnico v raziskovanju usode slovenskih vojakov v nemških uniformah med drugo svetovno vojno je pomenilo leto 1992, ko sta Društvo mobiliziranih Slovencev v nemško voj-

sko 1941–1945 iz Celja in Muzeja narodne osvoboditve Maribor pripravila prvi strokovni posvet o tej temi. Temu so v letih 1994, 1996 in 1998 sledili še trije, leta 1999 pa je izšla še imenitna študija Marije Stanonik (Slovensko pesništvo pod tujimi zastavami) o pesnjenju slovenskih prisilnih mobilizirancev v nemško vojsko. Tudi gorenjski mobiliziranci so pripravili svoj zbornik Mobilizacija Gorenjcev v nemško vojsko 1943–1945 (1999), ki prinaša obilo zanimivega in dragocenega spominskega gradiva; uredil ga je Jože Dežman. Na omenjenih štirih posvetih je bilo s pomočjo zgodovinarjev in pravnikov ter s spomini mobilizirancev odgovorjeno na mnoga vprašanja, zbranega pa je bilo tudi veliko zanimivega spominskega gradi-

va, ki je močno razširilo dosežani spekter vedenja o različnih vidikih prisilne mobilizacije Slovencev v vojsko tretjega rajha.

Če moramo zapisati, da so bili mobiliziranci v nemško vojsko pod komunizmom, vse do leta 1990, nezaželeni, potem velja danes ugotoviti, da je po demokratizaciji izšlo o tej temi že precej zbornikov in tudi nekaj samostojnih knjig spominov, izdanih večinoma v samozaložbi. Če tisti, ki ga je ta tema zanimala, v začetku 90. let ni imel kaj vzeti v roke, danes teh težav gotovo nima več. Namen tega članka je predstaviti nekatere knjige in s pomočjo dobrega poznavalca problematike mobilizirancev opozoriti na nekatere dileme. K sreči te niso več splošnega značaja (odnos do mobilizirancev,

terminologija), ampak teme, kot so ugotavljanje imen ter števila mobiliziranih in padlih.

Zbornik Nemška mobilizacija

Doslej najizčrpnější je gotovo zbornik *Nemška mobilizacija Slovencev v drugi svetovni vojni*, ki ga je leta 2001 izdala Zveza društev mobilizirancev v nemško vojsko 1941–1945 (Celje), uredil Ludvik Puklavec, besedila pa so napisali Marjan Žnidarič, Jože Dežman in Ludvik Puklavec. Mariborski zgodovinar Marjan Žnidarič je podrobno raziskal nemško mobilizacijo na slovenskem Štajerskem med letoma 1942 in 1945. Snov je razdelil v deset poglavij: okupacija in okupatorjevi ponemčevalni ukrepi, državljanstvo, uvedba nemške vojaške obveznosti za Slovence, mobilizacija Slovencev

v nemško vojsko in druge okupatorjeve formacije, odpor Slovencev proti mobilizaciji, slovenski mobiliziranci na bojiščih, slovenski mobiliziranci v ujetništvu, v zavezniških in kraljevih vojaških enotah ter v osvobodilni vojski Jugoslavije, vrnitev v domovino in odhod v emigracijo, prisilni mobiliziranci v novi Jugoslaviji ter prisilni mobiliziranci v samostojni Sloveniji.

Zelo obsežen je prispevek zgodovinarja Jožeta Dežmana (str. 161–541), ki mu je avtor dal dva simbolična naslova: *Niso se predali* ter podnaslov *Preživetvena trma gorenjske generacije 1916–1926*. V njem je skozi številne dokumente, predvsem pa pričevanja in pisma prikazal usode gorenjskih mobilizirancev. Obdelal je mnoga področja vojakovega življenja, od odnosa do nadrejenih do domovine, matere in vere.

V zadnjem delu *Interpretiranja dokumentov* (str. 547–726) je Ludvik Puklavec zbral številne dokumente, povezane z mobiliziranci, od medvojnih do danes, ter jih s kratkimi komentarji pojasnil. Knjiga ima tudi imensko kazalo, zato je poleg informativnosti tudi zelo uporabna.

Pesnik Karel Starc Isti založnik je leta 1999 izdal knjigo *Slovensko pesništvo pod tujimi zastavami*, v kateri je Marija Stanonik z zelo izčrpno študijo (160 strani) predstavila pesnjenje slovenskih prisilnih mobilizirancev v nemško vojsko v drugi svetovni vojni. V drugem delu knjige so objavljeni posamezni avtorji oziroma izbor njihovih pesmi. Če pri partizanskih pesnikih izstopa Kajuh, pri pesnikih protirevolucije pa France Balantič, potem, kot je ugotovila Stanonikova, pri mobilizirancih izstopa Karel Starc, ki je prav tako kot prva dva tragično umrl med vojno. Starc, vpoklican v nemško vojsko 1. oktobra 1942, je umrl neznano kje in kdaj; domnevno 19. avgusta 1943 pri poskusu prebega na rusko stran.

Gorenjski zbornik Jože Dežman je uredil zbornik *Mobilizacija Gorenjcev v nemško vojsko 1943–1945* (376 strani), ki ga je

leta 1999 v Kranju izdalo Združenje mobiliziranih Gorenjcev v redno nemško vojsko 1943–1945. Daljši uvodni Dežmanovi spremni besedi sledi vrsta pričevanj različnih dolžin, ki vsako zase opisuje trpljenje prisilnih mobilizirancev na različnih nemških frontah. Po dolžini izstopajo spomini Janeza Lončarja, zanimiv pa je tudi prispevek Alojzija Žiberta, za katerega bi lahko rekli, da je starosta slovenskih mobilizirancev, v katerem je predstavil prizadevanja mobilizirancev za priznanje žrtev vojne. Žibert je tudi avtor prve ter doslej najpodrobnejše in morda tudi najbolj pretresljive spominske knjige, ki ji je dal naslov *Pod Marijinim varstvom*, ki je izšla leta 1991.

V tujih škornjih Leta 2006 je gorenjsko združenje izdalo knjigo *V tujih škornjih*, v katero je uvodnik napisal dr. Janez Juhant, v njej pa je objavljenih 18 pričevanj mobilizirancev v nemško vojsko. Izpovedno prepričljivi opisi doživetij nas seznani o krutosti vojnega in povojnega časa, spoznamo pred kakšne usodne, neprosto-voljne odločitve so bili postavljeni šele doraščajoči fantje, ki se jim v izjemnih okoliščinah ni dalo izmakniti in ubežati. Čeprav je mnoge dogodke že prekrila patina, so nekateri ostali globoko vtisnjeni v zavesti, ker so bili usodni, pustili so sledi, ki so človeka zaznamovale za vse življenje. Mobilizirancem v nemško vojsko ni bilo lahko. Šli so skozi nepredstavljivo trpljenje na fronti. Ko so se po koncu vojne vračali domov iz ujetniških taborišč, so nekateri doživljali prave kalvarije, preden so prišli do doma. Nekateri niso nikoli prišli do domačega praga, čeprav so prestopili mejo svoje domovine. Izginili so nekje na poti domov. Preživeli mobiliziranci so se po vojni počasi in težko prebijali skozi totalitarni režim. Bili so »švabski vojaki«, so jih pogosto in krivično zmerjali. Pričevanja v knjigi bodo pripomogla, da se vsak seznani z njihovo posebno in težko usodo. Na koncu knjige je objavljen prispevek, v katerem je Peter Jereb prikazal naporno iskanje dokazovanja resnice o nemški mobilizaciji na Slovenskem.

Celjski zbornik Zadnji zbornik Zveze društev mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko je pod naslovom *Resnice v novejši slovenski zgodovini* izšel v Celju leta 2005, uredil pa ga je Ludvik Puklavec. V njem je, kot že naslov pove, zapisanih kar precej kritičnih opazk na nekatere najpomembnejše zgodovinske knjige iz zadnjega obdobja. Njihov avtor je Ludvik Puklavec, povezane pa so s problematiko mobilizirancev. V ospredju sta reprezentativni knjigi *Slovenska kronika*, ki jo je izdala Nova revija, in *Enciklopedija Slovenije*, pa tudi kritične opazke na račun učbenikov zgodovine. V drugem delu zbornika so objavljena nekatera pričevanja mobilizirancev, med njimi so daljši literarizirani spomini Jožeta Lorenčiča, v tretjem dejavnost zveze društev mobilizirancev, v četrtem pa prizadevanje za nekatere pravice, za katere si mobiliziranci že zelo dolgo prizadevajo.

Tu velja omeniti, da so mobiliziranci še pred tem, od leta 1992 do 1998, izdali štiri »skromnejše«, lahko jim rečemo kar »zače-

tn« zbornike, v katerih so objavili številne dokumente in tudi nekaj krajših pričevanj.

Trboveljska knjiga Zadnje knjižno delo, povezano z nemško mobilizacijo na slovenskem ozemlju, sta napisala dva zgodovinarja in je gotovo korak naprej pri obravnavanju te problematike. Pod naslovom *Okupacija, mobilizacija* jo je izdal Zasavski muzej Trbovlje. Okupacijo je opisal Gregor Jerman, mobilizacijo v nemško vojsko pa Andrej Zorko. Knjiga ni pričevanjskega značaja, ampak je zgodovinopisno delo, ki pa se vendar naslanja tudi na pričevanja. Nekateri od mlajših zgodovinarjev se očitno zavedajo, kako pomembna so pričevanja akterjev zgodovinskega dogajanja, če želijo neko obdobje prikazati tudi skozi prizmo človeških usod. Tako je drugi avtor, ki obravnava mobilizirance, uporabil pričevanja Ivana Lindiča, Martina Kralja, Tineta Lenarčiča in Toneta Logarja. V ospredju je Zasavje, predvsem Trbovlje, vendar so mnoge v knjigi opisane teme značilne nasploh za vprašanje nemške okupacije in mobilizacije v Sloveniji. V prvem delu so obdelane naslednje teme: okupacija, uvedba civilne uprave, nacistično raznarodovanje, nemške organizacije, oblike ponemčevanja, vojna v Zasavju in mobilizacija v nemško vojsko. Drugi del je obširnejši, v njem pa je Andrej Zorko obdelal naslednja vprašanja: zaprisego, mobilizacijo, razdvojene družine, vsakdanjik in praznik, uniforme in odlikovanja, odnos med mobiliziranci in partijsko vojsko, žrtve in spomenike ter povojni čas.

Trenutno le ocene števil Andrej Zorko iz Trbovelj, soavtor zadnje knjige, je danes tudi predsednik Zveze društev mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko. Zveza vključuje pet združenj: Združenje mobiliziranih Gorenjcev v nemško vojsko, Društvo mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko iz Maribora (prej iz Celja), Društvo mobiliziranih Slovencev v

Aprila letos so mobiliziranci dobili spomenik tudi v Kranju.

Jože Ogrinec

Leon Kern

Slavko Hribar

Alojz Žibert

► nemško vojsko Posavje (Senovo), Društvo vojaških vojnih invalidov Celje ter Društvo zgodovinske resnice mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko s sedežem v Trbovljah, njen predsednik pa je prav tako Andrej Zorko.

Predsednika Zveze društev mobilizirancev v nemško vojsko Andreja Zorka smo prosili za razjasnitev nekaterih odprtih vprašanj, predvsem v zvezi s številkami mobiliziranih in padlih med vojno.

»V zadnjem času se v dnevnem časopisju vse več piše o prisilnih mobiliziranih v nemško vojsko. To je pozitivno in hvalevredno,« ugotavlja Zorko, »saj se o tej skupini udeležencev druge svetovne vojne desetletja ni skoraj nič pisalo, resnici na ljubo pa v primerjavi s kvantiteto pisanja o slovenskih partizanskih ali slovenskih protikomunističnih enotah še danes ostaja v veljavi takšna praksa. V omenjenih člankih me moti nedoslednost, predvsem kadar se ti dotaknejo števila mobiliziranih. Po zadnjih objavah v časopisih sem prejel tudi več telefonskih klicev eminentnih slovenskih znanstvenikov, ki so me opozarjali na omenjeno nepravilnost. Znanstveno utemeljena je lahko namreč le tista navedba, ki temelji na virih in ki pojasni, kako so navedene številke pridobljene.

Žal moram povedati, da v zvezi s številom mobiliziranih

Slovencev v nemško vojsko ta čas razpolagamo le z ocenami,« pojasnjuje Zorko, »zato je že iz tega naslova kakršno koli navedbo števil brez podrobnejše utemeljitve precej neodgovorno dejanje. Ocene števila mobiliziranih se namreč gibljejo od 20.000 pa vse do 90.000 in več. Takšno odstopanje je, kot sem že večkrat javno poudaril, prava sramota za slovensko zgodovino.

Strokovni pristop Da bi razumeli ta nerazumni razpon, bi se morali kompleksno poglobiti v problematiko prisilne mobilizacije Slovencev. Odgovore je mogoče vsaj posredno poiskati v dokaj obsežni »mobiliziranski« literaturi, ki pa žal širši javnosti ostaja neznana. Če se omejimo le na najpomembnejše, je treba najprej razlikovati med številom nabornikov – potencialnih kandidatov za mobilizacijo in številom dejansko mobilizira-

nih, pri čemer je število slednjih precej manjše od števila prvih. Treba je razlikovati med omejenima dvema kategorijama običajnih števil in med parcialnimi številkami znotraj posameznih pojavnih oblik, npr. številom žrtev. Ločiti je treba med številom mobiliziranih na celotnem slovenskem ozemlju, številom mobiliziranih na Spodnjem Štajerskem, številom mobiliziranih na Gorenjskem in številom mobiliziranih na slovenskem Koroškem. Ne nazadnje je treba natanko opredeliti in upoštevati pojem prisilnega mobiliziranja, ki narekuje, koga zajeti v skupino (ali le Slovence, rojene in mobilizirane v domovini, ali tudi Slovence, mobilizirane ali živeče v tujini, Slovence s celotnega slovenskega etničnega ozemlja, pripadnike nemške manjšine s slovenskega ozemlja itd.).

Spodnja »skrajnost« Kot zadnje, vendar ne najmanj po-

membno, je poznavanje političnega ozadja oblikovanja številčnih ocen. Tako je najnižja številčna meja nedvomno povezana z diktatom politike nekdanjemu režimskemu zgodovino-pisju. Prisilni mobiliziranci so bili namreč nedvomno najštevilčnejša skupina Slovencev pod orožjem v drugi svetovni vojni (tu govorim o borbah, ne simpatizerjih ali aktivistih te ali one v vojno vpletene strani). Na Spodnjem Štajerskem je bila v nemško vojsko mobilizirana celotna populacija moškega prebivalstva med letniki 1908 in 1929, na Gorenjskem in slovenskem Koroškem pa med letniki 1916 in 1926. Iz razumljivih razlogov je bilo nekdanje treba prikazati in držati njihovo število pod 30.000, saj partizanov ni bilo nikoli hkrati pod orožjem več kot 35.000. Ti podatki so še danes za marsikoga po nepotrebnem boleči, zato marsikdo ne želi, da bi se v raziskovanju pojava prisilne mobilizacije kar koli premaknilo naprej.

Gornja »skrajnost« »Ker sem se namenil korektno pojasniti problematiko okrog ocen števila mobiliziranih,« pojasnjuje Andrej Zorko, »moram komentirati tudi drugo skrajno mejo. Številka 90.000 in več je po moji oceni nekoliko pretirana in je posledica nestrokovnega mešanja skupine prisilno mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko in drugih skupin uniformiranih oziroma oboroženih formacij tretjega rajha na Spodnjem Štajerskem, Gorenjskem in Koroškem. Deloma je tendenca po nenehnem poveče-

Ta čas »vodilni« moške združenja mobilizirancev v nemško vojsko: Andrej Zorko, Zdravko Ribnikar, Ludvik Puklavec

vanju števila tudi posledica postavljene odškodninskih zahtevkov do Zvezne republike Nemčije in psihološke želje po priznanju, kar pa oboje žal največkrat izvira prav iz naših organizacij.«

Križ s številkami Doslej se je strokovno lotil vprašanja števila mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko dr. Marjan Žnidarič, ki je na podlagi izračuna glede na število prebivalstva Spodnje Štajerske prišel do števila potencialnih kandidatov za mobilizacijo, ki na Štajerskem znaša 85.648. Nato je z odštevanjem skupin, kot so zaščitenci rajha, tujci, zdravstveno nesposobni, prebivalci izselitvenega pasu ob Savi in Sotli, delavci v posameznih pomembnih panogah v gospodarstvu, prišel najprej do številke 65.712 in nato do 48.830. Nazadnje je na podlagi Steindlove izjave iz maja 1943 ugotovil, da je bilo dejansko mobiliziranih v nemško vojsko na Spodnjem Štajerskem verjetno okrog 28.000 moških. »Kljub visoki strokovnosti prispevka je meni takšna radikalna redukcija pretirana,« je prepričan Zorko, »saj je dokazljivo, da so bile odštete skupine kasneje vsaj delno mobilizirane. Prav tako ni zanesljiva izjava zveznega vodje Steindla, kar je tudi mogoče argumentirati.«

S podobnim postopkom sta se ocene števila mobiliziranih lotila

tudi zgodovinarja Jože Dežman in mag. Marjan Linasi. Prvi je prišel do števila med 9.000 in 10.000 mobiliziranih Gorenjcev, drugi pa do okrog 15.000 mobiliziranih Korošcev, vendar je pri tem upošteval tudi zamejske Slovence.

Zbranih 11.000 imen padlih

Najnatančnejše določene doslej so številke žrtev med mobiliziranci. Te v okviru projekta *Žrtve* popisujejo raziskovalke Inštituta za novejšo zgodovino. Po delnih rezultatih v zborniku, ki sta ga leta 2005 izdala državni svet RS in inštitut, je število padlih mobilizirancev znašalo 9.759, po dodatnih raziskavah in neuradnih podatkih pa se ta številka zdaj giblje okrog 11.000. Raziskovalke so podatke črpale iz gradiva organizacij mobilizirancev in popisa vojne škode, ta čas pa delajo po matičnih knjigah. Podatki, pridobljeni iz matičnih knjig, bodo zanesljivi.

Število mobilizirancev »Da bi odpravili sramoten razpon ocen o številu mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko, smo se v sodelovanju med Muzejem novejšje zgodovine Slovenije in Zvezo društev mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko odločili za večletni projekt *Ugotovitev števila mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko*, katerega cilj je sestaviti

poimensko bazo podatkov,« nam zaupa Andrej Zorko. »Na podlagi te baze, ki nedvomno ne bo dosegla natančnosti posameznika, bomo končno lahko argumentirano govorili o številu dejansko mobiliziranih oseb v nemško vojsko. Sam kot diplomirani zgodovinar že približno dve leti delam na omenjenem projektu. Podatke črpam predvsem iz gradiva organizacij mobilizirancev in nekaterih medvojnih fondov Arhiva Republike Slovenije. Nekateri trdijo, da virov za tak projekt ni, sam trdim nasprotno. Res pa je, da podatki niso zbrani na enem mestu ali morda celo urejeni po transportih, temveč je treba za posamezne spiske ali celo posamezna imena preložiti gore papirja in odpreti na desetine arhivskih škatel. Doslej sem tako zbral spiske z okrog 40.000 imeni posameznikov.«

Med 60.000 in 80.000 Kot nam je še dejal Zorko, v prihodnje pričakujejo tudi pomoč in sodelovanje nekaterih drugih ustanov, med katerimi je posebej

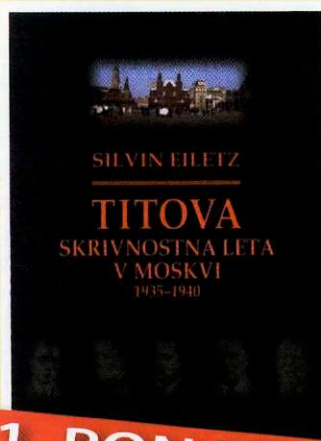
omenil Zgodovinski arhiv Celje, Muzej narodne osvoboditve Maribor in Inštitut za novejšo zgodovino. »Vse omenjene ustanove so že pokazale interes za projekt, vendar do dogovora še ni prišlo. Prav tako kot z domačimi bomo morali navezati stike s tujimi ustanovami, predvsem v Berlinu in v nekaterih drugih nemških mestih, saj utemeljeno domnevamo, da tam hranijo podatke za slehernega mobiliziranega Slovenca, vprašanje je le, v kakšni obliki so ti podatki in kakšna je dostopnost do njih.

Če bi se ob koncu prekršil zoper svojo trditev o neodgovornem ravnanju in bi kljub temu podal oceno, menim, da je najrealneje pričakovati od 60.000 do 80.000 mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko, število padlih pa bi bilo okrog 15.000. Pravi odgovor bo seveda dal uspešno končan projekt, katerega izsledke nameravamo predstaviti v letu 2010,« nam je, poln načrtov, pojasnil predsednik Zveze društev mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko Andrej Zorko. ■

Knjigo dr. Silvina Eiletza

Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940

lahko naročite na uredništvu Demokracije:
Nova obzorja, Mivka 25, 1000 Ljubljana. Tel.: 01/2447-200.

Avtor knjige dr. Silvino Eiletz

1. PONATIS

RADIO OGNJIŠČE

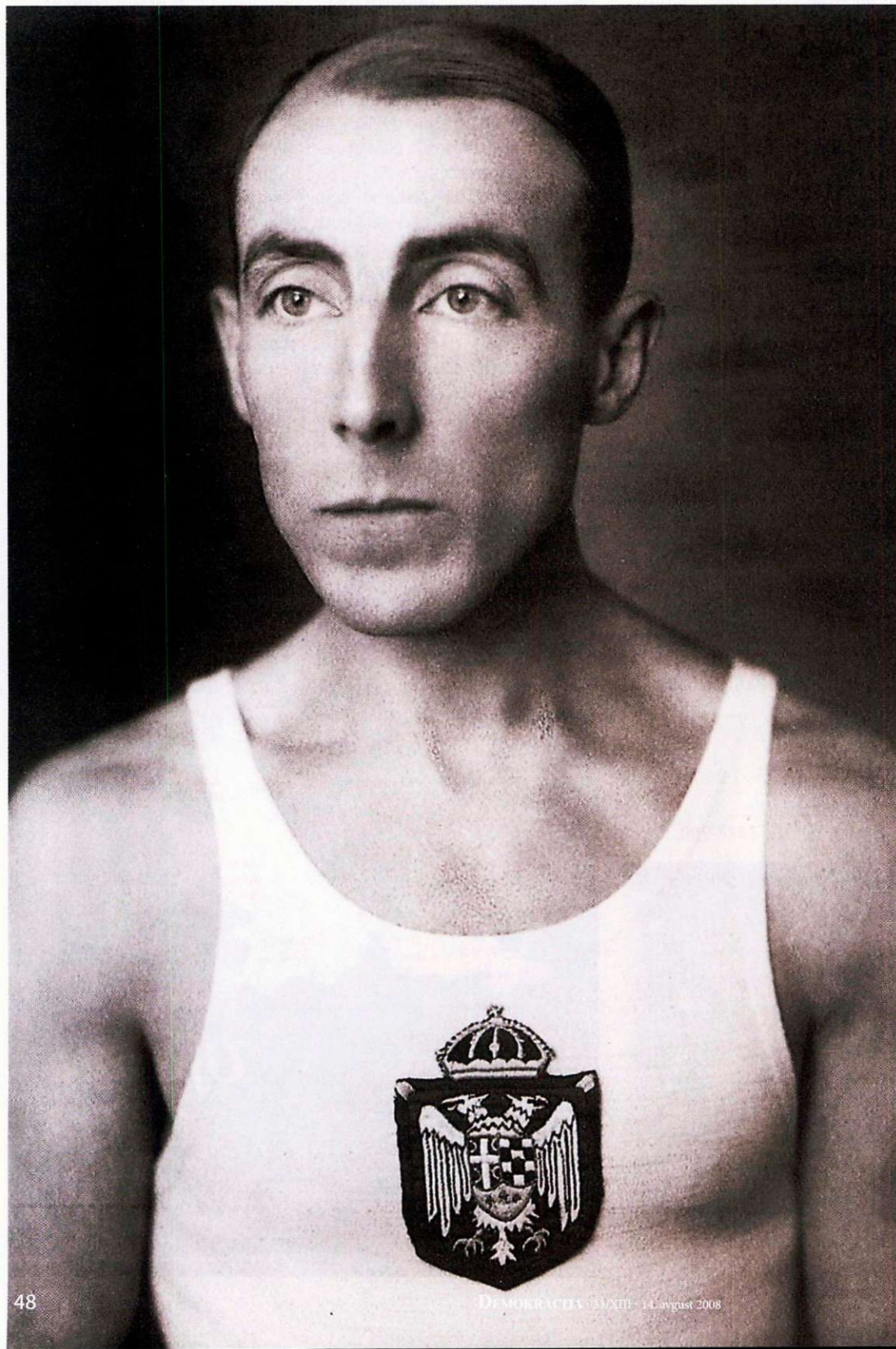
Locality	Frequency
Murska Sobota	91,8
Gornja Radgona	105,9
Kalvarija Maribor	104,5
Radlje ob Dravi	96,5
Ravne Koroška	95,7
Kranjska gora	102,3
Tolmin	91,2
Krvavec	104,5
Mozirje	105,9
Boč	107,3
Kum	105,9
Sv. Gora	107,5
Planina Ajdovščina	91,2
Lož	96,8
Postojna	89,1
Ilirska Bistrica	97,3
Črnomelj	92,8
Novo mesto	98,3
Dornberk	93,2
Tinjan	91,2
Trzin	100,7

Ujemite SVOJ val!

Zdravstvuj, zmagovalec!

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Leon Štukelj je bil daleč najuspešnejši slovenski športnik, čeprav je nastopal pod barvami predvojne Jugoslavije. Na trojih olimpijskih igrah in treh svetovnih prvenstvih je nabral kar sedemnajst medalj, od tega polovico zlatih.

Nedvomno je bil najuspešnejši slovenski športnik do danes olimpijski in svetovni prvak v gimnastiki Leon Štukelj. V svoji petnajstletni karieri nastopanj na mednarodnih tekmovanjih je nabral rekordno bero kolajn, vsega skupaj so mu okoli vratu obesili kar sedemnajst odličij. Na trojih olimpijskih igrah, na katerih je sodeloval, je dobil tri zlate medalje, po eno na drogu, krogih in v mnogoboju, na krogih srebrno medaljo, bronasti pa po eno v mnogoboju in ekipnih mešanih vajah, skupno šest olimpijskih odličij. Na svetovnih prvenstvih je bil še uspešnejši, saj je na treh kar enajstkrat stal na zmagovalnih stopničkih. Največkrat, petkrat na najvišji, po dvakrat je osvojil zlato na drogu in krogih, enkrat pa na bradlji. Druga odličja je dobil po trikrat, srebro v mnogoboju, plavanju (tedaj del mnogobojske preizkušnje) in konju z ročaji, bronasto odličje pa so mu obesili okoli vratu zaradi uspešnih nastopov v skoku v višino (kot delom nekdanjih mnogobojev), na drogu in bradlji. Skupno torej osem zlatih, štiri srebrne in pet bronastih odlikovanj s treh svetovnih prvenstev in trojih olimpijskih iger.

Štukelj je del svojega postšportnega obdobja preživel skoraj v pozabi. Komunističnim oblastem, ki so prišle na oblast po drugi svetovni vojni, se ni zdel dovolj zgrajena oseba, ki bi razumela veličino boljševiške revolucije. Takšna oznaka mu je tudi prinesla odpust iz službe in več let neuradne prepovedi opravljanja poklica. Kot da bi bila kakšna posebna razlika med neuradnim in uradnim bojkotom. Kasneje se mu je uspelo spet zaposliti in

Leon Štukelj, najuspešnejši slovenski športnik

prislužil si je zaslužen pokojnik. O kakšni častni pokojnici, zaradi zasluga, ni bilo govora. Počasi je spet postajal bolj znan, začel se je pojavljati v javnosti, čeprav le kot športnik. Komunistične oblasti so svoje šikaniranje Štuklja neposredno po vojni zamolčevale. Štukelj, športnik od glave do pet, je z vitalnostjo preživel tudi komunizem. V samostojni Sloveniji je bil deležen zaslužene časti, pri tem pa je naredil svoji domovini še veliko uslugo. Ko se je pojavil na olimpijadi v Barceloni in še posebej v Atlanti, je prinesel naši državi več prepoznavnosti kot vse vladno koordinirane promocijske poteze. Štukelj, ki se je v svojem osemindesetletnem letu starosti pokazal na prizorišču odprtja olimpijskih iger v Atlanti, je bil veliko vitalnejši kot vsa publika, ki ga je gledala v živo, in velika večina tistih, ki so ga gledali prek malih zaslonov. Zganile so se tudi uradne strukture in podelile Štuklju nekaj priznanj, verjetno pa je bil najbolj navdušen nad tem, da so po njem imenovali gimnastični dvorani v Mariboru in Novem mestu, krajih, kjer je delal večino svojega življenja. Mesto Maribor, kjer je bil dolgoletni sodnik, seveda še v predvojnih časih, mu je podelilo najvišje lokalno priznanje, zlati mestni grb. Stoletnica rojstva Leona Štuklja je bila v bistvu državni praznik. Z njegovo smrtjo leta 1998, v stoprvem letu starosti, smo Slovenci izgubili svojega največjega in najuspešnejšega športnika. Res je sicer, da je svoje uspehe dosegel pod zastavo in državnim grbom Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter kasneje Kraljevine Jugoslavije, a je bil predvsem slovenski športnik. Sicer pa je bila gimnastična ekipa Kraljevine Jugoslavije iz časov med obema vojnama sestavljena skoraj izključno iz slovenskih telovadcev, med katerimi se je občasno znašel tudi kakšen telovadec iz Zagreba, Novega Sada ali Beograda.

Začetki pri Sokolu Olimpionik Leon Štukelj se je rodil 12. novembra 1898 v Kandiji, predmestju Novega mesta. Njegov oče, ki je bil v mladosti pisarniški podčastnik v cesarsko-kraljevi armadi, je sklenil tudi potem, ko je slekel vojaško

Leon s starši in obema sestrma v rojstnem Novem mestu

Štukelj v prvi vrsti tretji z leve, četrti pa kasneje slikar Božidar Jakac

suknjo, nadaljevati pisarniško kariero, le da v civilni sferi. Najprej je bil sodni tajnik v Novem mestu, potem pa je sprejel bolj plačano službo občinskega tajnika v Kandiji. Leon je tako odrasčal v solidnem, čeprav ne premožnem

okolju; sosedje so bili večinoma nižji uslužbenci državne uprave in pravosodja iz Novega mesta, v bližini pa je v svoji graščini (nekoč last neuslišane Prešernove ljubezni Primčeve Julije) živel tedaj znani in vplivni politik Fran Šuklje.

Ob sprejemu po vrnitvi z olimpijskih iger v Parizu je novomeški župan pozdravil Štuklja z izrekom »Ave, triumfator!«.

Zmagovalec tekmovanja na krogih 1928 na Ol v Amsterdamu

fantičem je prišel na pomoč član lokalnega Sokola, jih vzel pod svoje okrilje in jim svetoval pri vaji. Leta 1908 so v Novem mestu Sokoli ustanovili tudi svoj podmladek in Leonova četica nadobudnih telovadcev se je strnjeno priključila.

Leta 1910 se je družina preselila iz predmestja v Novo mesto, kjer je oče dobil novo službo mestnega tajnika. Leon je tako izgubil stike s svojimi otroškimi prijatelji, razen s tistimi, ki jih je srečeval v sokolski telovadnici. Sicer pa je približno v tistem času začel hoditi na novomeško gimnazijo, kamor večina okoliških otrok tako ali tako ni mogla.

V drugem obdobju Štukljevega šolanja na gimnaziji je izbruhnila prva svetovna vojna. Leon in drugi sokoli so bili načeloma prosllovansko usmerjeni, zato za vojno proti Srbiji in Rusiji niso bili navdušeni. Da seveda ne omenjamo zelo velike možnosti, da se lahko iz vojne vrnejo pohabljeni, če se sploh vrnejo. Leon je imel kot gimnazijec status enoletnega prostovoljca. Gimnazijci v tedanji avstro-ogrske monarhiji so namreč lahko po maturi zaprosili za sprejem na enoletni tečaj za rezervne oficirje, s tem pa so izpolnili svojo vojaško obveznost, medtem ko so druge mladeniče vpoklicali v kader in jih, odvisno od roda in službe, v vojaški suknji imeli dve ali tri leta. Maja 1916 je vojaška naborna komisija matu-

ranta Leona Štuklja potrdila kot »tauglich« za vojaško službo in šolo rezervnih oficirjev. Štukelj in kolegi so se na skrivaj spodbujali, da bi se nekako izmotali s fronte, še posebej pa tiste proti Srbom ali Rusom. Leona so dodelili v 17. pešpolk »kranjskih Janezov«, ki je imel tedaj zaledno poveljstvo in s tem tudi šolo rezervnih oficirjev v štajerskem Judenburgu. Po uspešno opravljenem tečaju so ga kot kadeta-oficirskega pripravnika poslali v registraturo vojaškega poveljstva na Dunaju. To srečno naključje, nemara je k temu malce pripomoglo tudi dej-

Zadnjič na olimpijskem odru, srebrna medalja v Berlinu 1936

►stvo, da je bil njegove oče dolgoletni uradnik v cesarsko-kraljevi upravi, ga je rešilo fronte in mu morda rešilo tudi življenje. Eden njegovih mladostnih telovadnih kolegov je namreč na italijanski fronti po vsega enem mesecu dobil kroglo italijanskega ostrostrelca naravnost med oči. Na registraturi na Dunaju je tako Štukelj doživljal razpad Avstro-Ogrske in njene armade.

Po razsulu monarhije se je Štukelj vrnil v domače kraje, služil nekaj časa pri prostovoljski straži, ki je vzdrževala red v naseljih, varovala vojaška skladišča in zaloge ter nadzorovala demobilizacijo in odhode vojakov nekdanje avstro-ogrske vojske.

Študij prava in tekmovanja

Po vojni se je lotil študija in se vpisal na pravno fakulteto. Prva predavanja je obiskoval na Dunaju, predsedal na zagrebško univerzo in se končno, ko je bila v Ljubljani ustanovljena univerza, preselil v Slovenijo in študij končal. V vmesnem času je še vedno zavzeto telovadil pa tudi delal, da je zaslužil za študij in življenje. Oče je namreč kmalu po vojni umrl, mati pa ni imela dohodkov, le majhno pokojnino.

Leta 1922 je bila v Ljubljani sedma mednarodna tekma telovadcev, se pravi tedanje svetovno prvenstvo. Štukelj je na tekmovanju blestel. Osvojil je tri zlata odličja, na drogu, bradlji in krogih, srebrni medalji v plavanju in na konju z ročaji, za nameček pa še bron v

skoku in višino. Po tem mednarodnem tekmovanju v Ljubljani se je uveljavil kot tekmovallec.

V naslednjih mesecih je nekaj manj telovadil in veliko več študiral, kajti opravljal je sklepne izpite na pravo, tudi pravosodni izpit, in januarja 1924 uspešno končal študij. Odločil se je, da bo sodnik, in je zaprosil za mesto pripravnika na sodišču. Februarja so mu sporočili, da je postal sodni pripravnik na sodišču v Novem mestu.

Komunisti so telovadca Štuklja ocenili kot neprimerne in ga odpustili kot sodnika.

Leta 1924 si je Štukelj na pripravah za olimpijske igre v Parizu hudo poškodoval zapetste. Mnenje zdravnikov je bilo, da z nastopom na olimpijadi ne bo nič. A zaradi trdega dela, ki ga je Štukelj vložil v priprave, so sklenili, da ga vseeno vzamejo z ekipo v Pariz, da si bo tekmovanja vsaj ogledal, če že ne bo mogel nastopiti. Štukelj je vseeno tekmoval in v nastopu na drogu je prišlo med sodniki do nesoglasja. Eden od sodnikov je menil, da je Štukelj

Najstarejši olimpijonek na olimpijskih igrah v Atlanti 1996

pri vaji naredil napako, drugi, da je ni, tretji pa je dejal, ne more zagotovo trditi. Štukelj je nastop ponovil in soglasno dosegel največje število točk ter zlato medaljo, prvo za Jugoslavijo. Uspešen je bil tudi na nastopih v drugih disciplinah in dosegel še zlato medaljo v mnogoboju. Po vrnitvi v domovino ga je na slavnosti v Novem mestu sprejel župan z besedami »Ave, triumfator!«. Štukelj je bil sprejet tudi v avdienco pri kralju Aleksandru I., ki ga je ob tej priložnosti odlikoval z redom belega orla pete stopnje.

Sodnik in triumfator Na svetovnem prvenstvu v Lyonu je bil Štukelj spet med zmagovalci. V nastopu na drogu in krogih je dosegel prvo mesto, v mnogoboju je bil srebrn, na bradlji pa bronast. Uspeha pa ni dosegel le na športnem področju, ampak je leta 1927 končno opravil še zadnje izpite in iz sodnega pripravnika napredoval v sodnika. Prvo službeno mesto je bil Lenart v Slovenskih goricah, kmalu pa je postal sodnik na sodišču v Mariboru.

Štukelj se je udeležil tudi olimpijskih iger leta 1928 v Amsterdamu, kjer je spet stal na najvišji stopnički po nastopu na krogih, bronasto medaljo pa je osvojil v nastopu v mnogoboju in v ekipnih mešanih vajah.

Uvedba šestojanuarske diktature delovanja Sokola ni priza-

Čil do zadnjega dne svojega življenja

dela. Štukelj in kolegi so se lahko pripravljali na svetovno prvenstvo v Luksemburgu. Jugoslovansko vrsto je doletela nesreča, najprej se je prvega dne poškodovale Štukelj in moral prekiniti tekmovanje, nato pa se je še smrtno ponesrečil telovadec Malej, zato so Štukelj in kolegi prekinili tekmovanje. Štukelj je osvojil edino odličje, bron na drogu.

Štukljeva tekmovalna kariera se je počasi iztekala. Na olimpijske igre leta 1932 v Združene države Amerike jugoslovanski športniki niso šli, ker naj bi bilo premalo denarja zaradi gospodarske krize (razen enega, ki si je sam financiral pot prek velike luže). Labodji spev Štukljevega športnega tekmovanja pa je bila srebrna medalja na olimpijskih igrah v Berlinu 1936, ko je kot sedemintridesetletnik nastopil na krogih.

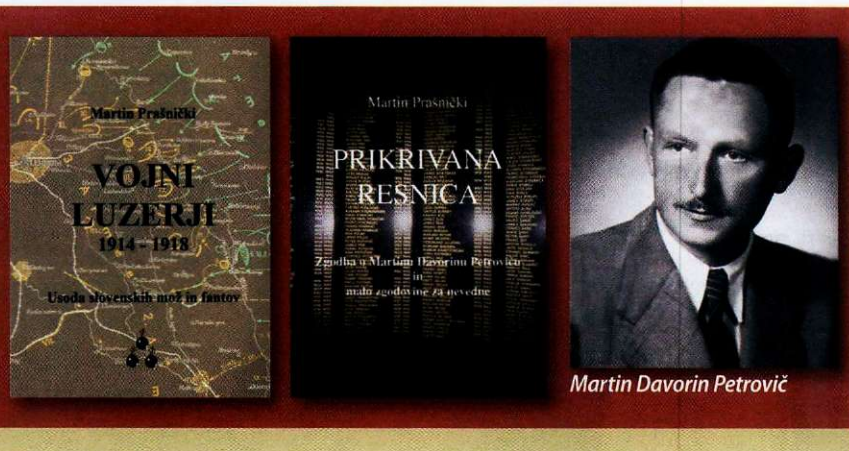
Ob izbruhu druge svetovne vojne so Štuklja vpoklicali v kraljevsko vojsko, a je ta razpadla v vsega nekaj dneh. Z družino se je iz Maribora, ki je bil pod nemško okupacijo, umaknil v italijansko okupacijsko cono ter služboval kot sodnik v Novem mestu in Žužemberku. Z okupacijo se ni strinjal in ni sodeloval z okupatorji, za partizane pa tudi ni bil. Predvsem je menil, da je treba odpor pripraviti in počakati pravi trenutek, partizansko izzivanje pa prinaša samo trpljenje nedolžnim žrtvam.

Politično neprimeren Zaradi tega je bil že nekaj dni po koncu vojne ocenjen za neprimerne in odpuščen iz sodniških vrst. Po nekaj mesecih brez zaposlitve se je končno zaposlil v Mariboru kot pripravnik v pisarni tamkajšnjega odvetnika. Po manjših nagajanjih mu je končno uspelo postati poslovodja gostinskega podjetja v Mariboru, kjer je ostal do upokojitve sredi šestdesetih let, ko je zbral štiriinštirideset let delovne dobe. Tudi po upokojitvi je ostal v telesni formi, a skoraj pozabljen. V devetdesetih letih se je spet začel pojavljati v javnosti in spravljal ljudi v začudenje s svojo telesno in tudi duševno čilostjo. To je obdržal do zadnjega dne, ko je v stoprtem letu starosti 8. novembra 1999 umrl v Mariboru v spanju zaradi srčne kapi. 11

Resnica o vojnih »luzerjih«

V. M.

Martin Prašnički, urednik zbornika o Cirkulaneh v Haložah, je v samozaložbi izdal dve zelo zanimivi knjigi. Prva, *Vojni luzerji*, govori o 87. pešpolku med prvo svetovno vojno, druga, *Prikrivana resnica*, pa o ubitem stricu četniku.

rov in uspelo mu je napisati zanimivo zgodbo. »Luzerje« krute vojne mu je tako na dostojen način uspelo spet priklicati v javni spomin. Knjigo je izdal leta 2006.

Zgodba o izginulem stricu Že prej, leta 1999, je prav tako v samozaložbi izdal knjigo z naslovom *Prikrivana resnica*. V njej je na podoben način, s pomočjo različnih virov, od literature, arhivskih virov do pričevanj sorodnikov, zasledoval zgodbo o svojem stricu Martinu Davorinu Petroviču, pripadniku JVvD (t. i. slovenskih četnikov), ki so ga septembra 1943 partizani zajeli v Grčaricah, potem pa ga po »pravosodni« burki, imenovani kočevski proces, umorili v množičnih pomorih vojnih ujetnikov pri Mozlju.

Martin Prašnički piše, da o stricu doma niso veliko govorili. Šolal se je v Ljubljani in se že pred vojno pridružil t. i. Jugoslovanskemu narodnemu pokretu Zbor; vodil jih je Srb Dimitrij Ljotić. Imenovali so jih zboraši in so bili liberalno (projugoslovansko) usmerjeni.

Žrtev knjige je t. i. katoliški tabor oziroma vaške straže (»bela garda«). Avtor seveda ni pisal njihove zgodbe, ampak je zasledoval zgodbo svojega strica. Vendar je kljub temu zapisal nekaj stavkov o »beli gardi«, ki jih je bolj ali manj povzel po dosedanjem režimskem (komunističnem) gledanju na pojav slovenske protirevolucije. Danes imamo o tem pojavu zelo veliko literature, ki je izšla po letu 1990, predvsem izjemen opus revije *Zaveza*, kjer je vloga »bele garde« oz. vaških straž prikazana objektivno, kar pomeni bistveno drugače. Ni šlo za obrobno, sebično združbo, ki se je povezala z okupatorjem, ampak za izrazito izsiljen pojav, ko so se ljudje dobesedno morali upreti poblaznelemu nasilju komunističnih partizanov v Ljubljanski pokrajini.

Na stričevi sledi Strica Martina Davorina Petroviča mu je nekoč omenila mati. Samo omenila je njegovo medvojno usodo – in bilo je dovolj. Usedlo se mu je v spomin in mnogo kasneje, jeseni 1997, ko je Nova slovenska zaveza na ljubljanskih Žalah postavila farne spominske plošče z okoli tisoč imeni žrtev komunistične revolucije, si je šel ta novi spomenik ogledat, ali je tam zapisano tudi ime njegovega strica (čeprav ni bil Ljubljčan). In res, zagledal je ime Martin Petrovič ter letnici rojstva in smrti. To ga je vzpodbudilo, da se je lotil raziskovanja. Marljivo je iskal literaturo, sorodnici pa sta mu pomagali pri stričevi življenjski zgodbi. Nastala je zelo berljiva knjiga, prav tako kot prej omenjena o 87. pešpolku, ki jo je pisal kasneje, že z izkušnjami raziskovanja dolgo skrivnostne usode svojega strica. Žal je obe knjigi izdal v samozaložbi, saj, kot nam je dejal, založbe za takšne knjige niso zainteresirane. Zato sta izšli v majhni nakladi in sta težko dostopni širši javnosti. Martin Prašnički živi v vasi pri Zgornji Polskavi: Ogljenšak 45, tel. 02/803-6611.

Mag. Martin Prašnički je bil rojen leta 1938 v Medribniku pri Cirkulaneh v Haložah. Po srednji šoli v Mariboru je tam nadaljeval študij na univerzi. Je magister znanosti in univ. dipl. inž. strojništva. Aktiven je bil v študentskih gibanjih, pisal in urejal je študentski časopis *Katedra*. Služboval je v Tamu in RTI. Od konstruktorja je napredoval do direktorja razvoja in člana uprave. Specializacijo je opravil doma in v tujini. Bil je višji predavatelj na Fakulteti za strojništvo v Mariboru, član več odborov in svetov za znanost v Mariboru in na ravni države. Prejel je več priznanj za razvoj podjetij, za povezovanje industrije z univerzo ter za pedagoško delo. Po upokojitvi raziskuje preteklost rojstnega kraja in korenine svojih prednikov. Njegova bibliografija obsega okoli sto prispevkov s področja konstrukcijskih tehnik v strokovnoznanstveni periodiki ter več samostojnih strokovno-tehničnih in nekaj družboslovnih objav. Bil je mentor mnogim študentom in recenzent strokovnih učbenikov. Leta 2005 je uredil obsežen zbornik rojstnega kraja Cirkulane, o katerem smo v Demokraciji že pisali.

87. pešpolk Naj tokrat predstavimo dve drugi njegovi knjigi, ki ju je izdal v samozaložbi. Prva nosi naslov *Vojni luzerji 1914–1918* ter govori o usodi slovenskih mož in fantov v vojaških enotah avstro-ogrske armade med prvo svetovno vojno. Gre za spominsko-dokumentarno zgodbo o slovenskih vojaki 87. pešpolka. Zgodbo je zgradil na obširni literaturi in s pomočjo številnih člankov, ki jih je slovensko časopisje objavljalo med prvo svetovno vojno. Pravzaprav je v pripovedi zasledoval usodo svojih dveh sorodnikov, bratov Tončka in Frančka Prašničkega iz Medribnika pri Cirkulaneh. Oba sta bila pogrešana (umrla) vojaka prve svetovne vojne.

Ker so v Cirkulaneh postavili spominsko ploščo umrlim na frontah prve svetovne vojne že avgusta 1917, še pred koncem vojne, manjka na njej veliko imen. Te je Martin Prašnički s pomočjo različnih virov zdaj odkril in objavil v knjigi (in v zborniku o Cirkulaneh). Tudi njegova prednika sta manjkala. Prvi, Tonček Prašnički, je izginil na vzhodni fronti, na frontnem polju pri Lvovu v Galiciji, Franček Prašnički pa se je bojeval na t. i. južni fronti, ki je segala od Dolomitov, ob Soči in do Jadrana. Po dolgotrajnih bojevanjih se proti koncu vojne, leta 1918, ko je bil doma na dopustu, ni hotel več vrniti v svojo enoto. Ponj so prišli orožniki s Ptuja in domači nikoli niso izvedeli, kje je padel oz. kje so ga ustrelili zaradi dezertstva. Oba brata sta se bojevala v znamenitem slovenskem 87. pešpolku. Martin Prašnički se je pri pisanju knjige zelo potrudil, saj je preštudiral veliko različnih vi-

Padna

Petra Janša, foto: STO/ U. Trnkoczy, D. Duboković

Padna (208 m) je naselje v občini Piran, ki je ohranila podobo **tipične istrske vasi**. Leži na Šavrin-skem gričevju, na pomolu vzpetine, ki strmo pada v dolino potoka Drnica. Od tam je mogoče videti morje in najvišje vrhove slovenskih Alp. Vas Padna je vključena v »**Oljčno pot**« po Slovenski Istri. Prebivalci so znani po svojem gostoljubju in prijaznosti.

Ime vasi Ime Padna prvič zasledimo v viru iz leta 1186. Takrat se je vas imenovala Pedina. Kot Padina je bilo ime zapisano v piranskem statutu iz leta 1307. Kasneje se Padna pojavi v listini iz leta 1372, ko je piranski prebivalec Franciscus oddal štiri vinograde z dogovorom, da v petih letih zaslužek razdelijo na polovico in mu polovico vrnejo. Ta dokument hranijo v piranskem arhivu. Z njega lahko razberemo, da je bilo to območje v preteklosti rodovitno, saj so se prebivalci ukvarjali s poljedelstvom in z živinorejo. Domnevajo, da se je ime komaj po 14. stoletju spremenilo v Padena in je tako zapisano tudi v virih iz leta 1674. Sedanje ime Padna pa poznamo po koncu druge svetovne vojne. Kasneje se ime ni več spreminjalo.

Padna v preteklosti Z arheološkimi izkopavanji so do sedaj odkrili ostanke, ki pričajo o življenju na tem območju že v rimski dobi. Te izkopanine so večinoma stare opeke in deli rimske ceste. Najden je bil tudi fragment, na katerem piše »publi ituri sabini«.

V starejših virih velikokrat zasledimo podatek o marmornatem podstavku pod kropilnikom v **cerkvi sv. Blaža**, ki je bila zgrajena v prvi polovici 9. stoletja. To je kamen, ki je bil sprva del oltarne pregrade, danes pa le krasi cerkev. Ob cerkvi stoji lep, mogočen zvonik, ki so ga vaščani zgradili leta 1885, obnovili pa leta 1992 in daje vasi poseben pečat.

V knjigi *Coreografia ecclesiastica koprškega škofa Paola Naldinija* lahko zasledimo, da je bilo v 17. stoletju v Padni 40 ognjišč. Tako so takrat pravili naseljenim hišam. Po naravni nesreči, ki je bila verjetno kuga leta 1630, se je to število zmanjšalo na 20. V literaturi je navedeno, da so takrat v Padni stale tri cerkve. V središču vasi je stala cerkev sv. Blaža, ki je bil vaški zavetnik. Druga cerkev je stala na pokopališču zunaj vasi. Imenovala se je cerkev sv. Sabe. In še cerkev sv. Katarine, ki je bila zelo skromna. Stala je med prvima dvema cerkvama in je danes ni več. V bližini pa stoji **kapelica sv. Katarine in sv. Lucije**. V njej sta stala dragocena kipca teh dveh svetnic. Danes si ju tam ne moremo več ogledati, saj sta bila ukradena. Padna je spadala v koprsko občino, vendar je imela tudi svoje župnišče. V virih ga lahko prvič zasledimo leta 1744. Takrat je v vasi živelo 86 ljudi. Ker je bil v Istri **sistem kolonata** zelo razširjen, je večina domačinov obdelovala posestva plemiških

družin. Po prenehanju beneške oblasti v Istri leta 1797 so deželo prevzeli Avstrijci, vendar le za kratek čas, saj so kmalu oblast prevzeli Francozi. Leta 1807 se je Padna odcepila od koprške občine in se pridružila izolski. Takrat so manjše vasi večinoma spadale v katastrske občine. Tako je Padna spadala tudi v občino Sv. Petra. Z letom 1849, ko so na oblast spet prišli Avstrijci, so se manjše katastrske občine počasi začele združevati in osamosvajati.

Šolstvo Šolstvo v Padni je na začetku potekalo v italijanskem jeziku. Viri pričajo, da je leta 1932 ta šola imela 53 šolarjev, ki so bili združeni v enem razredu, vodil pa jih je le en učitelj. Slovensko šolo so odprli komaj leta 1955. Zdaj je v tej stavbi **kulturni dom Božidarja Jakca**. To je bil slovenski slikar, čigar starši so 14 let živeli v Padni. Imeli so tudi svojo gostilno in majhno trgovino. Tam je pokopan tudi njegov stric, ki je v vasi preživel svoj pokoj. Bil je duhovnik v Kaštelu. V kulturnem domu si občasno lahko ogledamo nekatere Jakčeve grafike.

Oljkarstvo in padenski kruh Tako kot danes so se tudi v preteklosti prebivalci Padne ukvarjali s poljedelstvom in z živinorejo. Pridelovali so oljko, vinsko

Padna

trto, sadno drevje, zelenjavo in razne poljščine. Na južnem pobočju padenskega hriba se razprostirajo terase, na katerih ne manjka **oljčnih nasadov**. Vas je bila vedno znana po veliki količini pridelanega olja. Največji pridelek pa je bil leta 1929, ko je bila zelo bogata letina. V Padni sta delovali dve oljarni ali po domače torklji, kot so jim takrat pravili. Po osvoboditvi sta bili obe zapuščeni, ker so območje obogatili z modernejšimi oljarnami v Pučah in Krkavčah. Z novimi oljarnami se je količina pridelka zelo povečala. Olje je bilo shranjeno v velikih kamnitih posodah, v katerih je stalo od 300 do 400 litrov. Danes vaščani še vedno pridelujejo olivno olje, a je zaradi novejših metod pridelave večji.

Ugodna lega vasi in bližnje terase so omogočile prebivalcem pridelovanje sadja, zelenjave in raznih poljščin. Zato so vaščani že v preteklosti veliko zahajali na tako imenovane trge, kjer so si prodajali in izmenjevali pridelke. Ženske so s plinjerji, to so široke pletene košare, narejene iz vrbe, hodile na tržnico in prodajale večinoma solato in radič.

Velik vir dohodka je bilo tudi žito oziroma moka. Da so lahko kupili milo, petrolej, sol ali obleko, so na trgu množično prodajali moko. Pod Padno teče **rečica Drnica**. Na njej je bilo včasih razvito mlinarstvo. Vaščani so tja hodili mlet pšenico. Ko so med vojno uvedli modernejše mline, je stari mlin na Drnici propadel. Zelo razvita dejavnost je bila tudi peka kruha. Ženske so večinoma ponoči pekle kruh, da so ga lahko zjutraj prodajale v Piranu, kjer je veljal za zelo dobrega. Posledice so vidne še danes, saj veliko družin še vedno peče kruh doma. Ne sicer na ognjiščih kot nekoč, temveč v električnih pečeh. **Padenski kruh** še vedno slovi po svoji kakovosti.

Poznali so tudi živinorejo. Zanimivo je predvsem to, da so v skupinah hodili past živino na gmajno. Redili so predvsem govedo, svinje, konje, koze in osle. Govedo in osle so vpregali v vozove, krave pa so jim dajale mleko.

Lončarstvo v vasi ni bilo razvito. Zato so take izdelke kupovali od lončarjev, ki so v Padno prihajali prodajati svoje izdelke. Od njih so kupovali tudi lesene izdelke, ki so jih dobili tudi na vsakoletnih **šagrah** v Bujah. Sami so izdelovali **lesene košare** (koščice), ki so jih uporabljali za prenašanje sena in listja. V vasi je živelo tudi več **čevljarjev**, ki so sami

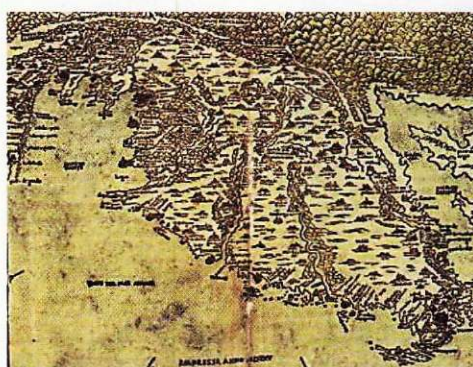

V središču vasi stoji cerkev sv. Blaža.

Pogled od tod seže daleč naokrog.

V Padni so poznali dve vrsti godcev, muzikarje in zingarje.

Najstarejši zemljevid Istre iz leta 1525

Stara istrska hiša

Vas je bila vedno znana po veliki količini pridelanega oljčnega olja.

Zelo razvita dejavnost je bila peka kruha.

izdelovali večinoma usnjene čevlje. Znani so bili tudi po izdelavi delovnih in prazničnih čevljev ter čevljev za pokop mrličev. V vasi je bil včasih le en kovač in dva mizarja, ki sta izdelovala pohištvo za vso vas. Ženske se niso ukvarjale z obrtjo. Večinoma so prodajale pridelke in pazile na otroke.

Glasba in ples V Padni so poznali dve vrsti godcev. »Muzikarjev« je bilo več. To so bili tisti, ki so igrali na pihala. »Zingarji«, ki jih je bilo običajno pet, so igrali na godala. Takšni godci so večinoma igrali na plesih, procesijah pa tudi na pogrebih.

Zelo razširjeno je bilo petje, saj so fantje vsako soboto hodili po vasi in prepevali ponoči v noč. Znanih je tudi veliko tradicionalnih plesov. Do sedaj so se ohranili dopaši, šepetaši, valček, polka in špicpolka. **D**

Vir: www.slovenia.info (Slovenska turistična organizacija), www.koper.si

Orkestra na Festivalu Ljubljana

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Festival Ljubljana je v prvem tednu gostil Orkester Marijinskega gledališča iz St. Peterburga pod taktirko Valerija Gergijeva. Orkester je nastopil dvakrat, v četrtek pa je v filharmoniji nastopil Komorni orkester Capella Istropolitana.

Orkester Marijinskega gledališča

Capella Istropolitana

Orkester Marijinskega gledališča iz St. Peterburga je v torek v Cankarjevem domu izvajal dela Rodiona Ščedrina, natančneje odlomke iz baleta Konjiček grbavček, Dimitrija Šostakoviča - Koncert za violino in orkester v a-molu, op. 99, ter Simfonične plesne in opusa 45 Sergeja Rahmaninova, v sredo pa se je prav tako predstavil z deli Sergeja Rahmaninova ter Petra Iljiča Čajkovskega. V Marijinskem gledališču, ki se je predstavilo v sklopu Festivala Ljubljana, so nastale številne ruske operne in baletne mojstrovine. V njem so dirigirali Hector Berlioz, Peter Iljič Čajkovski, Richard Wagner, Sergej Rahmaninov in mnogi veliki dirigenti iz obdobja pred prvo svetovno vojno. V sovjetskem obdobju se je ansambel preimenoval v Orkester Gledališča Kirov in je deloval pod vodstvom dirigentov Jevgenija Mravinskega in Jurija

Temirkanova. Leta 1988 je njegovo vodstvo prevzel Valerij Gergijev. Tega leta je orkester nastopil v Pekingu. Leta 2005 pa so v pomoč žrtvam tragedije v Beslanu izvajali vrsto koncertov v New Yorku, Parizu, Tokiu, Rimu in Moskvi. Iste ga leta je orkester izvedel turnejo po ZDA, kjer je gostoval tudi lani.

Konjiček grbavček Odlomki iz baleta Konjiček grbavček, ki so jih izvedli v Ljubljani, so mojstrska prepesnitev ljudskih pravljicnih motivov o bedačku Ivančku, čarobnem konjičku, ognjenem ptiču in sivem volku P. P. Jeršova iz leta 1834. V interpretaciji violinista Rachlina so izvedli koncert za violino in orkester v a-molu Šostakoviča, ki odraža tragiko svojega časa, saj se konča z duhovito travestijo predpisanih optimistično naravnanih koračnic, ki jih je v stalinističnem obdobju v velikih količinah naročal agitprop.

Koncert je sklenilo zadnje dokončano delo Sergeja Rahmaninova, simfonični plesi iz leta 1940, ki ga zastira slutnja skorajšnje smrti.

Patetična simfonija Na naslednjem koncertu Orkestra Marijinskega gledališča je bilo izvedeno eno temeljnih del klavirske literature Tretji koncert za klavir in orkester, ki velja za eno izvajalsko najnapornejših skladb v klavirski literaturi. Izvedli so tudi labodji spev Čajkovskega, šesto, Patetično simfonijo, ki jo je Čajkovski deset dni pred svojo nepojasnjeno tragično smrtjo leta 1893 v h-molu prvič izvedel prav z Ruskim carskim orkestrom. Dirigent Orkestra Marijinskega gledališča je Valerij Gergijev in je leta 1988 postal šef dirigent, leta 1996 pa direktor celotnega gledališča. Je tudi šef dirigent rotterdamske filharmonije. Prejel je nagrado Dmitrija Šostakoviča, nagrado zlata maska, priznanje Svetovnega ekonomskega foruma, leta 2006 pa nagrado Herberta von Karajana ter polarno nagrado.

Komorni orkester Capella Istropolitana pa je z umetniškim vodjem Robertom Maračekom in solistom na trobenti Vicentejem Camposom izvajal dela Wolfganga Amadeusa Mozarta (Divertimento v D-duru, KV 136), Johanna Nepomuka Hummela (Koncert za trobento in orkester v Es-duru) in Antonin Dvoržaka (Serenada za godala v E-duru, op. 22).

Capella Istropolitana Slovaški komorni orkester Cappella

Istropolitana je bil ustanovljen leta 1983. Slovci po izvajalski disciplini, uglasjenem tonu ter stilni izbrušenosti. Repertoar ansambla sega od baročnih in klasičnih del do romantike in sodobnih del. Izdal je več kot 90 zgoščenk in prejel dve platinasti plošči. Glasbena revija BBC je njen posnetek Pleyelovih simfonij uvrstila med najboljše posnetke leta 2000. Leta 1991 je postala Capella Istropolitana uradni komorni orkester mesta Bratislava. Nastop

Skladatelj P. I. Čajkovski

na Festivalu Ljubljana so slovaški glasbeniki začeli z Mozartovim Divertimentom v D-duru iz leta 1772, nato pa so spremljali solista Camposa, ki je izvedel eno temeljnih del za trobento, Koncert v Es-duru Mozartovega učenca in Beethovnovega tekmeča na Dunaju Johanna Nepomuka Hummela. Nato je orkester izvedel še Serenado za godala v E-duru, eno najbolj priljubljenih del Antonina Dvoržaka. Serenada je nastala maja leta 1875.

Radio Krka
106.6 MHz

Soba Ladka Korošca

Fundacija Ladka Korošca in zagorska občina sta v nedeljo, 3. avgusta, v Weinbergerjevi hiši v Zagorju ob 19. uri odprla spominsko sobo opernega pevca Ladka Korošca. Soba nima podobe klasičnega muzeja, pač pa multimedijskega prostora. V središču je dokumentarni film o Korošču. V spominski sobi, ki so jo odprli na pevčev rojstni dan, je na ogled nekaj Koroščevih osebnih predmetov skupaj s slikovnim gradivom, ki dokumentira njegove številne nastope doma in po svetu. Soba je na ogled vsem, ki želijo izvedeti več o opernem pevcu, še posebej bo zanimiva za šolsko mladino in ljubitelje operne glasbe. Fundacija Ladka Korošca še dopolnjuje gradivo, tako da bo v prihodnje na ogled tudi velika zapuščina filmskega gradiva, ki ga je na svojih poteh po svetu posnel Korošec. Pri projektu so poleg Fundacije Ladka Korošca in Občine Zagorje sodelovali še družina Ladka Korošca, Gledališki muzej in Ljubljane, Filmski arhiv Slovenije, TV Slovenija, Kulturni center

Operni pevec Ladko Korošec

Delavski dom Zagorje in podjetje Multima. Ladko Korošec, rojen 3. avgusta 1920 v Zagorju, je umrl 21. marca 1995 v Ljubljani. Bil je eden najvidnejših slovenskih opernih pevcev v drugi polovici 20. stoletja. Svojo poklicno pot je začel kot igralec. Po končani dramski šoli na poznejši Akademiji za glasbo je leta 1941 začel igrati v ljubljanski Drami. Pozneje ga je slovenski skladatelj Vilko Ukmar angažiral v ljubljansko Opero. Bil je učenec profesorja Julija Betetta in je v svoji pevski karieri odigral več kot 100 različnih vlog. L. H.

Festival Sanje

Letošnji festival Sanje, ki bo trajal še ves avgust, vse do 10. septembra, se je začel v parku Zvezda ob petju Uršule Ramoveš. Velikim in majhnim otrokom, ki si upajo sanjati, ponuja kup dogodkov. Velja slediti Ježkovi Zvezdici Zaspanki, ki kaže pot odprtim srcem in ti-hemu zaupanju. Založba Sanje, ki tudi sicer v svojem programu prisega na moč pravljic, istoimenski festival pripravlja že sedmo leto. V tem času je festival dobil stalno in zvesto občinstvo, ki se z leti širi. V parku je obiskovalcu na ogled razstava Zvezdica Zaspanka. Tople ilustracije Gorazda Vahna na panojih in skrajšano besedilo pravljice potrdijo Zavrtanikove besede, ko je dejal, da je zvezdica Zaspanka eno najpristranejših bitij v slovenski književnosti. Zvezdica Zaspanka in njena ideja, kako je treba odpreti srce, sta toliko bolj dobrodošli v času, ki ga določa strah in v katerem je vrednote mogoče kupiti. Častna pokrovite-

Avgustovski festival Sanje

ljica razstave je pisateljica Kristina Brenkova, ilustracije pa spremlja skrajšano besedilo Frana Milčinskega - Ježka v slovenskem in angleškem jeziku, medtem ko bo na mp3 na voljo celotna zgodba v slovenskem, angleškem, italijanskem in nemškem jeziku. Ježku so namenjeni tudi sobotni tematski večeri - med drugim Improloga na njegove pesmi Preprosta ljubezen, torki zvečer so rezervirani za pogovore o knjigah. Na festivalu bodo zopet tudi Mlade rime: predstavili se bodo mladi pesniki in pesnice. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 14. 8. 2008

19.00 Kongresni trg: Shantelle, pogled v vijolično: Govorica angelskih kart

20.00 Kongresni trg: Rada Kikelj: Oddaljena - pesniški večer

20.00 Križevniška cerkev, Lj.: Trio Camerata Emonica (Slovenija) - klasična glasba. Komorni trio Camerata Emonica sestavljajo trije priznani slovenski glasbeniki: Boris Renner, Andrej Petrač in Tomaž Petrač. Trio deluje od leta 2003.

21.00 KUD Franceta Prešerna: Vzhod je vzhodno (Kitajska) - projekcija dokumentarnega filma

PETEK, 15. 8. 2008

20.00 Kongresni trg: Poetikonov lirični večer: Ivan Dobnik, Andraž Polič, Ivo Svetina, Miriam Drev in Miha Lužar

20.30 Cerkev sv. Florijana: Dimitris Chrsanthakopoulos (Grčija), klavir - klasična glasba

20.30 Hostel Celica: Tomaž Juvančič, mandolina, kitara & prijatelji

SOBOTA, 16. 8. 2008

10.00 Čevljarški most: Goljufivi peki. Prireditel je uprizoritev starega običaja, ko so goljufive peke kaznovali tako, da so jih s Čevljarškega mostu namakali v Ljubljani.

10.00 Narodna galerija: Sestavimo in pobarvamo poletje - ustvarjalna delavnica. Otroške sobotne delavnice ob razstavi Slovenski impresionisti in njihov čas 1890-1920. Za otroke od 5. do 12. leta.

NEDELJA, 17. 8. 2008

11.00 & 18.30 Mini teater: Gledališče Vessel (Bolgarija): Stanovitni kositrni vojak - marionetno-lutkovna predstava

20.00 Stara elektrarna: Mathurin Bolze. Fenetres - akrobatska predstava

PONEDELJEK, 18. 8. 2008

20.00 Stara elektrarna: Mathurin Bolze. Fenetres - akrobatska predstava

20.00 Ljubljanski grad: Godalni kvartet Smith (Velika Britanija) - klasična glasba

TOREK, 19. 8. 2008

20.30 Križanke: Vlado Kreslin z gosti - folk rok. Vlado Kreslin v svoji prepoznavno avtorski glasbi združuje elemente narodnih pesmi, popa, roka idr.

20.30 Cerkev sv. Jakoba: St. Paul's Gospel Choir (ZDA) - zborovska glasba

SREDA, 20. 8. 2008

20.00 Ljubljanski grad: PLAY OFF - festival oboe in fagota. Predstavljajo se udeleženci mednarodnega festivala oboe in fagota OFF Izola, ki že četrto leto zapored za teden dni združuje mlade in nekoliko manj mlade glasbenike iz Evrope in od drugod.

20.30 KUD Franceta Prešerna: Kristina Oberžan & Grooveyards (Slovenija) - pop džez

21.00 Stara elektrarna: Marko Jastrevski (Hrvaška): Garbage Epic - sodobni ples

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Kako ugrabiti nevesto

Monika Maljevič

Zapeljivec Tom ženske menja hitreje kot obleke, edina stalnica njegovega življenja je večna prijateljica Hannah.

Naposled Tom vendarle spozna, da je prav Hannah izbranka njegovega srca, a je prepozen, saj jo name-rava pred oltar popeljati škotski plemič. Tomu je zaupana vloga priče, a se odloči uničiti poroko in ugrabiti nevesto, toda številni spodrsjlaji in zabavne nesreče poskrbijo, da Tom spozna pravo ceno resnične ljubezni.

Tom (Patrick Dempsey) si je v življenju lepo postlal: je seksi, uspešen in ve, da se lahko vedno zanese na Hannah (Michelle Monaghan), svojo prekrasno najboljšo prijateljico in edino konstanto v svojem življenju. Vse je popolno, dokler se Hannah ne odpravi na šesttedenski poslovni obisk Škotske. Toma osupne spoznanje, da je njegovo življenje brez nje prazno. Odloči se, da bo Hannah po vrnitvi zaprosil za roko, zato ga zelo potre novica, da se je zaročila s čednim in bogatim Škotom Colinom (Kevin McKidd) in da se namerava preseliti čez lužo. Ko Hannah prosi Toma, naj bo njena priča, nekako privoli, a samo zato, da bi ji dvoril in preprečil poroko.

O filmu »Hannahina odločitev ni lahka,« pravi producent Neal H. Moritz. »Tako Tom kot Colin sta dobra fanta, oba imata veliko dobrih lastnosti.« »V svojem bistvu v filmu Kako ugrabiti nevesto obdelamo prastaro misel, da ljubezni ne vidiš, če jo imaš pred nosom,« pravi režiser Paul Weiland. »Tom je zelo čeden možki, ki zlahka dobi ženske, ni pa se pripravljen vezati. Ko Hannah sreča nekoga drugega, spozna, da ne

Made of Honor

Režija: Paul Weiland

Žanr: romantična komedija

Scenarij: Adam Sztykiel, Deborah Kaplan in Harry Elfont

Produkcija: Neal H. Moritz

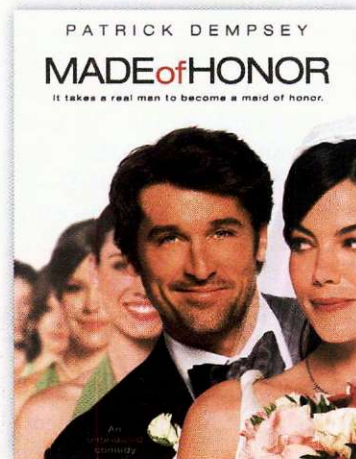
Igrajo: Patrick Dempsey, Michelle Monaghan, Kevin McKidd, Kadeem Hardison, Chris Messina, Richmond Arquette

Premiera: 21. 8. 2008

Distribucija: Continental Film

bo le izgubil najboljše prijateljice, ampak da je zares zaljubljen v to dekle, le da tega doslej ni vedel. Ves čas je imel svojo torto, ki jo je lahko tudi jedel, nenadoma pa mu nekdo to torto vzame.»

»Tom na žalost prepozno odkrije, da je Hannah njegova prava ljubezen,« pravi Dempsey. »Hannah verjame v pravo ljubezen in v poroko, medtem ko je bil do te točke Tom ženskar, ki je imel s poroko resne težave. Tom ima veliko priložnosti, zamujenih trenutkov, vendar je bila Hannah ves čas ob njem. Zdaj so mu jo vzeli in njegova edina možnost je oditi na Škotsko kot njena priča in jo znova osvojiti.«

Monaghanova dodaja, da si je želela biti del tega projekta, ker so ji bili vseh zgodba in vsi sodelujoči. »Nenavadno pa je, da sem izkusila podobno situacijo: ko sem se poročila, je bil moja priča možki, ki je še vedno moj najboljši prijatelj,« pravi Monaghanova. Režiser Weiland priznava, da je po duši precej romantičen, zato si je že dolgo želel posneti romantično komedijo. »Tom je na začetku čustvena pokveka, ob koncu pa zmore priznati pravo ljubezen. Všeč mi je, da je bila zgodba podana z moške perspektive, ker je pri večini filmov dekle tisto, ki ji zlomijo srce. Lepo je videti, da se to zgodi nasprotnemu spolu.« **D**

Sodelujte v Veliki Petrolovi nagradni igri

Od 1. 6. do 31. 8. 2008

Osvojite Mercedes-Benz,
razred C, model T 180 K
in ostale bogate nagrade.

Sodelujete lahko tudi v nagradni
SMS akciji »Petrol«.

skuterji Aprilia SR 50 R

predvajalniki iPod Nano 4G

predvajalniki iPod Shuffle

PETROL

Sladoledna kepica

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Nissan micra 1,2 16V acenta

Dvatisočtredjega se je začela pot tretje generacije tega smešnega, a hkrati simpatičnega in dobrega avtomobilčka. Danes, po petih letih, ko se micri že pišejo usodni dnevi, ostaja ta kroglica še vedno sveža in prav prepričljivo mikavna. Kot v vročih dneh velika kepica slastnega mangovega sladoleda. Za ženske seveda.

Drugačna Micra si je s svojo drugačnostjo tudi pri nas utrla pot v mnoge garaže. Igriva napredna oblika, poskočnost in prostornost ter seveda majhne mere so prepričali marsiko-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	NISSAN MICRA 1,2 16V
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1240
moč v kW (KM) pri vrt./min	59 (80) pri 5200
največji navor v Nm pri vrt./min	110 pri 3600
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	3719x 1660 x 1540
medosna razdalja v mm	2430
prtljažnik v litrih	251 - 371
masa praznega vozila v kg	957 (518)
največja hitrost v km/h	167
pospešek 0-100 km/h v s	13,5
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,4/5,1/5,9
poraba na testu v l/100 km	6,6
cena vozila v EUR	11.860

ga, da se je odločil zanjo. Danes ostaja micra povsem enaka, le času primerno izboljšana. Torej: preverjena motorizacija, boljše opremljenost ter detajli, ki so samo filigransko spremenjeni po nareku sedanjih modnih prijemov. Zunanost je dovolj sveža, da lahko kljub letom še vedno enakovredno parira vsej konkurenci. Notranjost pa je z osvežitvijo barvnih nians in izborom finejših materialov še pridobila vrednost. Da bodo gospe in gospodične zadovoljne. Vse druge dobre lastnosti so ji seveda ohranili. Tu so še vedno zelo dobri, le malce majhni, kompaktno trdi

sedeži, dobra založenost z opremo in izredno kvalitetna končna izdelava. Prostornost lahko namenite potnikom zadaj ali prtljagi zavoljo vzdolžne pomičnosti klopi, tu pa je še odlično uglaseno podvozje, zaradi katerega so vodljivost, stabilnost, lega na cesti in udobje avtomobila pika na i v svetu mestnih avtomobilskih malčkov. Pa še izredno tiho je. K dobremu občutku za volanom pripomore tudi preglednost, ki je v micri zares nikjer ne manjka.

Poskočna Motor je po kubaturi majhen, a s svojimi zmogljivostmi presenetljivo zadovoljiv. Od 1,2 litra gibne prostornine, ki diha preko šestnajstih ventilov in zmore 59 kW (80 KM), ne gre pričakovati nič posebnega, a prijetno preseneti z radoživostjo vrtenja v najvišje vrtljaje ter

rezerviranih za najbolj divjaške babice. Čeprav pri micri težko govorimo o elegantnosti, je prav testni primer dokaz, da je mogoča. Kombinacija opečnato rdečega bisernega laka in dvobarvnega, bež-črnega odtinka notranjosti micro napravita imenitnejšo, po klasičnih manirah. Le da znotraj bolj kot zunaj. Vključno z drobnimi merilniki na beli podlagi, športno majhnim volanskim obročem, velikimi odlagalnimi mesti na vratnih tapiserijah ter seksi kljukicami za odpiranje vrat. In kot takšna je micra marsikomu všeč. No, ima pa tudi slabosti. Delovanje klimatske naprave je navzven in navznoter precej cvileče hrupno in zahteva kar konkreten odtegljaj motorne moči ob polnem zračenju kabine. Žen-

športno rezkim oglašanjem, ko gre igla na merilniku vrtljajev tja preko širitisočice. Svoje doda tudi menjalnik, ki s hitrim prestavljanjem veliko pripomore k živahnosti micre. Poraba govori micri v prid. Okoli šestih litrov se bo vrtela, prej manj; sedem je

ska publika bo negodovala tudi nad umazanijo, ki se ker preveč rada zažre v svetlo blago sedežev. In presenečena bo tudi, ko bo ugotovila, da avtomobil zares nima tempomata, pač pa je spodnje desno stikalce na volanskem obroču namenjeno le nastavljanju alarma za prekoračeno hitrost.

Prikupna Ni rečeno, da je okus manga vsakomur všeč; enim se zdi boljša čokolada, drugim vanilja, tretjim jagoda in cimet. Vse pa si ga privoščijo z istim razlogom. In tako je pri micri. Moški pa imajo raje pivo. **D**

Novice

HONDA JAZZ Tudi pri Hondi je prišel čas za zamenjavo njihovega priljubljenega malčka z imenom jazz. Ohranja odlične lastnosti svojega predhodnika, vključno z namestitvijo tanka za gorivo in prilagodljivimi sedeži, hkrati pa je prostornejši, varnejši in varčnejši. Nova sta bencinska motorja z 1,2 ali 1,4 litra, obakrat s petstopenjskim ročnim menjalnikom, po želji pa boste lahko naročili tudi avtomatiziranega s šestimi. Za uspeh se tudi novemu jazzu verjetno ni bati, saj so prejšnjega pri Hondi od leta 2001 prodali v več kot 2 milijona kosih.

CHEVROLET CAMARO Čas je za novo staro legendo. Chevrolet obuja staro ime, za vozilo, s katerim bi se rad spet vrnil na pota stare slave. Camaro je pravi 'muscle-car' za 21. stoletje, ker združuje zelo privlačno in moderno obliko z novimi tehnologijami in nekaj nostalgije. Poganjala ga bosta dva bencinska motorja, V6 bo imel 3,6 litra, V8 za različico SS pa 6,2 litra delovne prostornine. Menjalnik bo imel obakrat šest stopenj, za privlačen videz pa bodo skrbela tudi ogromna kolesa, ki bodo imela najmanj 18 palcev pa vse do 20.

VOLKSWAGEN TIGUAN HYMOTION Partnerstvo za čisto energijo, ki je mednarodna povezava več naftnih in avtomobilskih podjetij, je maja prešlo v naslednjo projektno fazo. Od avgusta dalje bo na nekaterih bencinskih črpalkah mogoče napolniti vozila s 700 bari stisnjenega vodika. Tiguan HyMotion je prvo vozilo v okviru programa, ki je opremljeno z najnovejšo tehnologijo, v rezervoarje pa je mogoče sedaj shraniti 66 odstotkov več vodika kot pri tehniki s 350 bar, kar pomeni akcijski radij približno 250 km.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

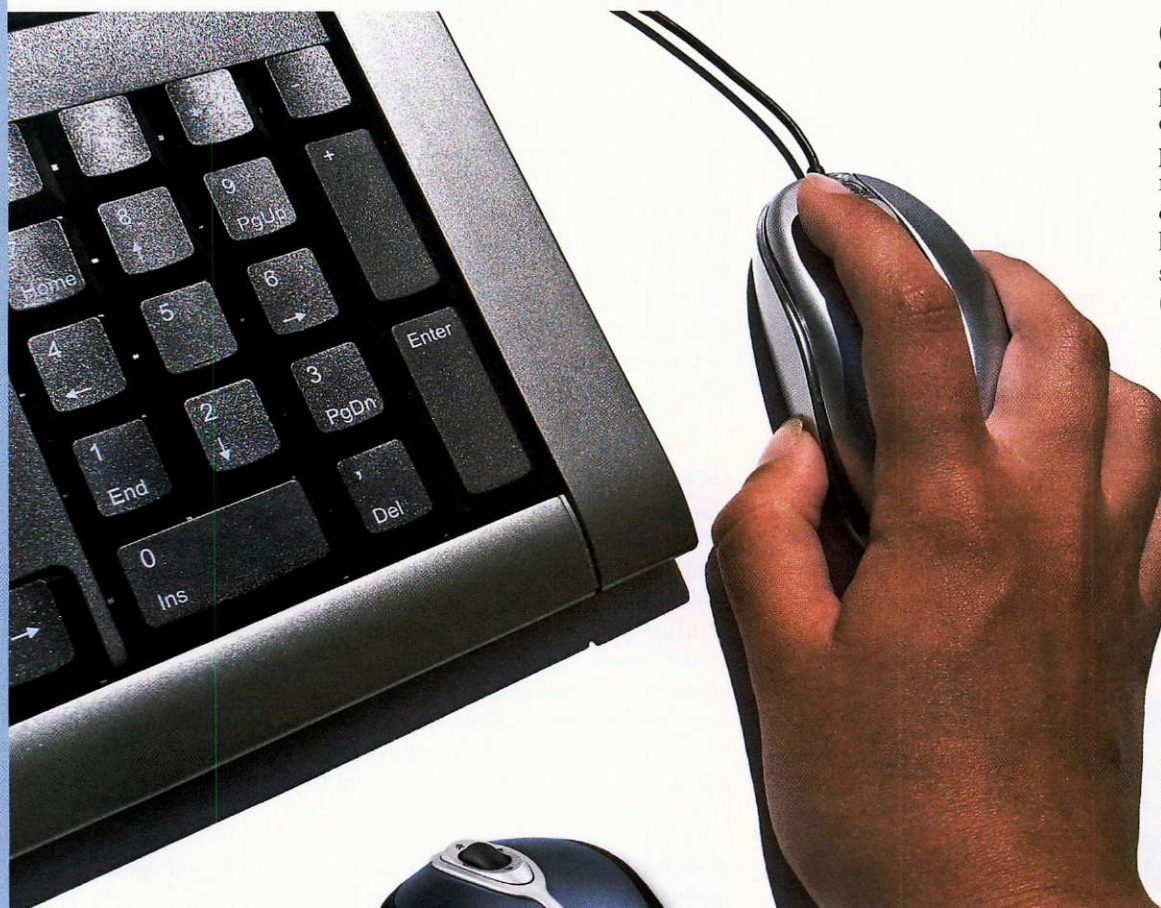
Odprto:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Usoda računalniške miške

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

Računalniški miški, ki je stara že 40 let, naj bi bili šteti dnevi. Gre za pretiravanje ali novo revolucijo v svetu tehnologije? Miška poleg tipkovnice še vedno velja za eno najbolj razširjenih naprav za interaktivno delo z računalnikom.

Uvrščena je tudi v podskupino vhodnih naprav, med kazalnice naprave. Njeno ime po vsej verjetnosti izvira iz podobnosti klasične računalniške miške z dvema tipkama z njeno živalsko sorodnico. Kaj in kako delamo z miško, je odvisno od programa, s katerim delamo. Program mora prepoznati signale, ki prihajajo iz miške prek programskega gonilnika za miško. Dvojni klik je dvakratni klik na enega od gumbov na računalniški miški, ki se naredi z določeno hitrostjo (po navadi v eni sekundi). Hitrost dvojnega klika je prilagodljiva, vendar je to odvisno od operacijskega sistema. Navadno dvojni

Ali bo čas povozil tudi miško?

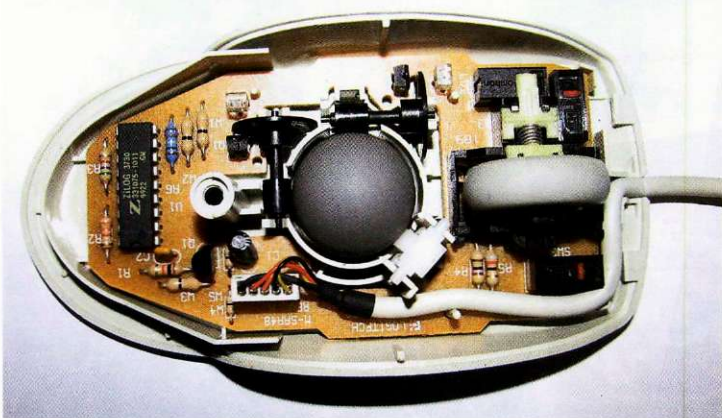
klik sproži dogodka, kot so zagon programov, ogledovanje datotek ipd. Če dvojno kliknemo po ikoni izvršljivega programa, se bo ta program zagnal. Dvoklik na druge vrste datotek odpre datoteko v pripadajočem programu, seveda če je ustrezeni program nameščen in je v nastavitvah ta tip datoteke

povezan s programom. S klikom na levo tipko navadno izbiramo objekte, gumbe, funkcije v menijih in označujemo besedilo, ki se ob tem shrani v »odložišče« (ang. clipboard). Klik na srednjo tipko ima v odvisnosti od programa zelo različne funkcije. Praviloma pomeni funkcijo »prilepi« (ang. paste), kjer se na določeno mesto vstavi vsebina iz odložišča. Zelo različne funkcije ima tudi klik na desno tipko, praviloma se odpre padajoči meni z dodatnimi možnostmi. Vrtenje kolesca omogoča hitrejšo premikanje po daljših dokumentih. Pri tem se premika samo okno za vpogled v dokument, kazalček ostane na istem mestu. S pritiskom na kolesce se

(odvisno od programa in različice) spremeni slika kazalčka in pozicioniranje kazalčka v zgornji del zaslona pomeni premikanje proti začetku dokumenta, premik v spodnji del pa proti koncu dokumenta. Vnovični pritisk na kolesce odpravi to funkcijo in slika kazalčka postane normalna (odvisna od nastavitve).

Tri skupine mišk Po načinu delovanja ločimo tri glavne skupine mišk: mehanske, optomehanske in optične. Mehanske in optomehanske miške imajo v svoji notranjosti gumijasto ali jekleno z gumo prevlečeno kroglico, ki na spodnji strani gleda iz miške. Površina kroglice je navadno še posebej obdelana, da se bolje kotali po podlagi. Ko miško premikamo po podlagi, se kroglica vrti. Ob kroglici sta dva valjčka, postavljena pravokotno drug na drugega, ki se vrtita skupaj s kroglico. Na vsakega od njiju je pritrjeno kolesce, ki mu pravimo enkoder (encoder).

Po obodu enkoderja so razporejene luknjice, ob katerih sta dva para svetlečih se in fotodiod. Ko svetleča se dioda skozi luknjico na obodu kolesca posveti na fotodiodo, je tok sklenjen. Optične miške, ki so jih izdelali nazadnje, nimajo nobenih premičnih delov. Na spodnji strani imajo namesto kroglice majhni svetleči se diodi različnih barv in ogledalce, ki od podlage odbito svetlobo usmeri na par fotodiod. Sestavni del optične miške je tudi posebna podlaga, brez katere miške sploh ne moremo uporabljati. Na tej podlagi je narisana drobna mrežica iz črt, ki so, prav tako kot svetleči se diodi, dveh barv. Črte ene barve odbijajo na fotodiodo svetlobo ene svetleče se diode, črte druge

Notranjost računalniške miške

barve pa svetlobo druge svetleče se diode. Ko svetleča se dioda sveti na črto, ki svetlobo odbija na fotodiodo, je tok sklenjen, drugače pa je prekinjen.

Brez zaslužka Računalniško miško je izumil Douglas Engelbart s stanfordskega raziskovalnega inštituta. Z izumom pa mu ni uspelo nič zaslužiti, saj je patent zanj potekel leta 1987, še preden je miška s PC-revolucijo postala nepogrešljiva.

Je miška preživeta? Po mnenju analitika Steva Prenticea iz računalniškega podjetja Gartner naj bi se »dobra stara« miška v roku treh do pet let poslovila. Njeno mesto naj bi zasedli zasloni na dotik in naprave, ki zaznavajo gestikulacije obraza. Prentice, ki je svoje napovedi zasnoval na poskusih podjetij, ki izdelujejo nove interaktivne vmesnike in ki svoje navdihe dobivajo v svetu računalniških iger, je izjavil, da je miška dobra za uporabo na stacionarnih računalnikih, za prenosnike in za domačo zabavo pa ni primerna. Podjetji Sony in Canon sta med prvimi, ki sta se vrgli v omenjeni projekt prepoznavanja

mimike obraza ali telesnih gibov v realnem času. Naprava prepoznava tudi vaš nasmeh, tehnika pa bo nedvomno še napredovala. Na trgu se bo predvidoma že septembra pojavila naprava, ki si jo bo lahko uporabnik namestil na glavo in samo s pomočjo misli upravljal računalnik.

Tehnologija se spreminja Z odhodom priljubljene miške pa se nekateri ne strinjajo. Ob napovedani smrti so se oglasili iz podjetja Logitech, ki je svetovni izdelovalec mišk in tipkovnic in je v zadnjih 20 letih prodal več kot 500 milijonov mišk. Številka naj bi bila dovolj zgovoren podatek o priljubljenosti te strojne opreme. Trdijo, da gre za veliko pretiravanje. Rory Dooley iz omenjenega podjetja je sicer priznal, da se je v zadnjem času povečalo število poti, po katerih se lahko povežete z računalnikom, a hkrati dodal, da njegovo podjetje proizvaja večino od njih. »Ljudje že leta govorijo o približevanju med napravami. Dandanes televizija deluje kot računalnik in računalnik kot televizija. Naprave, ki jih uporabljamo, so bile prilagajene za naš spremenljivi življenjski slog, kar pa ne zmanjšuje vrednosti miške,« je prepričan Dooley. Naslednje vprašanje pa je, kako ljudi naučiti, da bodo pred svojim zaslonom izvajali pravilne telesne gibe. Resnici na ljubo, to veliko ljudi že počne, predvsem zaradi naprav, kot je Nintendo Wii, nekakšno kombinacijo vsega pa ponujajo tudi telefoni, kot je denimo iPhone. **D**

V podjetju Logitech pravijo, da bo miška še dolgo živela.

Na kratko

GLASNA GLASBA – HITRO PITJE Francoski raziskovalci so ugotovili, da v gostinskih lokalih, kjer vrtijo glasno glasbo, gostje pijejo hiteje in z manj požirki. Raziskovalci so tri sobotne noči preživeli v dveh lokalih, kjer so opazovali 40 ljudi, starih med 18 in 25 let, ki pa niso vedeli, da so opazovani za raziskovalne namene. S pomočjo lastnikov lokalov so raziskovalci spreminjali jakost glasbe in zapisovali, koliko in kako hitro ljudje pijejo. Glasnejša glasba je sprožila večje povpraševanje, pri čemer je povprečno število naroče-

Ob glasni glasbi se je težje pogovarjati, zato nabrž hitreje pijemo.

nih pijač pri rednih obiskovalcih naraslo z 2,6 na 3,4. Zmanjšal se je tudi čas pitja, saj so obiskovalci ob glasnejši glasbi v povprečju pivo spili v 11,45 minute, v primerjavi s 14,51 minute ob tišji glasbi. Raziskovalci priznavajo, da ima raziskava nekaj pomanjkljivosti, saj je potekala na majhnem vzorcu in verjetno ne velja za vse lokale. Pri tem jim tudi ni jasno, zakaj jakost glasbe vpliva na način pitja, a verjetno je razlog v tem, da se je ob glasni glasbi težje pogovarjati, kar ljudi prisili, da več pijejo in manj govorijo.

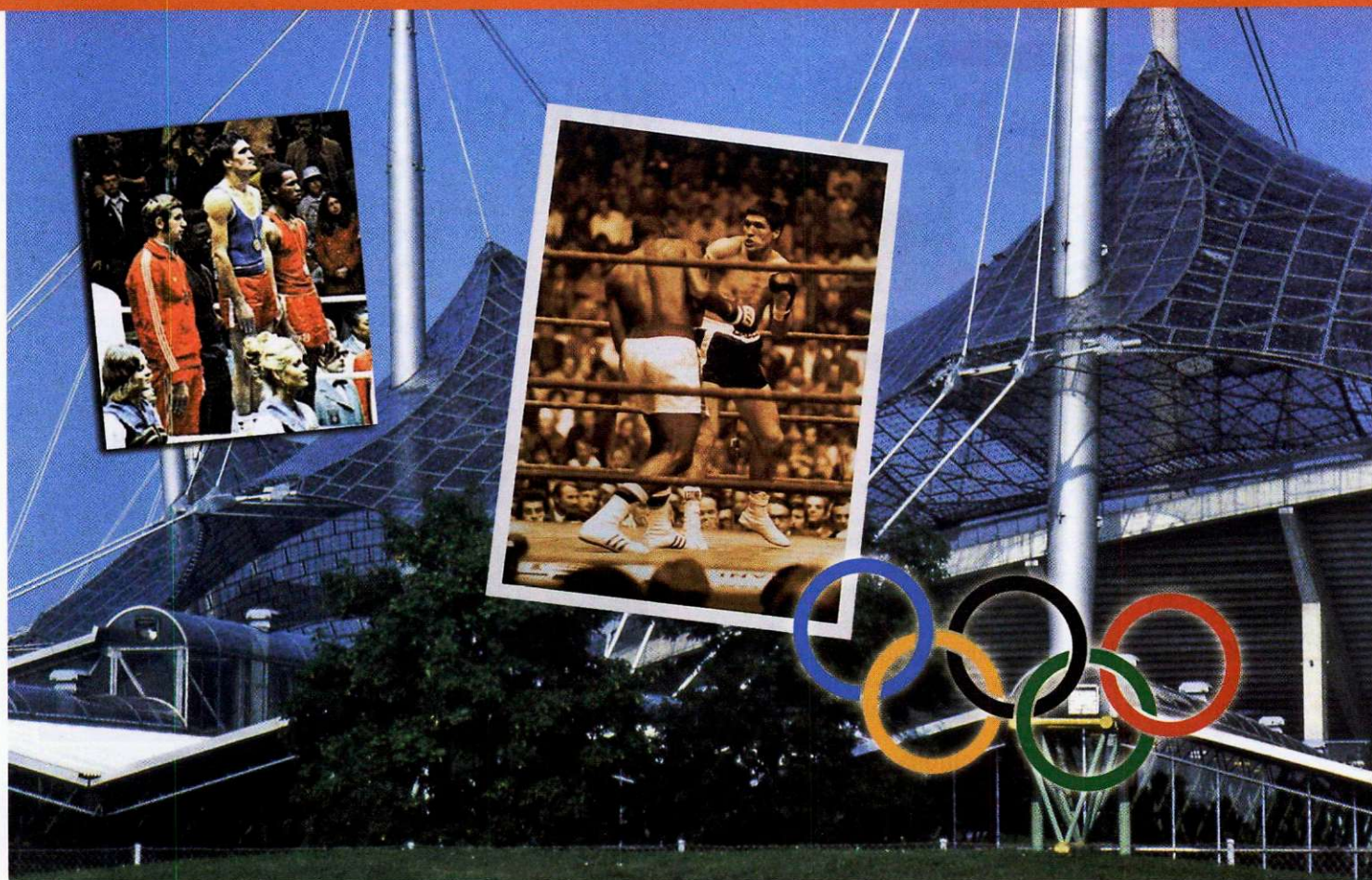
NAJHLADNEJŠI KRAJ V VESOLJU

Največji pospeševalnik na svetu, ki leži na meji med Švico in Francijo, bo kmalu postal najhladnejše mesto v vesolju. LHC (Large Hadron Collider) je tako začel zadnjo fazo ohlajanja, temperatura pa se bo približala absolutni ničli, na 1,9 kelvina (-271 stopinj Celzija). Ohlajanje poteka s pomočjo tekočega helija. Za primerjavo: v oddaljenih delih vesolja je temperatura 2,7 kelvina (-270 stopinj Celzija). Pospeševalnik je 27 kilometrov dolga krožna cev, vzdolž katere so razporejeni izjemno močni magneti. Znotraj cevi bodo s pomočjo ustvarjanja magnetnih polj znanstveniki poskušali ustvariti razmere, kakršne so bile ob nastanku vesolja. Dva snopa delcev bosta v nasprotnih smereh potovala po pospeševalniku s hitrostjo, ki je blizu svetlobni. Na določenih mestih bodo delci med seboj trkali, znanstveniki pa upajo, da bodo s trki nastali novi delci in ponudili odgovor o nastanku vesolja. Ob tako nizkih temperaturah do zdaj ni deloval še noben instrument, vendar pa računalniki za zdaj delujejo po pričakovanih, razlaga Roberto Saban, vodja LHC-jevega sektorja za strojno opremo. Dva sektorja pospeševalnika še nista dovolj ohlajena, da bi na njiju izvajali poskuse. Eden pa je, tako da naprave tam delujejo, kot da bi bil pospeševalnik že zagnan.

Superpospeševalnik LHC v Švici

Za nasprotnike je bil večinoma pretrd oreh.

Pesnik v rokavicah

Kristijan Stranščak, foto: Reuters, arhiv Demokracije

V 60. letu starosti je v Pulju umrl legendarni hrvaški boksar Mate Parlov, nosilec zlatih medalj z vseh najpomembnejših tekmovanj.

Za veliko športnikov večkrat rečemo, da so v svoji športni karieri osvojili vse, kar se je osvojiti dalo, vendar to drži le za maloštevilne. Eden od njih ali celo prvi od njih je boksarski šampion Mate Parlov. V svoji športni karieri je v ringu kot amater in profesionallec nastopil 339-krat in doživel samo 16 porazov. Zaradi velikega števila uspehov so ga leta 2000 razglasili za hrvaškega športnika 20. stoletja.

Najboljši med amaterji ...

Mate Parlov, rojen 16. novembra 1948 v Splitu, je kmalu spoznal, da je boks njegova ljubezen. Leta 1964 kot 16-letnik začne svojo športno pot z vpisom v Boksarski klub Pula v Pulju. Nekaj časa je treniral samo za hobi, a so trenerji v njem

hitro opazili veliko strast do tega športa in potencial, iz katerega bi se lahko razvil vrhunski boksar. Kmalu dobi svojo ekipo in trenerja Alda Buršića, ki je skrbel za njega, po dobrem letu pa se začne udeleževati tekmovanj.

Že po prvem dvoboju v šestdesetih letih se je veliko pisalo in govorilo o novem boksarskem šampionu. Lahkota, s katero je »plesal« po ringu, je bila za tiste čase neverjetna. Kmalu je postal kontinentalni prvak, od tod pa se njegova športna pot samo vzpenja. Prvič je na olimpijskih igrah nastopil leta 1968 v Mehiki, kjer je kot 20-letnik nabiral potrebne izkušnje, da je lahko štiri leta pozneje na olimpijadi v Nemčiji (München) osvojil olimpijski naslov, kar je bil sploh prvi jugoslovanski olimpijski naslov v boks,

čeprav je jugoslovanski amaterski boks slovel po dobrih boksarjih. Pozneje sta njegov uspeh v poltežki kategoriji ponovila Slobodan Kačar (1980) in Anton Josipović (1984). Leta 1971 je s 23 leti osvojil prvi naslov amaterskega evropskega prvaka v Madridu in to ponovil dve leti pozneje v Beogradu. V času med dvema evropskima na-

Mate Parlov med treningom

slovoma pa ni počival, saj je svojo zbirko povečal z osvojitvijo naslova svetovnega amaterskega prvaka na prvenstvu v Havani. Nikakor pa ne smemo pozabiti, da je bil tudi petkratni prvak Balkana (1970–1974) in osemkrat prvak nekdanje Jugoslavije (1967–1974). Med amaterji je v ringu boksar 310-krat in doživel samo tri poraze.

... in tudi med profesionalci

Po vseh naslovih in odličjih, osvojenih med amaterji, je bilo jasno, da v tej kategoriji ne najde več potrebne motivacije. Tako se je leta 1974 odločil prestopiti med profesionalce. Prvi dve leti je trdo treniral, saj je želel vsem, ki so bili skeptični glede njegove odločitve, pokazati, da je bila odločitev prava in da je lahko tudi na najvišji ravni najboljši. Po samo dveh letih je leta 1976 osvojil naslov evropskega prvaka po razločici WBC. V nepozabnem dvoboju je na znameniti Marakani premagal Italijana Domenica Adinolfija in se tako za korak približal osvojitvi največje lovoričke, ki jo boksar lahko osvoji, naslova svetovnega prvaka med profesionalci. Treniral, boksar in čakal je naslednji dve leti,

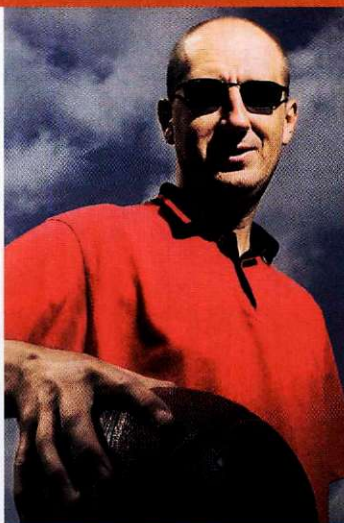
Pred vhodom v bar
boksarskega šampiona

let in bi lahko vrhunsko boksar še kar nekaj časa, je rokavice obesil na klin, kjer so se tudi ohladile, saj se nikoli več ni poskusil vrniti v ring. V boksarstvu je ostal še nekaj časa, čeprav nikoli ni preveč maral televizijskih reflektorjev, saj je raje živel umirjeno življenje. Leta 1984 je bil selektor jugoslovanske reprezentance, ki je takrat osvojila tudi štiri olimpijske medalje, zanimivo pa je, da so bile te olimpijske igre v mestu, kjer je Parlov končal svojo kariero, Los Angelesu.

Premagala ga je bolezen Parlov se je kljub statusu športnega junaka Jugoslavije po končani karieri umaknil iz javnega življenja. Živel je v Fažani blizu Pulja, kjer je bil lastnik kavarne, znane tudi številnim Slovincem. Že nekaj časa se je vedelo, da se bojuje s precej hujšim nasprotnikom, kot jih je imel v ringu, z rakom na pljučih. S klinike za pljučne bolezni v Zagrebu so že nekaj mesecev prihajale vedno slabše novice, od marca pa bolnišnice sploh ni več zapuščal. Njegov zadnji nasprotnik je bil žal premočan, premagal ga je 29. julija nekaj pred polnočjo. Na dan pogreba so v Pulju razglasili dan žalosti v spomin boksarski legendi. **D**

Zadnje mesece
je preživel v bolnišnici

Duh olimpizma

Esad Babačić

Olimpijske igre so praznik športa, torej tisto nekaj več, kar ponuja tudi svetovno prvenstvo v nogometu.

Če se je zadnjih nekaj iger, vključno s tistimi v Atenah, zdelo, da gre za prireditve, katere blesk počasi, a zanesljivo ugaša, potem je to, kar se dogaja v Pekingu, vrnitev v tiste prave Atene.

Kitajci so vrnili duh olimpizma, ki je skupaj s steklenico, v kateri je sporočilo celotnega gibanja, že skorajda odplaval na odprto morje. Že otvoritev je napovedala, da bodo te igre res nekaj posebnega. Vrnitev k osnovnim vrednotam, zaradi katerih je olimpijski duh že davno tega presegel meje tekmovalnosti, je očitno tiha mantra kitajskih modrecev, ki skrbijo za prepoved olimpizma. Kako otroško nedolžno je bilo spet enkrat opazovati sprehod velikih in majhnih držav, zbranih pod skupno zastavo olimpizma. Ponos majhnih je vsaj tistih nekaj ur, kolikor je trajal ta slavni defile, zasenčil superiornost velikih. In prav ta osnovni dualizem je tisti, zaradi katerega so olimpijska tekmovanja tako posebna in enkratna. Tudi največji se morajo v posebnih okoliščinah pošteno potruditi, da premagajo manjše in pridejo do kolajne neprecenljive vrednosti. Olimpijsko odličje je življenjski projekt slehernega športnika in veliko jih je, ki dobijo eno samo priložnost, da posežejo po njem. Najbolj ganljive so zgodbe majhnih držav, ki tekmujejo v manj atraktivnih športih, ki pa terjajo veliko srce. Dvigovanje uteži je sicer šport, ki ga vsi poznamo, a je kljub temu obsojen na obrobje. Le včasih se vojaško oko ljubiteljev športa poglubi v kakšno tekmo med majhnimi nabitimi dvigovalci uteži, ki poskušajo zdržati pritisk včasih tudi dvakratne teže lastnega telesa. Daleč od oči razvajenih športnih fanatikov so se palčki borili za čast in ponos svojih držav, tako da so prestopali meje lastnih zmogljivosti. Kubanec, ki je bil na dobri poti, da dvigne uteži lastne slave, je bil na robu solz, ko je dojel, da mu dvig ne bo uspel. Fant iz Turkmenistana je bil verjetno edini up te žepne državnice, da bi se vpisala na seznam imetnikov olimpijskih odličij. Tudi njemu ni uspel dvig iz anonimnosti, ki je tako domača Kitajcem, športni velesili z največ anonimnimi šampioni. Med vsemi dobitniki medalj, ki jih ni malo, je svetu znan le Jao Ming, orjak iz lige NBA, ki je skoraj sam kljuboval supersoničnim Američanom na čelu z LeBronom Jamesom. Naj ob tem pomirim vse tiste, ki mislijo, da bodo Španci kos temu »dream teamu«: tega filma ne bodo več videli. Tokrat so prišli resni košarkarji, ki si želijo zlate olimpijske medalje.

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loka pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si
uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

Kraje po gradbiščih so prava klasika.

Delavni delomrzneži

Bogdan Sajovic, foto: Gregor Pohleven

Ob klasičnih krajah električnega orodja so zadnji hit v Ljubljani kraje vibracijskih teptalnikov z gradbišč. Nekaterim lopovom res pade sekira v med.

V teh vročih poletnih dneh policisti v Ljubljani in okolici preiskujejo v glavnem množico drobnega kriminala, saj delomrzni nepridipravi izkoriščajo večjo počitniško odsotnost in tudi manjšo ležernost državljanov. Na udaru so tako zasebne hiše kot podjetja, pa tudi gradbišča ne izpušijo.

Smejal se je nepridipravu, ki je vlomil v hišo v ljubljanskih Jaršah. Brez veliko truda je v žep pobasal kar deset tisočakov v gotovini in odkorakal v veselo zapravljanje. Njegov poklicni kolega, ki se je lotil hiše na Cesti ljubljanskih brigad, je v žep vtaknil »zgolj« tisočaka v gotovini. Medtem ko so lastniki hiše na Splitski v Ljubljani uživali na zasluženem dopustu, je neznanec iz njihove hiše ukradel nekaj nakita in še prenosni računalnik za nameček ter jih oškodoval za tri tisoč evrov. Lastniki hiše na Dobovi so po vrnitvi z vikenda pogrešili

digitalni fotoaparater in nekaj nakita, skupaj vredno poldrugi tisočakov evrov, toliko pa je v nakitu in gotovini ukradel tudi neznani lopov, ki je šaril po tuji hiši na ljubljanskem Rudniku. Nakit je izginil tudi iz hiše na Ulici Podlimbarskega, lastniki so ob tri tisoč evrov, še nekaj več pa je vlomilec odnesel iz hiše na Lemeževi. Okitil se je s tujim nakitom, vrednim pet tisoč evrov.

Tatvine po gradbiščih so že prava stalnica, vsaj v Ljubljani in okolici. Lopovi veselo kradejo vsakovrstno orodje in ga navadno za drobiž pretapljajo v gotovino. V zadnjem času so moderni gradbeni nabijalci ali vibratorji, bolj znani kot »žabe«. Ena takšna, vredna dva tisoč evrov, je izginila z gradbišča na Škofljici. Z žabo je odskakljaval v neznano tudi lopov, ki je orodje sunil z gradbišča

na Tesarski ulici v Ljubljani in s tem oškodoval gradbince za štiri tisoč petsto evrov. Žabo, pa še kotno brusilko za nameček so pogrešili tudi na gradbišču v Mengšu in bili tako ob pet tisočakov. Iz gradbišča na Dobrunjski je lopov, morda pa jih je bilo tudi več, odnesel celo zbirko električnega orodja, kotne brusilke, vrtnalnice, ročne žage. Vsega skupaj je bilo za bogatih deset tisoč evrov, seveda pa bo pri preprodajalcih vse skupaj vrglo precej manj. Mešano električno orodje so pogrešili tudi na gradbišču na Šmartinski, vredno je bilo dva tisočaka, in na gradbišču v Šmartnem, kjer je izginilo za tisoč petsto evrov robe. V Grosupljem pa je izginilo z gradbišča

Vibracijski nabijalniki, »žabe« so zadnje čase hit med tatovi z gradbišč.

ob električnem orodju tudi nekaj motornega olja, skupna škoda pa znaša dva tisoč petsto evrov.

Kup gotovine Vlomilec je iz kioska v Kamniku sunil za tri tisoč petsto evrov različnih cigaret, njegov kolega pa iz kioska v Ljubljani na Riharjevi za tisočakov nikotinskega opoja. Naj se jima zatakne! Iz dveh trgovin na Zaloški je izginil menjalni »drobiž«. Iz ene ga je izginilo za sedemsto evrov, iz druge pa je lopov (isti?) odnesel še stotaka več. Gostinec na bližnji Strossmayerjevi pa je pustil izkupiček kar v lokalu in zdaj preklinja izgubo treh tisočakov v gotovini. Iz gostilne na Dolenjski sta izginila prenosni računalnik in tiskalnik, vredna skupaj poldrugi tisočakov.

Lopovi so se lotili tudi prostorov podjetij. Iz pisarn v Mednem so odnesli prenosni računalnik in DVD-predvajalnik, vredna tri tisočake, iz pisarn v Komendi pa gotovino in telefon, vse skupaj vredno štiri tisoč evrov. Iz skladišča na Brnčičevi so lopovi odkotalili kolute bakrene žice, vredne dvajset tisočakov, rekord tedna pa je bil vlom v podjetje na Tržaški. Izginila je gotovina in nekaj vrednostnih bonov, vse skupaj vredno bogatih trideset tisoč evrov! **D**

Smrkavi zlikovci

Trije »štepclni« grozili s pištolo, golobradec ukradel motorni štirikolesnik, komaj polnoletna kradla pijačo.

Pred kioskom na Dunajski v Ljubljani so se sredi belega dne razpostavili trije mladeniči. Stari kakšnih dvajset let, suhceni, vsi »štepclni«, visoki okoli sto sedemdeset, vsaj eden še kakšen centimeter manjši. Pogum so si dajali s pištoli podobnim predmetom, s katerim so zagrozili prodajalki in zahtevali, naj odpre vrata. Seveda jih je ubogala in lopovska trojica se je založila s cigaretami in nekaj gotovine, ki so jo zbasali v žepe, nato pa pogumno odkorakali novim dogodivščinam naproti. Prodajalka je vedela povedati le še to, da je eden kratko postrizanih črnih las in temnih oči, njegova pajdaša pa sta oblečena v svetla oblačila.

Svitilo se je že, ko so vrhniški možje postave v gostinskem lokalu na Ljubljanski cesti presenetili devetnajstletna Vrhničana. Mladeniča sta se ravno zalagala s tujo

pijačo, ko so ju zgrabili in opravili postopek. Pijačo so jima zasegli, ju popisali, zavarovali dokaze in spisali ovadbo, mladeniča pa nagнали domov.

V Grosupljem pa so obiskali dom šestnajstletnika, ki je osumljen dveh kaznivih dejanj. Pred dnevi je namreč v Grosupljem sunil motor štirikolesnik, za katerega seveda nima niti izpita, z njim pa se je nekaj časa veselo prevažal po okolici, končno pa ga je s praznim tankom zapustil v okolici mesta. Nekaj dni pozneje je mulec prišel v trgovino in si meni nič tebi nič postregel z gotovino iz blagajne, šlo je za kakšnih sto šestdeset evrov. Trgovka ga je sicer zalotila, a je poba uspel pobegniti. Privredli so ga k preiskovalnemu sodniku, ki je odredil hišni pripor. Kot da so do sedaj mulca starši obvladovali! B. S.

Povratnik spet prodajal

Povratnik preprodajalec mamil je takoj po prihodu izza rešetak nadaljeval s svojo umazano raboto.

Človek težko razume, da nekaterih nič ne izuči in se konstantno vračajo nazaj na kriva pota. A še toliko manj razume naš pravosodni sistem, ki povratnike kaznivih dejanj obsoja na minimalne kazni in jih vrača nazaj na prostost, kjer lahko veselo nadaljujejo s svojimi kaznivimi dejanji. Prižgana cigareta v lokalu menda tako ogroža zdravje, da je treba izrekati vrtoglave globe, preprodajanje mamil pa je očitno malenkost, vredna manjše pogojne kazni. Sploh pa, če so veliki preprodajalci, ki prodajajo belo smrt na kile, lahko deležni pomilostitve predsednika republike, potem je pogojka za dilerje na drobno očitno res primerna kazen.

Dvaintridesetletnega Solkanca so v zadnjih letih možje postave že večkrat obravnavali zaradi mamil. Pred časom je v novogoriškem priporu presedel pol leta. Sodnikom se

je očitno milo storilo, pol leta za zapahi, televizija, dva menija, a klima naprav ni in razmere so sploh grozne, tako meni tudi varuhinja človekovih pravic. Revčka so spravili nazaj na cesto, mu malo požugali in izrekli še nekaj mesecev pogojno. Solkanec se je takoj ročno lotil starega posla. Nadomestiti je moral izpad dohodka od pripora, še dobro, da ni tožil države za izgubljeni dohodek in zahteval odstop vsaj ministra. Med drugim je preprodal drogo tudi italijanski državljanki, to pa so odkrili policisti in opravili hišno preiskavo. Zasegli so mu lep kup denarja, pridobljenega s preprodajo, pa dvajset gramov heroína in pet kokaina ter elektronsko tehniko. Zaenkrat se je spet znašel v priporu, morda se bodo vsaj tokrat sodniki ozrli na kazenski zakonik, ki za tako dejanje predpisuje kazen od enega do desetih let. B. S.

Poletje 2008 v centrih zabave Perla, Park in Korona

Preživite z nami vroče poletje. V centrih igre in zabave **Perla** in **Park** v Novi Gorici in **Korona** v Kranjski Gori vas tudi poleti čaka nepozabna zabava.

- največji izbor iger na igralnih avtomatih in igralnih mizah v Evropi
- pestra ponudba turnirjev na igralnih mizah
- bogati meniji v restavracijah že od 9,90 €
- brezplačen ogled koncertov in drugih zabavnih programov
- vsak dan bingo
- brezplačna parkirišča in garderoba
- odprto vsak dan 24 ur na dan

Perla, Casino & Hotel

Nagradne igre in turnirji:

1. 7. – 6. 10. Bingo 7 / žrebanje vsak drugi ponedeljek ob 22. uri, na vsakem žrebanju podarimo nagrade v višini 7.000 €, skupni nagradni sklad: **49.000 €**
15. 7. – 26. 8. Scooter mania / žrebanje vsak torek ob 23. uri, na vsakem žrebanju podarimo **Scooter Peugeot Speedfight 2 in drugi bogati nagradi**
8. 8. – 18. 9. Skupna nagradna akcija centrov igre in zabave Perla in Park **»V Perli in Parku se zmaguje!«** / žrebanje vsako sredo ob 23. uri, na vsakem žrebanju podarimo nagrade v višini 8.000 €, skupni nagradni sklad: **48.000 €**
25. – 31. 8. Turnir v pokru

Park, Casino & Hotel

Nagradne igre in turnirji:

8. 8. – 18. 9. Skupna nagradna akcija centrov igre in zabave Perla in Park **»V Perli in Parku se zmaguje!«** / žrebanje vsako sredo ob 23. uri, na vsakem žrebanju podarimo nagrade v višini 8.000 €, skupni nagradni sklad: **48.000 €**
22. in 23. 8. Turnir v igri punto banco
29. in 30. 8. Turnir v ameriški ruleti – VIP

Korona, Casino & Hotel

Nagradne igre in turnirji:

- Vsak četrtrek Serija poker turnirjev Hit Stars United
1. 8. – 20. 9. Nagradna igra na ameriški ruleti »005«, za vsako izplačilo na ameriški ruleti, ki je enako ali večje od **500 €**, prejmete **en kupon za žrebanje** v nagradni igri. Zadnji dan nagradne igre, 20. 9., pa za vsako izplačilo, ki je enako ali večje od 500 €, prejmete **dva kupona za žrebanje** / žrebanje in podelitev nagrad: 20. 9. ob 23.15 / nagradni sklad: **16.000 € & posebna nagrada: ročna ura Omega Seamaster**

V septembru slasten izbor **jedi s tartufi** v restavraciji Montana

perla
CASINO & HOTEL
Nova Gorica, Slovenija
hit stars

park
CASINO & HOTEL
Nova Gorica, Slovenija
hit stars

KORONA
CASINO & HOTEL
Kranjska Gora, Slovenija
hit stars

www.hit.si

Slavni dojenčki

V svetu slavnih je v zadnjem času prava poplava novorojenčkov. Novorojenci svetovno znanih zvezd polnijo rumene strani, njihove slike pa se prodajajo za velike denarje. Komaj rojeni otroci so že pod drobnogledom medijev in svet komaj čaka, da vidi njihove podobe. Letos smo poročali že o rojstvu dvojčkov slavnih mamc Jennifer Lopez in Angeline Jolie, o dojenčicah Jessica Alba,

Halle Berry, Nicole Kidman in drugih. V svetu zvezd pa se še vedno pričakuje. Med zadnjimi, ki so izdali novico o pričakovanem naraščanju, sta Jennifer Garner in njen mož Ben Affleck. Po poročanju Jenniferinega soigralca v Aliasu Victorja Garberja naj bi bila igralka že v petem mesecu nosečnosti. Sicer pa je Jennifer že oktobra priznala, da si z Benom želita še enega otroka: »Vsekakor se sprašujeva, kako bi bilo imeti še enega malčka. Upam, da se bo enkrat zgodilo. Moje delo mi dopušča, da sem hkrati tudi dobra mama. Ko delam, sem skoncentrirana in je naporno, ampak vseeno uživam v vlogi mame,« je dejala Jenn za britansko revijo Marie Claire. Bodoča mamica je tudi povedala, da je prvorojenka prava očkova ljubljanka. »Ko je z njo, je pravi medvedek. Nič me bolj ne osrečuje kot pogled na njene drobne ročice na njegovem obrazu.« O družinski sreči pa je govoril tudi Ben: »Stvari ne bi mogle biti boljše. Uživamo umirjeno družinsko življenje.«

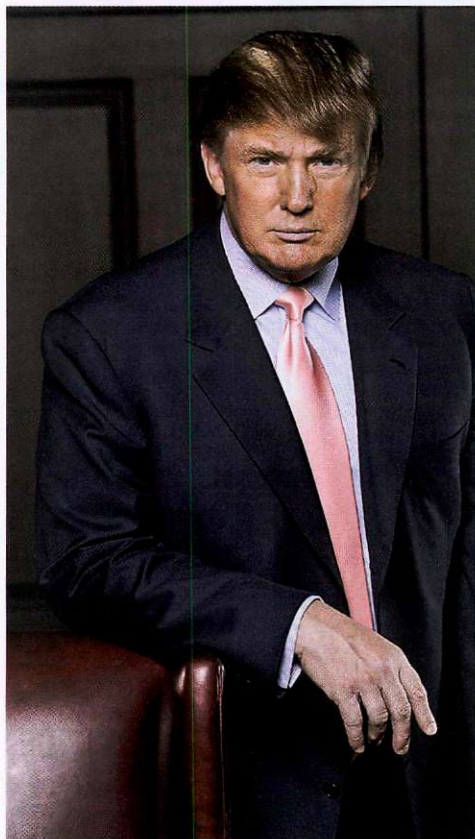

Tudi Jessica Alba je prodala slike svoje prvorojenke.

Ben Affleck in Jennifer Garner pričakujeta novega otročka.

Donald Trump prodal vilo

Rad podira rekorde. Najraje denarne!

Ameriški nepremičninski mogotec Donald Trump je svojo vilo na Floridi za 95 milijonov dolarjev prodal ruskemu milijarderju Dimitriju Ribolovlevu. To je rekordna vsota za enodružinsko vilo. »Rad podiram rekorde in to vsekakor je rekord,« je za ameriški časopis Palm Beach Post dejal Trump. Izklicna cena za posest, ki leži ob morju in meri 2,5 hektarja, je bila 125 milijonov dolarjev. Trump je za časopis povedal, da je Ribolovlev, ki je za vilo odštel rekordni znesek, sklenil zelo dober posel. Trump je vilo kupil leta 2004 in zanjo odštel 41,35 milijona dolarjev ter jo kasneje prenovil. Njen novi lastnik je 41-letni mogotec, ki se ukvarja s proizvodnjo gnojil, na Forbesovi lestvici leta 2008 pa je bil uvrščen na 59. mesto najbogatejših ljudi na svetu. Njegovo premoženje ocenjujejo na 12,8 milijarde dolarjev.

Nuška poje Hrvatom

V poletnih dneh je na Hrvaškem izšla prva zgoščenka Nuške Drašček, in sicer Noč ljubavi. Avtor glasbe je Duško Rapotec, avtor besedila Robert Pilepić, aranžma pa je naredil Ivo Popeskić. »Skladba Noč ljubavi je posneta v hrvaškem jeziku, ker sodelujem s hrvaško ekipo, ki je prišla k meni s predlogom projekta, kar sem z veseljem sprejela. Na podlagi tega smo potem iskali ustrezno založbo in jo tudi našli. Tako sem postala prva Slovenka, ki je podpisala pogodbo s hrvaško založbo, z Aquarius Records, ki sicer zastopa tudi Nino Badrić in Massima Savića,« je za 24ur.com dejala Nuška Drašček.

Posnela je tudi videospot...

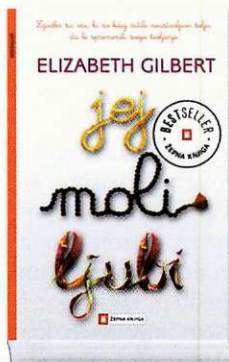
Košarica poletnega branja

Barbara Prevorčič

V torbo za na plažo spadajo brisača, krema za sončenje in dobra knjiga. Če si ležanja na plaži ne boste krajšali z opazovanjem razgaljenih teles, vam priporočamo nekaj dobrih knjig založbe Felix, ki vas lahko spremljajo v času brezskrbnega oddiha. V košarici poletnega branja se najde razvedrilo tako za ženske kot za moške.

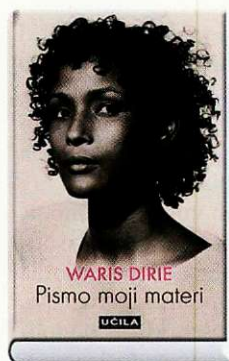
Elizabeth Gilbert: **Jej, moli, ljubi**

Jej, moli, ljubi je intenziven, ganljiv in zabaven roman o ženski, ki noče več živeti kot posnetek družbenih idealov. Elizabeth Gilbert je nagajiva, samoironična in brez dlake na jeziku. S tem še tako ciničnega bralca prepriča, da bo nekoč morda našel boga v votlini v Indiji ali pa v transcendentnem koščku pice v Neaplju. Tridesetletna Liz ima vse: moža, hišo, kariero. Namesto sreče in zadovoljstva pa čuti le paniko. Loči se in zapade v depresijo. Zato naredi radikalen korak – da bi odkrila, kdo v resnici je, se odpravi na enoletno potovanje okoli sveta, in to popolnoma sama. V Italiji se vda je kulinaricnim užitek in se uči italijanščine. V Indiji s strogo meditacijo doživi razsvetljenje. V Indoneziji išče ravnovesje med užitkom in transcendenco. Tu najde novo pot ... in počasi jo spet začne loviti sreča.

Waris Dirie: **Pismo moji materi**

Waris Dirie je zaslovela s Puščavsko rožo in vsaka njena naslednja knjiga je nova uspešnica. V zadnji knjigi opisuje svoje občutke po materini vrnitvi v Afriko. Vedno si je želela le, da bi bila mati ponosna nanjo, da bi občudovala svojeglavo in kljubovalno hčer, ki se spopada z novim življenjem, da bi jo razumela. Waris ve, da mati ne more razumeti in ne sprejeti veliko stvari, ki jih naredi ali izreče, ker ji tradicija narekuje nekaj povsem drugega. Mati živi v stari Afriki, je ujetnica vseh njihovih obredov, Waris pa Afriko nosi v sebi. To je moderna Afrika, mogočna mešanica izročila in preporoda. A kljub temu jo to spoznanje boli. Čeprav sta iste krvi, sta si povsem različni. Nikoli nista znali prisluhniti druga drugi. Pismo je najintimnejša izpoved, v kateri Waris materi pripoveduje o stvareh, ki ji jih ni mogla povedati osebno in jih ni zaupala še nikomur. Pismo ni obtožba in tudi ne očiščenje njene duše. Je le preprosto priznanje ljubezni. Ljubezni, ki jo hči čuti do svoje matere. Nič na svetu ni močnejše od te vezi.

Sarah Dunant: **V družbi kurtizane**

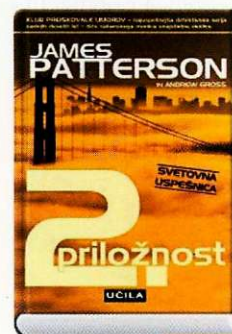
Leta 1527 Rim napadajo množice protestantov. Dva prebrisana prebivalca uideta. Fiammetta, prekrasna in bistroumna kurtizana, že od mladih let ve, kako zabavati moške in zadovoljiti njihovo poželenje, in njen družabnik Bucino, pritlikavec z ostrim jezikom in prodornim pogledom, načrtujeta novo prihodnost. Odpravita se proti Benetkam, najvplivnejšemu mestu v Evropi, mestu bleščeče lepote z bogato tradicijo trgovanja. Tam predstavi Fiammetto kot odlično kurtizano

in začneta uspešno poslovati. To je zgodba o renesančni Italiji, ki združuje umetnost in izumetničenost, lepoto in nasilje, kreativnost in korupcijo, grehe užitka in užitke v grehu; zgodba o hrepenenju, izdaji, grehu, vdanosti, pravzaprav o vsem, kar združuje in ločuje moške in ženske. To je roman o vznemirljivi kulturi poželenja v času, ko je bila Cerkev najbolj skorumpirana.

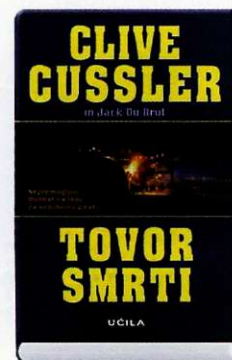
James Patterson: **2. priložnost**

Na stopnicah cerkve v San Franciscu je brutalno ustreljena komaj enajstletna deklica. Zdi se, da je žrtev naključna, a ko ji sledi druga, se inšpektoričica Lindsay Boxer odloči, da je čas za posvet s prijateljicami: z Jill Bernhardt, pomočnico okrožnega tožilca, Cindy Thomas, novinarko, in Claire Washburn, strokovnjakinjo sodne medicine. Umori si kar sledijo, a motiv zanje ostaja neznan. Njihova edina skupna točka je znak Himere, grške mitološke pošasti z levjo glavo, kozjim trupom in kačjim repom, ki se pojavlja na kraju zločinov kot storilčev podpis. Vse več na novo odkritih indicov zbudi celo sum, da je morilec iz vrst policije. In ko se že zdi, da je primer rešen in morilec mrtev, se pokažeta neverjetna širina in moč sovraštva, ki sta gnala spretnega zločinca, in primer se spremeni v osebni obračun med inšpektoričico Lindsay in morilcem.. Uživate v dogajanju!

Clive Cussler in Jack Du Brul: **Tovor smrti**

Na predelani vohunski ladji Oregon Juan Cabrillo, nepremagljivi mornar, s svojo ekipo strokovnjakov živi napeto in nevarno življenje. Oregon je videti kot stara, odslužena tovorna ladja, v resnici pa je opremljen z najnovejšo tehnologijo. Ladja je pravzaprav nekakšno podjetje, njena ekipa pa sprejema naročila Cie in podobnih naročnikov, ki se bojujejo proti terorizmu in drugim zločinom. Najnovejša stranka prihaja z Daljnega vzhoda. Člane japonskih ladijskih podjetij ogrožajo pirati, ki nadzorujejo azijske vode. Ponavadi pirati napadajo manjše ladje in tuje jahte, ki so na morju lahke tarče, toda zdaj so začele izginjati ogromne komercialne tovarne ladje. Cabrillo sumi, da so se pirati združili, da bi prevzeli nadzor. A ko se ekipa Oregona sooči z nasprotniki, začne odkrivati smrtonosno mednarodno zaroto – megalomanski načrt, ki bo izbrancem prinesel bogastvo, preostalih pa smrt in suženjstvo.

Avsenikov abonma

Magični gledalec

Z Avseniki je tako kot z arhivskim vinom. Bolj je staro, boljše je. Toda glasba ima pomembno prednost: lahko jo poslušas kadar koli.

Razumete, v čem je štos? Ko hranite arhivsko vino, bi ga radi zadržali čim dlje v kleti. In ko odprete kakšno buteljko, vam je na koncu vedno žal, da ste jo odprli, saj bi lahko z njo »malo počakali«. Takšna je pač usoda vinskih sladokuscev. Pri glasbi je k sreči drugače, saj so nosilci zvoka že tako izpopolnjeni, da lahko poslušas tudi več kot petdeset let stare posnetke, ne da bi moral zato ploščo po nekajkratni uporabi odvreči v koš za smeti. Če pa imate na voljo poleg zvoka še sliko, je pa sploh super. In to še zlasti velja za Avsenike. Priznam, da se mi kar milo (s tem ne mislim »žajfe«!) stori, ko na televiziji ujamem kak črno-bel posnetek z mladimi Avseniki. Na primer skladbo Lepe ste ve Karavanke, ki sicer po slikovni plati ni čisto nič posebnega, vendar se ob tem lahko nagledam legendarnih pevcev Danice Filipič in Franca Korena. In pa seveda tedaj še mladega kvinteta Avsenik.

Ko sem nedavno prišel z dopusta, me je na televiziji prijetno presenetila oddaja Avsenikov zlati abonma, posvečena pokojnemu kontrabasistu oz. baritonistu Miku Sossu, ki kajpak ne more skriti družinske povezanosti z legendarnim Atijem Sossom. Očitno jima je bil glasbeni talent položen v zibelko, kajti njuna mati je imela absoluten posluš in je oboževala klasiko. Mik Soss je ne nazadnje

že pred svojim prihodom k Avsenikom tu in tam nadomestil svojega predhodnika častitega spomina Franca Ogrizka. Po večdesetletni karieri v Avsenikovem ansamblu pa ga je nadomestil tedanji študent akademije za glasbo Igor Podpečan, ki se je tokrat predstavil s svojim že uveljavljenim ansamblom Igor in Zlati zvoki, kjer sicer igra harminiko, vendar je tokrat vzel v roke tudi bariton in pozavno. Sam sicer rad prisluhnem Avsenikovim naslednikom, med katerimi je npr. ansambel Zupan s svojim pevskim pevskim tercetom bolj klasičen, medtem ko je Igor s svojimi muzikanti predvsem inovativen, kar je dokazal z večjezično skladbo Halo Evropa. Njegov ansambel je ne nazadnje znan tudi po tem, da vlogo pevca in trobentača igra ista oseba, to je Matej Mastnak, ki je k Igorju prišel naravnost iz ansambla Zupan. Za poslastico je poskrbel tudi legendarni baritonist ter nekdanji mengeški župan in poslanec Janez Per, ki je svoje pihalske izkušnje nabiral v ansamblu Alpski kvintet. Prav zabavno je bilo slišati združeno pihanje baritonov v skladbi V Bohinju, v kateri se je predstavila kar cela liga baritonistov.

In končen vtis? Pohvalno je, da so vsi muzikanti skladbe odigrali v živo, malo me je motila le pojava diatonične harmonike v kvintetu. Posrečen je bil tudi Jure Sešek, ki zna podobno kot Boris Kopitar v tovrstne oddaje vnesti nekaj pristnega patetičnega pridiha. Upam seveda, da se zaradi tega ne bo znašel v nemilosti razpizpice varuhinje pravic gledalk in gledalcev Miše Molk, ki menda še vedno kraljuje v pisarni, ki sicer pripada uredniku razvedrilnega programa nacionalne televizije. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Teden ste sicer začeli zelo lepo in prijetno, vendar ne tako srečno - čakajo vas nekatere neprijetnosti. V službi bodo v tem tednu prisotne težave, osebno življenje pa bo polno sprememb, ki se jim boste upirali.

Bik
21.4.-21.5.

Po sobotni veselici boste nekoliko brez volje do življenja, ampak vse se bo še popravilo. Še dobro, da vam ni treba v službo in si lahko odpočijete od počitnic. Konec tedna boste pospravljali.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Dvojčice boste imele veliko opraviti z otroki - če so vaši še majhni, seveda. Dvojčki, ki ste mlajši od 25 let, se boste ukvarjali s študijskimi obveznostmi, ki vas čakajo konec letošnjega poletja.

Rak
22.6.-21.7.

Veseli boste, da se je nočna mora počitnic vendarle končala in da se lahko svobodno odločate o svojem času. S prijatelji ste se razšli na nekoliko bolj oster način, ampak vaša sreča je, da sploh niso zamerljivi.

Lev
22.7.-21.8.

Siti boste določenih stvari, ki se vas držijo kot klop in se jih ne morete rešiti. Z največjim veseljem boste opravili veliko dela in se ne boste spraševali o tem, koliko časa porabite. Imeli boste velik dobiček.

Devica
22.8.-21.9.

Depresija ni prava rešitev. Bodite prepričani, da se nikakor ne boste izvlekli iz težav, če ne boste na vse skupaj gledali kot na dogodek, ki se mu morate smejati. Ker boste preveč trošili, vam bo zmanjkalo sredstev.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Finančna podpora je bila v prejšnjem mesecu precej visoka, toda tudi porabili boste nezavidljivo veliko, zato se vam bo zdelo za malo, ampak v splošnem ste zmagali. Konec tedna se boste skregali.

Škorpion
23.10.-21.11.

V tem tednu se boste trudili biti bolj prijazni do drugih. Dobro bi bilo tudi, da bi prenašali čim manj čenč in govoric, saj veste, da je le redka resnična. Pokličite nekoga, ki vas že dlje časa išče.

Strelec
22.11.-20.12.

Čeprav se vas bo občasno zaradi skrbi lotilo malodušje, ne boste popustili in boste šli naprej. Proti koncu tedna se vam bo kamen končno odvalil od srca in dobili boste občutek nadvse velikega zadoščenja.

Kozorog
21.12.-19.1.

Dogodivščine vaših otrok bodo nadvse zanimive. Če niso več odvisni od vas, se boste zabavali tudi vi. Če pa so, potem boste imeli nekaj manj miru v hiši. Za konec tedna povabite na obisk sorodnike.

Vodnar
20.1.-18.2.

Odkar ste na dopustu, ste izjemno iskana oseba, ki ji slava strmo narašča. Veliko boste naredili in še bolj boste zadovoljni. Pomagali vam bodo tudi vaši domači, ki bodo ponosni na vas in vašo prizadevnost pri delu.

Ribi
19.2.-20.3.

Dobro, da znate dobro plavati v vseh pogojih. Nekoliko gneče boste namreč imeli, ko boste po dopustu prišli nazaj v službo, saj se bo nabralo veliko obveznosti. Pokličite koga na pomoč, saj boste sicer v zamudi.

trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)

Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)

Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.comInformacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

DEMOKRACIJA	VRSTA HROŠČA	ODLOG, ODLOŽITEV PLAČIL	SLOVENSKA KNJIŽEVNICA	IGRALEC CRUISE	VRSTA PALME	PLESANJE, IZRAZUJOČ VESELJE	SLOVENSKA BALETKA MLAKARJEVA						
POBIRALEC SMETI							ANTON CEHOV						
							VOZNIK TANKA						
LEPŠANJE MELODIJE													
NEKDANIA SEMITSKA DEŽELA								TUJE M. IME (IZ CRK KASAN)					
MODERNA ZVRST GLASBE				GLIVIČNA BOLEZEN NA VINU				POGINULA ŽIVAL					
GRŠKA BOGINJA NESREČE				KRALJ MARCIJ				ILJA ERENBURG					
				DRŽAVA V SV. INDIJI									
ŠAHIST IVKOV					JOSIP IPAVEC			BAKTERIJA V OBLIKI GROGLICE	JAPONSKA NABIRALKA BISEROV	LEPOTNA RASTLINA			
										RIM. HIŠNI BOG			
GRŠKI BOG LJUBEZNI					TEKOČE STOPNICE								
					OZIRALNI ZAIEMK								
IZRAELSKI POLITIK ŠAMIR						KRAJ PRI LJUBLJANI							
DEMOKRACIJA	GLASBENIK HENDRIX						PUŠČAVSKI RIS						

Rešitev prejšnje križanke

DANAJA, ONATAS,
PALETA, UTIK, SOS, NT,
TL, TAR, SKAKALO, IKEDA,
KARAMELA, JONES,
ANALITIK, ALIJA, TNALO,
OSAT, NIC, ITTEN, ALICE,
MAKRELA, RENATA,
RIMLJAN, INICIATIVA, IRA,
SA, ANTIMON, GEL

Nagrajenci 31. številke

- 1. nagrada:** **ROBERT FISTER**
Pod jelšami 42, 1000 Ljubljana
- 2. nagrada:** **FRANCKA TROBEVŠEK**
Zikova 4, 1241 Kamnik
- 3. nagrada:** **SREČKO KOZELJ**
Sp. Rute 3, 4282 Gozd Martuljek

Dobitnikom čestitamo in jih prosimo, da nam pošljejo foto-
kopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do **21. 8. 2008**
pošljite na naš naslov:

Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **11.8.1778** se je rodil nemški pedagog in politik Friedrich Ludwig Jahn. Ustanavljal je telovadna društva (Turnverein), v katerih je poleg telovadbe širil tudi politične misli.

➤ **11.8.1804** si je Franc I. nadel naziv avstrijski cesar.

➤ **12.8.490** pr. n. št. je v bitki na Maratonskem polju grška vojska porazila perzijsko. Grški vojak Fidipid je pretekel 42.195 m z bojišča do Aten, da je prinesel vest o zmagi.

➤ **12.8.1944** je Churchill v Neaplju povedal Titu, da bo Jugoslavija dobila Istro brez Trsta.

➤ **12.8.1981** je ameriška družba IBM dala na trg prvi osebni računalnik.

➤ **13.8.1905** se je Norveška ločila od Švedske in postala neodvisna kraljevina.

➤ **13.8.1943** je rusko-ameriški biolog Selman Abraham Waksman izločil antibiotik in ga imenoval streptomycin. Leta 1953 je dobil Nobelovo nagrado za medicino in fiziologijo.

➤ **13.8.1945** so v Trstu ustanovili Slovansko-italijansko antifašistično unijo (SIAU). Kot množična organizacija je delovala v obeh conah Julijske krajine.

➤ **14.8.1893** je policijska uprava v Parizu uvedla prve vozniške izpite na svetu.

➤ **14.8.1897** se je v Ilirski Bistrici rodil slovenski slikar France Pavlovec.

➤ **14.8.1920** je bila na sedmih poletnih olimpijskih igrah v Antwerpnu prvič razvita olimpijska zastava s prepletenimi petimi krogi v modri, rumeni, črni, zeleni in rdeči barvi.

➤ **15.8.1769** se je rodil Napoleon Bonaparte. Z ruskim častnikom je razpravljal o lastnostih obeh armad. »Priznaj,« je dejal Rus, »da se naša armada bojuje za čast, vaša pa samo za denar.« - »Priznam,« je odgovoril Napoleon, »vsaka armada se bojuje za to, česar nima.«

➤ **15.8.1941** je politbiro KPS ustanovil Varnostno-obveščevalno službo (VOS). Likvidirala je dejanske in domnevne kolaborante, predvsem pa nasprotnike komunistične organizacije.

➤ **15.8.1947** sta Indija in Pakistan postala neodvisni državi.

➤ **16.8.1908** se je v Naklem na Gorenjskem rodil tržaško-koprski škof Jernej Legat.

➤ **17.8.1786** se je rodil ameriški lovec, politik in trgovec Davy Crockett. Legenda Divjega zahoda je postal zlasti po junaški smrti 1836 v bojih za Alabamo.

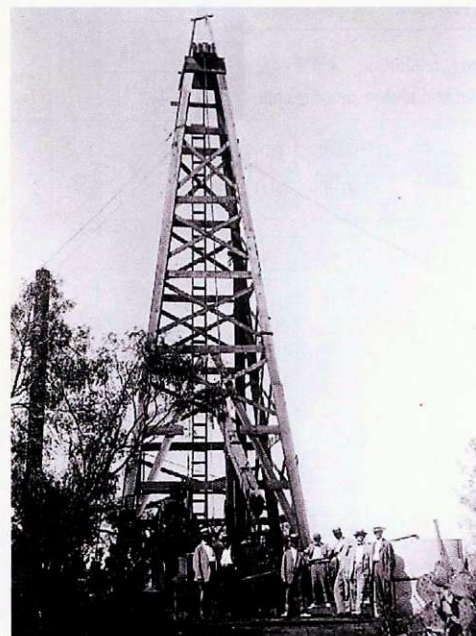
➤ **17.8.1887** se je rodil Marcus Garvey, ki je z geslom »Afriko Afričanom« sprožil v ZDA nastanek t. i. drugega črnega nacionalizma.

➤ **17.8.1919** je oblast v Prekmurju od vojske Kraljevine SHS prevzela civilna uprava. Vojska je ozemlje zasedla pet dni prej. Leta 2005 je slovenski državni zbor odločil, da je 17. avgust državni praznik, vendar ni dela prost dan.

POGLED NAZAJ (OD 11. 8. DO 18. 8.)

Prva naftna vrtina

Za začetek industrijskega izkoriščanja nafte imajo **12. avgust 1859**, ko so v Pensilvaniji, ZDA, naredili prvo vrtino. Do tega je prišlo povsem po naključju. Edwin Drake, nezaposleni železničar iz mesta Titusville v Pensilvaniji, je kopal, da bi dobil gorivo za petrolejko. Opazil je, da se na sveder lepi gosta, smrdljiva tekočina – nafta. Kmalu je za-

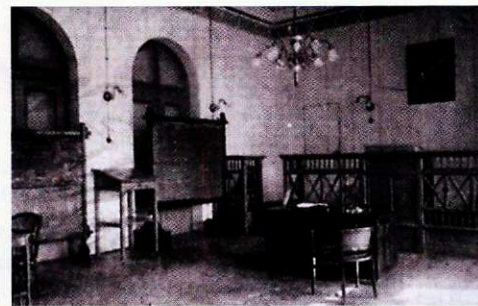
polnila luknjo, zato jo je še poglobil. Drake ni vedel, kaj je našel, vendar je s tekočino, dobro zaslužil. V jamo je napeljal srednje široko cev, majhno črpalko in tako načrpal 9 sodov nafte na dan ter jo prodajal za razsvetljavo.

Nafta ni izum moderne dobe, ampak so jo skupaj z njenim stranskim proizvodom – asfaltom uporabljali že stari Grki, Egipčani in Feničani. V Egiptu so jo uporabljali kot gorivo in sredstvo za balzimiranje mumij, Feničani za zatesnjevanje ladij, pri Grkih pa je znan »grški ogenj«, ki so ga delali iz nafte.

Najbogatejša nahajališča nafte so v ZDA, nekaterih državah nekdanje Sovjetske zveze, v Venezueli, Mehiki, Iranu, Iraku, Kuvajtu, Savdski Arabiji in Romuniji.

Ljubljanska borza

16. avgusta 1924 so ustanovili Ljubljansko borzo za blago in vrednote. Ustanovile so jo Zbornica za trgovino, obrt in industrijo, društva denarnih zavodov, Zveza trgovskih gremijev in zadrug, Zveza industrijcev in poslovnih. V začetku je poslovala samo z

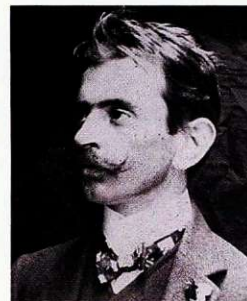
blagom, predvsem z lesom, žitom in vrednostnimi papirji, junija 1927 pa je dobila pravico trgovati tudi z valutami in devizami.

Največji obseg je zavzemala trgovina z lesom, namenjenim za izvoz. Pomembna je bila tudi žitna trgovina, saj je prek borze potekala večina nabav komercialnih mlinov v Sloveniji. Ker je bil obseg poslovanja velik, so bile pomembne tudi njene splošne in posebne uzanice za trgovanje z lesom, žitom, vinom, krompirjem in drugimi proizvodi, s katerimi je trgovala in so jih uporabljali pri kupčijah na borzi, upoštevali pa so jih tudi v trgovanju zunaj njih.

Socialdemokratska stranka ...

Po skoraj tridesetih letih delovanja v različnih strokovnih in izobraževalnih društvih je prišlo **15. avgusta 1896** do ustanovitve tretje politične stranke na Slovenskem. Socialdemokratska stranka se je tako pridružila leta 1892 ustanovljeni katoliško-narodni stranki in narodno napredni ali liberalni, ki je nastala leta 1894. Poleg pisatelja Ivana Cankarja se ji je pridružil tudi publicist in politik Albin Prepeluh. Socialnodemokratska stranka je bila in ostala najmanj pomembna politična stranka na Slovenskem in se ji ves čas delovanja za časa habsburške monarhije ni uspeli prebiti v državni zbor ali vsaj v kranjski deželni zbor. Tam ni imela niti enega poslanca, čeprav se je volitev vseskozi udeleževala.

Seveda ni niti najmanjše podobnosti med prvimi slovenskimi socialnimi demokrati s sedanjimi, tako kot je ni med takratnimi liberalci in sedanjima LDS ter Zaresom. Socialdemokrat Ivan Cankar in liberalec dr. Ivan Tavčar bi se »obračala v grobu«, če bi vedela, da se nasledniki mladih komunistov primerjajo z njima. Lahko pa se tudi spomnimo Tavčarjeve pogruntavščine, da smo Slovenci pleme »troedinega naroda«. Končno so tudi sedanji politični novopohodniki iz SD, LDS in Zaresa bratje troedinih komunistov ...

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 44/20 2007

Alternativa za kristjane? (1)

Odgovor na članek z dne 1. 11. 2007, št. 44/20, avtorja Milana Balažica na dezinformacijo STA in spletne Demokracije

Zaradi slednjega je nujno pojasniti dejansko stanje, saj gre za politično uzurpacijo dela in ugleda KSU – Krščanskih socialistov, ki jih je do svoje smrti vodil Franc Miklavčič, sedanjí predsednik pa je podpisani Jožef Rutar in ne Andrej Magajna, kot je bilo objavljeno.

V Demokraciji in tudi v drugih medijih je bila lani objavljena novica, da je registrirana nova stranka KSS »Krščanski socialisti Slovenije«, s skrajšanim imenom »Socialisti«, pod vodstvom Andreja Magajne, botruje pa ji Borut Pahor, predsednik SD.

Stranka je bila ustanovljena kot konkurenca obstoječi KSU, KRŠČANSKO SOCIALNI UNIJA – KRŠČANSKI SOCIALISTI, ki ji predseduje Franc Miklavčič. Ustanovitev nove stranke krščanskih socialistov je v Demokraciji komentiral Milan Balažic, predavatelj na FDV in strokovnjak za politična prerivanja, ki ugotavlja, da »Borut Pahor potrebuje krščanske socialiste« na svojem pohodu na oblast.

Balažic ob opisovanju zgodovine krščanskega socializma od J. E. Kreka dalje ugotavlja, da se Kocbekovci niso konstituirali v politično stranko, ob nastopu slovenske pomladi pa se je ustano-

lo Slovensko krščansko socialno gibanje, kjer je bil podpredsednik Franc Miklavčič.

Balažic omeni, da »temu sledi še en poskus, oblikovanje Miklavčičeve Krščansko socialne unije, a tudi ta nima omembe vrednega uspeha«. Tu se Balažic spušča na nivo žalitev KSU in pokojnega predsednika Franca Miklavčiča.

V resnici je KSU dolga leta registrirana in nekajkrat na volitvah nastopajoča stranka, na katere krmilo se je avtor članka Milan Balažic v letu 2002, takrat še član Združene liste, poskušal povzpeti ob sodelovanju Andreja Magajne. Posledica njenega pogroma nad KSU od 10. 12. 2002 dalje vse do sedaj je, da sta v spregi z neučinkovitim in počasnim sodbstvom uspešno onesposabljal aktualno predsedstvo stranke KSU v njenem delovanju od leta 2002, dejansko polnih pet let.

Zato je nujno, da KSU s tem odgovorom seznaní zainteresirano slovensko javnost, svoje simpatizirje, volivce in člane o zakulisju ustanovitve nove stranke krščanskih socialistov pod vodstvom Andreja Magajne in z dejstvi, ki jih je objavljeni komentar Milana Balažica namerno zamolčal, za diskreditacijo KSU in akreditacijo KSS kot nabiralca volilnih glasov za SD Boruta Pahorja.

Balažic je zamolčal vseživljenjsko načelnost in delovanje pokojnega predsednika KSU Franca Miklavčiča kot člana Kocbekove skupine Krščanskih socialistov pred 2. svetovno vojno, ki je prav zato odšel v partizane, kjer pa se ni dal prekrstiti v komunisto kot mnogi drugi njegovi sodobniki – Tone Fajfar, Jože Stanonik, Franc Bučar itd. Zato ni postal član ožjega političnega vodstva kot njegovi kolegi pravniki. Tudi po vojni kot sodnik ni postal član komunistične partije in zato na sodišču ni mogel napredovati. Pač pa je leta 1976 postal žrtev montiranega političnega procesa zaradi svojega članka »Politična laž ali zgodovinska resnica«, v katerem je terjal javno razpravo o povojnih pobojih domobrancev. Obsojen je bil na 6 let strogega zapor za veleizdajo tudi zaradi programa politične stranke krščanskih socialistov, kjer je bila predvidena samostojna Slovenija.

Tako je lahko bilo na njegovem domu leta 1990 upravičeno ustanovljeno Krščansko socialno gibanje, poznejša SKD, Franc Miklavčič pa je bil njen prvi podpredsednik. Ostal je na tej funkciji, dokler ni skupaj s socialnim krilom SKD iz nje izstopil. Kmalu zatem je bila registrirana KSU – KRŠČANSKO SOCIALNA UNIJA – KRŠČANSKI SOCIALISTI. Franc Miklavčič je bil ves čas edini registrirani predsednik KSU, medtem ko je v sodnih postopkih piscu članka Milanu Balažicu dokazoval neveljavnost njegove izvolitve. Milan Balažic se je medtem iz KSU že sam odstranil, ko je postal član LDS, kar izključuje istočasno članstvo v KSU. Milan Balažic je namreč svoje članstvo v LDS zamolčal. Ko pa je KSU to izvedela, je Milana Balažica pisno obvestila, da po statutu ne more biti hkrati član KSU. Enako je prenehalo članstvo v KSU Andreju Magajni, s tem ko je ustanovil novo stranko. Pred tem je bil Magajna dolgo glavni tajnik KSU, vse do 10. 12. 2002, ko je bil predviden za novega predsednika KSU.

Franc Miklavčič, Kocbekov osební prijatelj in član njegovega gibanja krščanskih socialistov, je z ustanovitvijo Krščansko socialne stranke ohranil kontinuiteto

stranke z gibanjem, ki so ga komunisti zlorabili z Dolomitsko izjavo o razpustu krščanskih socialistov leta 1943. Pahorjeva SD pa je leta 2000 obljubljenó volilno koalicijo s KSU zadnji hip nadomestila s kandidiranjem članov KSU na strankarski listi ZLSD, in to še v takih okrožjih, kjer ni bilo mogoče pričakovati veliko glasov. ZLSD zaradi take manipulacije ni mogla več pričakovati sodelovanja s KSU. Zato je bil najprej izveden poskus sovražnega prevzema KSU leta 2002, ki se ni realiziral, sedaj pa je po Andreju Magajni ustanovila novo Stranko krščanskih socialistov, KSS – ki je KSU-jú uzurpirala tudi ime »krščanski socialisti«, da bi lahko želi sadove dela in ugleda KSU ter predsednika Franca Miklavčiča. Očitno je, da je bil Andrej Magajna tudi v letu 2000 boter opisane volilne koalicije KSU s tedanjó ZLSD in je pristopil h KSU zato, da jo bo usmerjal pod patronat SD, nekdanje ZK, ki bi rada zopet prišla na oblast tudi z »najbolj desničarskimi glasovi«, če bi bilo mogoče, sicer pa vsaj z »levokrščanskimi«, tj. s »krščanskosocialnimi« glasovi, ki jih je treba nabirati, kjer koli se najdejo.

V Krščansko socialni uniji se s tem ne strinjamo, ker gre še osel ►

Zaupanje**Karitas** ✱**Spoštovani!**

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč.

Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

»Pomoč potrebuje 77-letna gospa, ki živi sama v skromni hiški. Umrli ji je mož, pred kratkim tudi sin in tako je ostala sama. Zaradi starosti in bolezni gospa ne more več uporabljati obstoječe kopalnice. Morala bi jo popolnoma preurediti in sama tega finančno ne zmore. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo gospe. Hvala!

Iskrena zahvala za vašo pomoč, izkazano v prejšnjem mesecu, ki je bila namenjena tričlanski družini, ki je pred časom izgubila očeta. Dokončali smo streho, saj jim je do sedaj voda tekla v hišo.«

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761,

Sklic: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje

► le enkrat na led, Krščanski socialisti pa smo doslej šli že dvakrat. Seveda pa ima vsakdo pravico, da poskusi še tretjič s KSS.

Odkar je Milan Balažič s pomočjo Andreja Magajne s pogromom hotel prevzeti predsedstvo KSU, je prišlo do treh sodnih postopkov in dva od njih čakata na odločitev Vrhovnega sodišča RS, delovanje stranke KSU pa je medtem ohromljeno. Zato je še posebej moralno dvomljiv Balažičev članek Alternativa za kristjane? Gotovo pa ne on ne Andrej Magajna, predsednik novih Krščanskih socialistov, ki jih tako nujno potrebuje Borut Pahor in njegova SD, naslednica komunistične partije, na tak način ne bosta dosegla ugleda, kakršnega imata v javnosti KSU in njen predsednik Franc Miklavčič.

Jožef Rutar, predsednik KSU
– Krščanski socialisti

št. 30/10

Zvonjenje po toči (1)

V prispevku z naslovom »Zvonjenje po toči« z dne 24. 7. se novinar Gašper Blažič po nedavnih neurjih osredotoča na preventivne ukrepe države in med drugim navaja: »Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti na srednjeročne in kratkoročne ukrepe pri zavarovanju pred neurji. Če velja pregovor, da je bolje preprečevati

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

kot zdraviti, potem je na tem področju Slovenija padla na izpitu, saj se o kratkoročnih preventivnih ukrepih tako rekoč ne govori. Če smo že odpravili rakete proti toči, potem bi lahko razmislili vsaj o varovalnih mrežah, s katerimi bi zavarovali velik del pridelka.«

Te trditve ne držijo. Kmetijsko ministrstvo je v zadnjih letih storilo bistven korak v smeri preventivnega delovanja. To pomeni, da smo sredstva in energijo od ukrepanja po naravnih ujmah preusmerili v preprečevanje njihove škode v kmetijstvu. Ministrstvo je s priznanimi strokovnjaki, med njimi tudi agrometeorologinjo dr. Lučko Kajfež Bogataj, letos pripravilo strategijo prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva na podnebne spremembe. Vlada RS je za njeno uresničevanje v prihodnjih treh letih že namenila finančna sredstva. To je prva tovrstna strategija v Sloveniji, smo pa tudi ena izmed prvih držav EU, ki je k tej aktivnosti pristopila s takšnim dokumentom. Gre za raziskave, izobraževanja, ozaveščanje kmetov in širše javnosti, spremembe določenih usmeritev sektorskih politik, mednarodno sodelovanje. Na njegovi podlagi bo ministrstvo do konca leta pripravilo akcijski program, ki bo vseboval konkretne ukrepe, časovnico izvajanja in finančna sredstva.

Ministrstvo je že leta 2006 začelo sofinancirati zavarovalne premije v kmetijstvu in tako lahko danes kmetje zavarujejo kmetijske posevke in plodove pred nevarnostjo toče, požara, udara strele, spomladanske pozebe, zmrzali ali slane, če ta povzroči spomladansko pozebo, poplave in viharja, živali pa za primer

zavarovaljivih bolezni ter vzreje vodnih živali v ribogojnih objektih. Da bi naredili zavarovanja še bolj dostopna kmetom, bomo v prihodnjem letu povečali stopnjo sofinanciranja s sedanjih 40 na 50 odstotkov. Poleg tega smo v letošnjem letu pristopili k pogovorom s komercialnimi zavarovalnicami o možnosti zavarovanja suše.

Kmetijsko ministrstvo je tudi v okviru novega programa razvoja podeželja do leta 2013 dalo pomembno prednost naložbam, s katerimi se lahko že sedaj kmetijstvo aktivno prilagaja podnebnim spremembam. Kmetje lahko pridobijo nepovratna sredstva za nakup in postavitev protitočnih mrež, namakalnih naprav, obnovljivih virov energije ipd.

Jernej Kovač,
vodja službe za odnose z
javnostmi in promocijo MKGP

št. 31/22

Posli dinastije Šrot in drugih (1)

NLB: Vsi posli potekajo skladno s predpisi in v okviru sklepov organov upravljanja

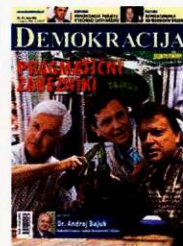
V zvezi s člankom, objavljenim v Demokraciji 31. julija letos, pod naslovom *Posli dinastije Šrot in drugih* vas zaradi objektivne obveščenosti javnosti skladno z zakonom o medijih prosimo za objavo popravka napačne navedbe v enem od poudarkov članka. V NLB namreč vsi posli potekajo

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

skladno z bančnimi predpisi in v okviru sklepov organov upravljanja in izvajanja v banki. Sicer posameznih poslov oz. poslovnih odnosov s strankami, naj bodo občani ali podjetja, skladno z zakonodajo, bančnim kodeksom in dobro poslovno prakso, ne moremo in ne smemo komentirati.

Mojca Strojman, Odnosi z
javnostmi NLB

št. 32/20

Terorizem športnih novinarjev (1)

Spoštovani gospod Drago Bajt je v prejšnji številki Demokracije objavil članek z naslovom Terorizem športnih novinarjev, v katerem je zaradi slabe ali pa enostranske obveščenosti objavil nekaj neresnic oziroma napačnih podatkov. Ne spuščam se v njegovo ideologizirano razpravo o funkcijah športa v preteklosti in sedanjosti, ker to ni moje strokovno področje, vendar pa gospod Bajt za ponazoritev nekaterih svojih tez uporabi tudi primer Radia Slovenija. Tako med drugim trdi, da imajo športni novinarji na radiu in televiziji večje ugodnosti od drugih in nadaljuje: »... nedavno so zamenjali urednico tretjega programa Radia Slovenija, ker je za nekaj tisoč evrov presešla načrtovani proračun; njen kolega športne redakcije, ki je porabil vsaj desetkrat preveč denarja, pa je ostal na položaju.«

Bivša odgovorna urednica tretjega radijskega programa ni

89,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Človek z rdečega planeta!

Da tako izobražen človek z doktorskim nazivom razpreda take neumnosti in jih dovoli celo v časopisu objaviti, to je pa res nekaj nadzemeljskega. Vse to, kar dr. Tomc podtika desničarjem in premierju Janezu Janši, velja za politike z zajamčenim čebinsko-kumrovskim poreklom. Za koga je Kučan karizmatični politik? On je še vedno alfa in omega za vse totalitarne stranke in politike, ki bi se jim politična kariera takoj končala, če bi Slovenija sprejela resolucijo Sveta Evrope 1096, ki govori o razgradnji totalitarnih komunističnih sistemih. Tega bi se morali zavedati še zlasti vsi intelektualci, ki komunicirajo s svetom in govorijo o demokratičnem primanjkljaju v Sloveniji. Šeststo komunističnih morišč, dvesto petdeset tisoč izseljencev iz komunistične Slovenije! To je tisti »demokratični primanjkljaj«, tudi demografski.

Da leva politična opcija obvladuje vse družbene podsisteme, je dejstvo in ne fantazija nekaterih desničarjev. Univerzo v Ljubljani vodi žena Janeza Kocjančiča, bivšega predsednika Združene liste socialnih demokratov, univerzo v Kopru Rado Bohinc, viden član Pahorjeve stranke, Danilo Zavrtanik je kandidiral za poslanca na listi LDS ... Fakulteta za družbene vede, na kateri dr. Tomc poučuje, je še vedno »lemenat Staneta Dolanca«. Dr. Igor Lukšič, podpredsednik Pahorjevih socialnih demokratov, pošilja svoje študente vohunit po cerkvah! Zanimivo ob tem dejstvu je, da se od tega ni distanciral nihče. Za pripadnike komunistične internacionale narod ne pomeni nič, ampak le oblast – lumpenproletarcev in izmišljeni sovjetski raj. Narod je ogrožen, če je doseljencev več kot štiri odstotke in računajo na to, da se moramo mi prilagajati njihovem načinu življenja. Kateri politik in katere stranke so podprle »revolucionarno« družino Strojnovih? Kdo je spravljal v predale več kot sedemsto kazenskih prijav proti tej isti družini? Se je kateri politik z leve vprašal, kako je s človekom, ki so ga Strojnovi napadli? Če bomo Slovenci tako nespametni, da si bomo v parlament volili »Jankoviče«, potem se za usodo Slovenije res bojim.

Tovariška elita!

Marija Vodišek

Kdo je »tovariška elita«? Na maratonski seji DZ 29. julija 2008 se je ta elita predstavila celotni Sloveniji in tudi zamejstvu, saj nas tam tudi gledajo. Tako kot je v dolgoletnem obdobju komunistične vladavine »tovarišija« pripadala eliti oz. izbrancem, se, kakor kaže, v glavah teh »elitistov« in njihovih potomcev še ni nič premaknilo. Celotna opozicija državnega zbora je delovala poslušno in enotno, kakor so jih prej dobro izurili njihovi učitelji. Delovali so kot kakšen občinski komite, ki je dobival navodila od zgoraj: za vsako ceno braniti ljudi, ki so obogateli na nezakonit način. Vprašanje, ki se poraja, je, zakaj jih branijo. Nedvomno zato, ker imajo koristi ali pa vsaj obljube denarnih mogotcev oz. parvenijev. Prijateljica mi večkrat ponovi besede svoje pokojne mame, ki je otroke opozarjala: »Gorje, ko iz gnide postane uš.« Kljub dobri šoli in znanju lekcije, ki jo morajo neprestano ponavljati in jo po možnosti še drugim vbijajo v glavo, nečesa le ne razumejo: da so v krog novih bogatašev povabljeni samo nekateri izbranci. Čim manj jih ve za krivično, nepošteno pridobitev ogromnih posojil, tem laže in dlje se take stvari dajo skrivati. Po omenjeni seji DZ je vsakomur, ki je seji sledil in hotel razumeti, jasno, kako se takim stvarjem streže. Pri protizakonitem pridobivanju državne lastnine so bile glavne pomočnice institucije, kot so banke, varuhi konkurence oz. direktorji in njihovi nadzorniki. In seveda tista gospa, ki ima zveneč naslov urada, ki ga vodi, to je »informacijska pooblaščenka«. Nastopila je že večkrat in vedno v škodo države oz. sedanje vlade. V mnogih demokratičnih državah takega urada ne poznajo. Za varovanje zakonitega delovanja vseh institucij, ministrstev, podjetij itd. so zadolženi policija, tožilstvo in pravosodje. Te državne ustanove so dolžne bedeti nad zakoni, ki veljajo pod enakimi pogoji za slehernega državljan. Da ne bi bilo tako, je poskrbela prejšnja vlada, ki je na odločilna mesta za najmanj pet let imenovala »svoje« ljudi. Šele novi nadzorniki v nekaterih državnih uradih so odkrili številne malverzacije. Nujno pa je treba ugotoviti, kdo so glavni akterji, ki so iz ozadja vodili to početje. Z državnim denarjem so tudi prevzeli vse glavne medije v celotni državi, ki pišejo tako, kakor jim je ukazano. Fotografija tajkuna Boška Šrota, kako žuga Borutu Pahorju, je prvovrsten posnetek. Imam pa fotografijo, na kateri Milan Kučan prav tako s prstom žuga in daje navodila Francu Zagožnu, na drugi fotografiji, potem ko mu je obljubil, kar je hotel, pa ga objema (objavljeno v Magu leta 2000). Pa še to: če po mnenju Delovega novinarja fotografija Boška Šrota, ki žuga Pahorju, zasluži Pulitzerjevo nagrado, jo še bolj zasluži posnetek 29. julija 2008 na prvi strani Dela, in sicer poslanec »bom-bireku« z dvignjenima prstoma in zadaj režeči se Aleš Gulič. Vsa pohvala koalicijskim poslancem za njihov trud.

Kot član »Pankrtov« dr. Tomc v Jankovičevem svetu skrbi za popglasbo? Če se ni naučil v jugovojški, ga bo naučil »Zoki«, tisto lepo: Niška banja - oštar greben - dodješ pošten - odeš j... Bo čez petdeset let to »slovenska« narodna? Churchill, eden največjih državnikov je izjavil: »Država, v

kateri so nepošteni aktivnejši kot pošteti, je obsojena na propad!« Sodeč po naših medijih, so dediči totalitarnega komunističnega sistema krepko v premoči. Na dan volitev jim lahko odvzamemo iniciativo - ali pa demokratične Slovenije ne bo več!

Jože Likar, Otlica

porabila nekaj tisoč evrov preveč načrtovanega denarja, ampak toliko, da sem kot direktor moral ukrepati - ob soglasju generalnega direktorja je dobila spisek sanacijskih ukrepov, ki jih ni želela uresničevati, med drugim pa je jasno sporočila, da programsko-poslovnega načrta (ki sta ga soglasno potrdila nadzorni in programski svet) ne sprejema, zato ga tudi ne spoštuje. V vsakem normalnem podjetju bi seveda takoj kadrovske ukrepali, na RTV Slovenija, ki za svojo dejavnost uporablja tudi davkoplačevalski denar, pa še toliko prej. Zato je bila odgovorna urednica po postopku tudi razrešena.

Popolna neresnica je tudi, da je športni urednik na radiu napravil vsaj desetkrat preveč denarja, pa se mu ni nič zgodilo, res bi lahko bilo samo obratno! Poleg tega je bivša odgovorna urednica s takšnim poslovanjem spravila celoten tretji radijski program v visoko izgubo, športni urednik pa s prekoračenjem potnih stroškov niti približno ni ogrozil pozitivnega poslovanja Vala 202. Urednik športa na Valu 202 je pridelal okrog 18 tisoč evrov minusa, ob tem pa je - brez upoštevanja marketinških prihodkov - svoj proračun obogatil s 50 tisoč evri izrednih prihodkov. To pomeni, da športno uredništvo Radia Slovenija posluje zelo pozitivno.

Gospod Bajt je zapisal še eno neresnico, namreč da so na Radiu Slovenija športni novinarji tudi najboljše plačani novinarji! Zaposleni športni novinarji, ki so v manjšini, so plačani toliko kot ostali radijski novinarji, ker nimajo nobenih posebnih pogodb, ampak so sestavni del plačnega sistema javnega zavoda RTV Slovenija.

Za konec še opazka o jeziku športnih novinarjev! Na Radiu Slovenija ne more pred mikrofonom nihče, ki nima govorne licence, ki jo lahko pridobi le skozi posebno strogo izobraževanje in to velja tudi za športne novinarje. Če kdo postane preveč jezikovno 'šlampast', mora ponovno na tečaj, vsi novinarji pa so vsaj vsaki dve leti dolžni opraviti tečaj osveževanja govorne kulture.

Vinko Vasle,
direktor Radia Slovenija

Veno Pilon

1.

Založba Mladinska knjiga

Knjiga *Na robu*, dragocen dokument časa in življenja slikarja Vena Pilon (1896–1970), po več kot štiridesetih letih prvič izhaja v neokrnjeni obliki. Knjiga, ilustrirana z izvirnimi Pilonovimi risbami in fotografijami, vsebuje opis najrazličnejših dogodkov iz avtorjevega bogatega, silno razgibanega življenja doma in po svetu. Prvič je izšla leta 1965, za njen ponatis pa je umetnostna zgodovinarica in kustodinja Pilonove galerije Ajdovščina dr. Irene Mislej vključila vse odlomke in risbe, ki jih je pred objavo prečrtal avtor; napisala je tudi spremno besedo. Slikarjeva doživetja in opažanja so namreč preprežena tudi s portreti in karakterističnimi posebnostmi njegovih sodobnikov – slovenskih in francoskih kulturnih ustvarjalcev, ki so bili ob prvi izdaji njegovih dnevniških zapisov še živi in povod za avtocenzuro.

Bitka za informacije

Založba Pasadena

Janez Škrubej nas v knjigi *Hladna vojna in bitka za informacijsko tehnologijo* popelje skozi presenetljiva zgodovinska dogajanja v razvoju informacijske tehnologije v 80. letih 20. stoletja. Informacijska tehnologija in z njo internet, proizvoda hladne vojne, ki sta za življenje postala skoraj tako pomembna kot voda, sta odločilno pripomogla, da je Zahod v tej vojni zmagal. Ta globalni spopad, od vseh v 20. stoletju najmanj krvav, so vodile predvsem obveščevalne službe ZDA, SZ, Indije in Kitajske, pomembno vlogo pa je odigralo slovensko podjetje Iskra Delta, kar je opisano v tej knjigi. Zakaj so Evropa in druge države v razvoju informacijske tehnologije podrejene zmagovalki v hladni vojni Združenim državam Amerike? Kdaj je to prva spoznala Velika Britanija? Na ta in druga vprašanja odgovarja avtor v tej knjigi.

Zgornja gozdna meja

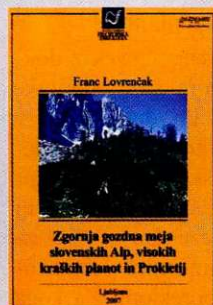
2.

Filozofska fakulteta

Zgornja gozdna meja je ena najbolj značilnih naravnih meja v gorskem svetu. Na njej se razmere za rast rastlin in življenjski pogoji za živali ter tudi za človekovo delovanje močno spremenijo. Vzrok za to so spremenjene naravne razmere. To mejo uvrščamo med zelo izrazite pokrajinske pojave. Franc Lovrenčak v knjigi *Zgornja gozdna meja slovenskih Alp, visokih kraških planot in Prokletij* objavlja izsledke večletnih preučevanj te meje z geografskega vidika, saj je meja gozda med najznačilnejšimi pojavi gorske pokrajine. Zgornjo gozdno mejo, ki ne pomeni črte, marveč pas

1.

2.

3.

4.

med sklenjenim gozdom in zadnjimi drevesi nad njim, so preučevali v večjem delu slovenskega alpskega sveta, na slovenskih dinarskih visokih planotah in v črnogorskem delu Prokletij. Ta meja postaja v zadnjem času še zanimivejša, saj se zaradi opuščanja senožeti in planinskih pašnikov ob njej in nad njo gozd počasi pomika navzgor.

Kajuhova ljubezen

Založba Karantanija

Moji edini, ki jo ljubim je ljubezenska zgodba med Karlom Destovnikom Kajuhom in Marijo Medved, prvo Kajuhovo ljubeznijo. Pred kratkim je gospa Ivanu Sivcu, avtorju te literarizirane, a skrbno dokumentirane knjige, izročila več svežnjev Kajuhovih pisem in pesmi. Skoraj 70 let so bili zaprti v rdeči škafli, zaklenjeni s ključkom, obešenim na verižici pri srcu njegove drage. Ti dokumenti Kajuhovega časa, poguma in ljubezni so zdaj v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, vsi pa so tudi objavljeni v tej knjigi.

Carmina burana

3.

Založba Modrijan

Leta 1803 so med knjigami samostanske knjižnice benediktinske opatije Benediktbeuern (v dolini reke Loisach), ko so jo prenesli v dvorno knjižnico bavarskih vladarjev v München, odkrili dragocen rokopis, opremljen z osmimi prelepimi miniaturnimi. Rokopis vsebuje latinske, srednjevisokonemške in starofrancoske pesmi, nastale v 12. in zgodnjem 13. stoletju. Te, po vsebini večinoma ljubezenske, piske in sploh veseljaške pesmi, so po Benediktbeurnu, imenovanem tudi Bura, dobile ime *Carmina Burana*. Bile so vseskozi priljubljene zlasti med študenti, sloves pa dolgujejo skladatelju Carlu Orffu, ki je leta 1937 na nekatere med njimi zložil scenično kantato. Primož Simoniti je izbor in prevod pesmi prvič objavil leta 1976 in nato še leta 1994. Nekatere pesmi so izšle leta 2000

v antologiji *Srednjeveški cvetnik*. Za pričujočo monografijo je izbor razširil in dodal novo ali dopolnjeno spremno besedilo. Knjigo krasijo reprodukcije miniaturnih iz rokopisa, ki ga hrani Bavarska državna knjižnica v Münchnu.

Otrokova nadarjenost

Založba Mladinska knjiga

V vsakem otroku se skriva nadarjenost, ki pa jo pogosto odkrijemo prepozno ali sploh nikoli. V priročniku *Odkrijmo in razvijmo otrokovo nadarjenost* (napisala sta ga Thomas von Krafft in dr. Edwin Semke, izšel je v zbirki *Za starše in vzgojitelje*) bodo starši izvedeli, kako razvijati logično razmišljanje, jezikovne in športne sposobnosti, praktične spretnosti, ustvarjalnost, muzikalčnost ... Enako pomemben je tudi otrokov čustveni razvoj – krepitev pozitivne samopodobe, samozavesti, samostojnosti – in njegov odnos do drugih (sočutje, konstruktivno reševanje težav). S pomočjo vprašalnikov lahko sestavimo otrokov profil ter prepoznamo njegove odlike in šibke točke, zato lahko načrtno spodbujamo njegov razvoj.

Proč s strupi

4.

Založba Mladinska knjiga

S knjigo *Proč s strupi!*, napisala jo je Birgit Gebauer-Sesterhenn, spoznamo moč očiščevalnih živil. Kdor si redno privoščijo očiščevalni dan, poskrbi za razgraditev škodljivih ostankov presnove in izniči učinke pregreh, ki si jih tu pa tam pri hrani privoščimo prav vsi. Ta priročnik najprej prinaša temeljne podatke o človeški potrebi po energiji, življenjsko pomembnih snoveh in organih, ki skrbijo za razstrupljanje organizma. V praktičnem delu so za vsak letni čas predstavljena štiri živila, ki so v tem času primerna za očiščevanje, in vključena v recepte za očiščevalni dan. Recepti so preprosti in okusni ter poskrbijo za raznovrstnost v običajni prehrani; spremljajo jih številne zanimivosti o obravnavanih živilih in nasveti za zdravo telo.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- ☐ Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- ☐ Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- ☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- ☐ Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- ☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- ☐ Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- ☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- ☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- ☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- ☐ Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- ☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- ☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- ☐ Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- ☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- ☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- ☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: **Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- ☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- ☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- ☐ Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo** 26,95 EUR
- ☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- ☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- ☐ Jože Zemljič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- ☐ Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- ☐ Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- ☐ Vasja Klavara: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- ☐ Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- ☐ Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Slovenija 1945 – 1960** 32,99 EUR
- ☒ **NOVO** Silvin Eiletz: **Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940** 28,90 EUR

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum rojstva (samo fizične osebe):

Ulica:

Kraj, poštna št.:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Datum naročila:

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe):

Davčni zavezanec:

☐ NE☐ DA

ID za DDV:

Izpolnjeno naročilnico
pošljite na naslov:**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**ali na faks **01/ 24 47 204**Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.**Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Novi Mobi paketi.

mobi

Sva Mobiuporabnika in od zdaj lahko vsak četrti **SMS pošljeva brezplačno** z novim paketom **Mobi SMS**, z novim paketom **Mobi Pogovori** pa lahko po treh minutah vsakega pogovora govoriva za **50 % ceneje**.

Moj Mobi. Moj svet.

Moj Mobi.
Moj Sony Ericsson Z320i

Moj Mobi.
Moja Nokia 2600 Classic

Moj Mobi.
Moj Alcatel OT C707

Moj Mobi.
Moj Sagem My150X

Za vklop paketa **Mobi SMS** ali **Mobi Pogovori** pošljite **SMS** s ključno besedo **PAKET SMS** ali **PAKET POGOVORI** na **1918**. Za izklop paketa **Mobi SMS** ali **Mobi Pogovori** pa pošljite **SMS** s ključno besedo **PAKET SMS IZKLOP** ali **PAKET POGOVORI IZKLOP** na **1918** in avtomatično se vklopi osnovna tarifa. Poslani SMS se obračuna po veljavnem ceniku za Mobiuporabnike. Štetje sporočil SMS se začne znova z vsakim koledarskim mesecem in velja le za SMS-e, poslane iz Mobitelovega omrežja. Popust na pogovore velja za klice, opravljene v Mobitelovem omrežju. Cene vključujejo DDV. Za dodatne informacije o sistemu Mobi pokličite **121** ali obiščite www.mobitel.si, zavihek Ponudba > Mobiuporabniki. Ponudba velja do odprodaje zalog.

WWW.MOBITEL.SI